

**WÓJT
GMINY GORZYCE**

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY GORZYCE**

**T O M I
UWARUNKOWANIA
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Gorzyce 2025 rok

ZAMAWIAJĄCY:

Gmina Gorzyce

ul. Kościelna 15

44-350 Gorzyce

Telefon/fax: (32) 45 13 056

E-mail: gorzyce@gorzyce.pl

www.gorzyce.pl

WYKONAWCA:

Zespół autorski:

mgr inż. Mateusz Majka – główny projektant

mgr inż. Marta Ścigała

mgr inż. Kamila Kurek-Klisowska

mgr inż. Adrianna Frodyma

inż. Marta Kubińska

mgr inż. Sławomir Górski

dr Grzegorz Synowiec

mgr Maria Młodzianowska-Synowiec

Spis treści Tomu I:

Spis treści Tomu I:	3
INFORMACJE OGÓLNE.....	7
1. PODSTAWA OPRACOWANIA	8
2. CELE I ZADANIA STUDIUM	9
3. USTALENIA OGÓLNE.....	9
4. STRUKTURA DOKUMENTU, WYKAZ RYSUNKÓW I ZAŁĄCZNIKÓW.....	10
Spis rysunków.....	12
Spis tabel	12
Spis wykresów	15
ROZDZIAŁ I POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE	16
1.1. DANE OGÓLNE.....	17
1.1.1. Położenie	17
1.1.2. Podstawowe informacje.....	18
1.2. RELACJE ZEWNĘTRZNE	19
1.2.1. Pozycja w regionie.....	19
1.2.2. Relacje administracyjne.....	21
1.2.3. Relacje komunikacyjne	21
1.3. PONADLOKALNE PROGRAMY SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH	22
1.3.1. Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+.....	22
1.3.2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.....	23
1.3.3. Strategia rozwoju systemu transportu województwa śląskiego.....	24
1.3.4. Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030	24
1.3.5. Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego	25
1.3.6. Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 – 2030+	26
1.3.7. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030.....	27
1.3.8. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu wodzisławskiego.....	27
1.3.9. Strategia rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku.....	28
1.3.10. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce.....	32
1.3.11. Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024 dla Gminy Gorzyce	33
1.3.12. Pogram Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028	35
1.3.13. Plan Odnowy Miejscowości Gorzyce.....	36
1.3.14. Plan Odnowy Miejscowości Olza	37
ROZDZIAŁ II PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	38
2.1. STAN PRZEZNACZENIA TERENÓW	38
2.2. WNIOSKI DO STUDIUM.....	39
2.3. STAN UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW	43
ROZDZIAŁ III WŁASNOŚĆ GRUNTÓW.....	46
3.1. STUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW W GMINIE GORZYCE	47
ROZDZIAŁ IV INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	51
4.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ	52
4.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	55

4.2.1.	Sieć kanalizacji sanitarnej	55
4.2.2.	Sieć kanalizacji deszczowej	57
4.2.3.	Oczyszczanie ścieków sanitarnych	57
4.3.	ZAOPATRZENIE W CIEPŁO	58
4.4.	ZAOPATRZENIE W GAZ	59
4.5.	ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	60
4.6.	TELEKOMUNIKACJA	61
4.7.	GOSPODARKA ODPADAMI	62
ROZDZIAŁ V UKŁAD KOMUNIKACYJNY		64
5.1.	KOMUNIKACJA DROGOWA	66
5.1.1.	Drogi krajowe	66
5.1.2.	Drogi wojewódzkie	66
5.1.3.	Drogi powiatowe	66
5.1.4.	Drogi gminne	67
5.2.	TRANSPORT PUBLICZNY. KOMUNIKACJA ZBIOROWA	67
5.3.	TRANSPORT KOLEJOWY	69
ROZDZIAŁ VI ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE		70
6.1.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY GORZYCE	71
6.2.	RZEŻBA TERENU GMINY GORZYCE	72
6.3.	WALORY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE I ICH OCHRONA	75
6.4.	OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	75
6.4.1.	Obszary Natura 2000	75
6.4.2.	Pomniki przyrody	75
6.5.	OCHRONA UZDROWISKOWA	76
6.6.	ZŁOŻA KOPALIN I ICH EKSPLOATACJA	76
6.7.	ZASOBY WODNE I ICH EKSPLOATACJA	79
6.7.1.	Wody powierzchniowe	79
6.7.2.	Wody podziemne	80
6.8.	ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	80
6.9.	ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	85
6.9.1.	Zanieczyszczenie powietrza	85
6.9.2.	Ocena stanu jakości powietrza	85
6.9.3.	Jakość wód powierzchniowych	88
6.9.4.	Zagrożenie hałasem	89
6.9.5.	Tereny zdegradowane wymagające rekultywacji	91
6.10.	UWARUNKOWANIA FIZJOGRAFICZNE	91
6.10.1.	Warunki topoklimatyczne	91
6.10.2.	Warunki gruntowo - wodne	92
ROZDZIAŁ VII ŚRODOWISKO KULTUROWE, KRAJOBRAZ		93
7.1.	ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU	95
7.2.	ZABYTKI NIERUCHOME NIEWPISANE DO REJESTRU	96
7.3.	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	99
7.4.	STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ	99
ROZDZIAŁ VIII WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		100
8.1.	LUDNOŚĆ GMINY	101
8.2.	PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	105
8.3.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	106

8.3.1.	Oświata i wychowanie	106
8.3.2.	Kultura	107
8.3.3.	Ochrona zdrowia, pomoc społeczna i opieka socjalna	109
8.3.4.	Sport i turystyka	110
8.4.	WARUNKI MIESZKANIOWE	113
8.5.	ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	115
8.5.1.	Zagrożenie powodziowe	115
8.5.2.	Zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii	118
8.5.3.	Zagrożenie geologiczne w tym osuwanie się mas ziemnych	118
ROZDZIAŁ IX POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY		120
9.1.	SFERA SPOŁECZNA	121
9.1.1.	Gospodarstwa domowe	121
9.1.2.	Potrzeby mieszkaniowe	121
9.2.	STREFA GOSPODARCZA	122
9.2.1.	Rynek pracy	122
9.2.2.	Gospodarka lokalna	123
9.2.3.	Gospodarka rolna	125
9.3.	ZMIANY PRZESTRZENNE I ROZBUDOWA GMINY NA TLE POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	130
9.3.1.	Ekonomiczne aspekty rozwojowe	130
9.3.2.	Ekologiczne aspekty rozwojowe	131
9.3.3.	Społeczne aspekty rozwojowe	132
9.3.4.	Aspekt stabilności finansowej gminy	132
9.3.5.	Aspekt możliwości rozwoju zabudowy	133
ROZDZIAŁ X SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO		139
10.1.	POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE	140
10.1.1.	Najbliższe otoczenie	140
10.1.2.	Kontekst regionalny	140
10.2.	PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	140
10.2.1.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	140
10.2.2.	Zagospodarowanie i użytkowanie terenu	140
10.3.	WŁASNOŚĆ GRUNTÓW	140
10.4.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	140
10.4.1.	Woda	140
10.4.2.	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	141
10.4.3.	Zaopatrzenie w ciepło	141
10.4.4.	Gaz	141
10.4.5.	Energia elektryczna	141
10.4.6.	Odpady	141
10.5.	KOMUNIKACJA	141
10.6.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	142
10.7.	ŚRODOWISKO KULTUROWE	142
10.8.	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	142
10.8.1.	Ludność	142
10.8.2.	Infrastruktura społeczna	142
10.8.3.	Tereny i zasoby mieszkaniowe	142
10.8.4.	Bezpieczeństwo publiczne - obrona cywilna	142
10.9.	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	143

10.9.1.	Gospodarka gminy.....	143
10.9.2.	Dokumenty strategiczne powiatu wodzisławskiego	143
10.9.3.	Dokumenty strategiczne gminy.....	143

INFORMACJE OGÓLNE

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

I. Podstawą prawną opracowania jest:

- 1) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. *Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.*);
- 2) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (tj. *Dz. U. z 2021 r. poz. 2405*);
- 3) Uchwała Nr XXVII/245/17 Rady Gminy Gorzyce z dnia 27 marca 2017 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce.

II. Podstawą merytoryczną opracowania jest:

- 1) Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gorzyce, przyjęte uchwałą Nr XI.III/381/10 Rady Gminy Gorzyce z dnia 30 września 2010 r.;
- 2) Zarządzenie Zastępcze Wojewody Śląskiego nr IFIII.4131.4.3.2017 z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia złoża metanu występującego w złożu węgla kamiennego „Wilchwy” do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce;
- 3) Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego;
- 4) Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce;
- 5) Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”;
- 6) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+;
- 7) Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku;
- 8) Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015 – 2025;
- 9) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2023 r.);
- 10) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024;
- 11) Program ochrony środowiska dla powiatu wodzisławskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030;
- 12) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028;
- 13) Prognoza oddziaływania na środowisko aktualizacji dla Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gorzyce;
- 14) Rejestr Zabytków Województwa Śląskiego (stan na 14 lipca 2023 r.);
- 15) Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Śląskim na lata 2018-2021;
- 16) Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024 dla Gminy Gorzyce;
- 17) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (*Dz. U. z 2023 r. poz. 335*);
- 18) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego*
*wykaz wszystkich obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stan na 08.2023 r. znajduje się w Tabeli nr 5 na str. 37 Tomu I Studium;
- 19) materiały Głównego Urzędu Statystycznego;
- 20) opracowanie ekofizjograficzne Gminy Gorzyce rok 2017;
- 21) Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. (z perspektywą do 2033 r.);
- 22) Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego;

- 23) Założenia regionalnej polityki rowerowej województwa śląskiego wraz z koncepcją sieci regionalnych tras rowerowych;
- 24) Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu wodzisławskiego - aktualizacja;
- 25) Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Gorzyce za 2022 rok;
- 26) Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Gorzyce na lata 2023-2027;
- 27) Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gorzyce;
- 28) Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Gorzyce na lata 2021 – 2030 – aktualizacja;
- 29) Plan Odnowy Miejscowości Olza na lata 2022-2029;
- 30) Plan Odnowy Miejscowości Gorzyce na lata 2022-2029;
- 31) Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030.

2. CELE I ZADANIA STUDIUM

- I. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. *Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.*) studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jest jednak podstawowym dokumentem planistycznym kształtującym politykę przestrzenną oraz wyznaczającym kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.
- II. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy, a jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. W myśl ww. ustawy przy sporządzaniu studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z dokumentów planistycznych opracowanych na szczeblu krajowym (Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2023 r.), koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju), wojewódzkim (strategii rozwoju i planie zagospodarowania województwa) oraz strategii rozwoju gminy.
- III. Studium określa kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego oraz lokalne zasady użytkowania terenu. Pozwala na prowadzenie gospodarki przestrzennej w sposób przemyślany, świadomy i przede wszystkim jednolity oraz rozważne planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.
- IV. Zasadniczym celem studium jest umożliwienie prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument wskazuje potencjał rozwoju przestrzennego, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopień przekształceń istniejącego zagospodarowania, a także konieczność ochrony obszarów i obiektów wartościowych. W związku z powyższym studium może stanowić swoistą ofertę promocyjną dla potencjalnych inwestorów.

3. USTALENIA OGÓLNE

- I. Ilekroć w studium jest mowa o:
 - 1) **uchwale** – należy przez to rozumieć uchwałę Nr XXVII/245/17 Rady Gminy Gorzyce z dnia 27 marca 2017 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce, wraz z załącznikami;

- 2) **studium** – należy przez to rozumieć „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce”, stosuje się w skrócie określenie „Studium”, na które składają się kolejno:
 - a) *Tom I – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego*, zawarte w rozdziałach 1 – 10 oraz w załącznikach tekstowo-tabelarycznych i na rysunkach, stanowiących integralną część Tomu I oraz na rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pt.: *Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego – plansza zbiorcza* (plansza w skali 1:10 000), stanowiącym załącznik nr 1.2 do uchwały w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzyce;
 - b) *Tom II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego*, zawarte w rozdziałach 1 – 12 oraz w załącznikach tekstowo-tabelarycznych i na rysunkach, stanowiących integralną część Tomu II oraz na rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pt.: *Kierunki zagospodarowania przestrzennego – planowana struktura funkcjonalno-przestrzenna* (plansza zbiorcza w skali 1:10 000), stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzyce;
- 3) **mapie** – należy przez to rozumieć mapę wydaną przez Urząd Gminy w Gorzycach:
 - a) tłem wszystkich opracowań graficznych Studium jest mapa topograficzna w skali 1:10 000,
 - b) poszczególne problematyki Studium zostały opracowane z wykorzystaniem map w różnych skalach od 1:5000 do 1:10 000,
 - c) przyjęte rozwiązanie pozwala na stworzenie cyfrowego materiału w postaci jednorodnej bazy materiałów wyjściowych, przydatnych zarówno do wykonania niniejszego Studium jak i opracowania w przyszłości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy w skalach 1:2 000 i 1:1 000;
- 4) **ustawie** lub **ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (*Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.*);
- 5) **rysunku Studium** – należy przez to rozumieć rysunki stanowiące integralną część *Tomu I - Uwarunkowania* oraz *Tomu II - Kierunki*;
- 6) **załącznikach tekstowych i tabelach Studium** – należy przez to rozumieć komplet załączników w treści Tomu I i Tomu II Studium oraz załączników wymienionych w uchwale w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzyce;
- 7) **przepisach odrębnych** – należy przez to rozumieć obowiązujące ustawy, wraz z aktami wykonawczymi oraz pozostałymi przepisami.

4. STRUKTURA DOKUMENTU, WYKAZ RYSUNKÓW I ZAŁĄCZNIKÓW

- I. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego stanowią Tom I *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce*. Opisują stan istniejącego zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce, w tym lokalne, dotychczas obowiązujące zasady zagospodarowania przestrzennego, a także stanowią diagnozę funkcjonowania istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

- II. Aktualność informacji oraz danych zawartych w I Tomie Studium jest tożsama z aktualnością baz danych instytucji, które je udostępniły dla potrzeb opracowania Studium. Najważniejsze źródłowe materiały wyjściowe zostały wymienione w niniejszym rozdziale w punkcie 1.II. Merytoryczna podstawa opracowania.
- III. Struktura dokumentu Tomu I – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego jest zgodna z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i zawiera:
- 1) Ogólne informacje o gminie – położenie w regionie, powiązania zewnętrzne, podstawowe informacje o ilości mieszkańców i gęstości zaludnienia poszczególnych miejscowości w gminie (rozdział 1);
 - 2) Opis ponadlokalnych dokumentów strategicznych, które mają wpływ na politykę przestrzenną gminy (rozdział 1);
 - 3) Dotychczasowy stan przeznaczenia i zagospodarowania terenów (rozdział 2);
 - 4) Opis złożonych wniosków do Studium (rozdział 2);
 - 5) Charakterystykę struktury własności gruntów (rozdział 3);
 - 6) Szczegółowy opis stanu sieci infrastruktury technicznej (rozdział 4), w tym:
 - a) Zaopatrzenie w wodę,
 - b) Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
 - c) Zaopatrzenie w ciepło,
 - d) Zaopatrzenie w gaz,
 - e) Zaopatrzenie w energię elektryczną,
 - f) Telekomunikacja,
 - g) Gospodarka odpadami;
 - 7) Kompleksową charakterystykę dotychczasowego stanu obecnego układu komunikacyjnego, wraz z opisem planowanych inwestycji w zakresie transportu drogowego, kolejowego oraz transportu zbiorowego kolejowego i samochodowego (rozdział 5);
 - 8) Opis stanu jakości środowiska przyrodniczego (rozdział 6), w tym:
 - a) ogólna charakterystyka środowiska Gminy Gorzyce,
 - b) walory przyrodniczo - krajobrazowe i ich ochrona,
 - c) obszary i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody,
 - d) obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną prawną,
 - e) złoża kopalin i ich eksploatacja,
 - f) zasoby wodne i ich eksploatacja,
 - g) rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna,
 - h) zagrożenia środowiska, z opisem stanu jakości wód i powietrza, zagrożenia hałasem, a także charakterystyka terenów zdegradowanych, które wymagają rekultywacji,
 - i) uwarunkowania fizjograficzne;
 - 9) Opis zasobów środowiska kulturowego, uwzględniający: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne oraz strefy ochrony konserwatorskiej (rozdział 7);
 - 10) Syntezę danych statystycznych GUS w zakresie warunków i jakości życia mieszkańców (rozdział 8), w której przedstawione zostały dane dotyczące: ilości mieszkańców, gęstości zaludnienia, prognoz demograficznych, infrastruktury społecznej, warunków mieszkaniowych, zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
 - 11) Potrzeby i możliwości rozwoju gminy, w sferach: społecznej i gospodarczej (rozdział 9);
 - 12) Syntezę uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

- IV. Rozdziały od 2 do 9 realizują obowiązujące zakresy problemowe Studium wynikające z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i przepisów odrębnych. Rozdziały: *Informacje Ogólne* i rozdział 10 określają ustalenia ogólne i ustalenia końcowe.
- V. Integralną część Tomu I - Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego stanowią następujące rysunki, tabele i wykresy:

Spis rysunków

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	17
RYSUNEK 2. POWIERZCHNIA POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTW [HA].....	19
RYSUNEK 3. GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTW [LICZBA MIESZKAŃCÓW/HA].....	19
RYSUNEK 4. OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ZAŁĄCZNIKÓW GRAFICZNYCH DO UCHWAŁ RADY GMINY GORZYCE NR XXXI/245/13 ORAZ XXIII/191/16.....	39
RYSUNEK 5. WNIOSKI ZŁOŻONE W TERMINIE DOTYCZĄCE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	40
RYSUNEK 6. WNIOSKI ZŁOŻONE DO STUDIUM W LATACH 2010-2023. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	42
RYSUNEK 7. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	45
RYSUNEK 8. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ GMINY. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	48
RYSUNEK 9. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ SKARBU PAŃSTWA. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	48
RYSUNEK 10. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ OSÓB FIZYCZNYCH I INNYCH OSÓB PRAWNYCH. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	49
RYSUNEK 11. GRUNTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ WOJEWÓDZTWA I POWIATU. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	49
RYSUNEK 12. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW W GMINIE GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	50
RYSUNEK 13. SYSTEM KOMUNIKACJI DROGOWEJ NA TERENIE GMINY. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	65
RYSUNEK 14. TRANSPORT ZBIOROWY NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	68
RYSUNEK 15. NUMERYCZNY MODEL TERENU GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	73
RYSUNEK 16. NUMERYCZNY MODEL TERENU GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	74
RYSUNEK 17. ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z WYDOBYWANIEM ZŁOŻ. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	78
RYSUNEK 18. KLASYFIKACJA GRUNTÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	82
RYSUNEK 19. GRUNTY O KLASACH BONITACYJNYCH I-III. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	84
RYSUNEK 20. GRUNTY O KLASACH BONITACYJNYCH IV-VI. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	84
RYSUNEK 21. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA TERENIE GMINY. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	94
RYSUNEK 22. TRASY TURYSTYCZNE NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.	112
RYSUNEK 23. ZAGROŻENIE POWODZIOWE NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH KZGW.....	117
RYSUNEK 24. OBSZARY ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z REJESTRU TERENÓW ZAGROŻONYCH RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI ORAZ TERENÓW, NA KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ TE RUCHY PROWADZONEGO ORAZ UDOSTĘPNIANEGO PRZEZ STAROSTĘ ZGODNIE Z USTAWĄ Z DNIA 27 KWIEŃNIA 2001 R. PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA (ART. 110A UST. 1).....	119

Spis tabel

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMIN SAŚIADUJĄCYCH. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA DZIEŃ 31.12.2022 R.....	18
TABELA 2. SOŁECTWA GMINY GORZYCE WRAZ Z LICZBĄ LUDNOŚCI (STAN NA DZIEŃ 31.12.2022 R.). ŹRÓDŁO: RAPORT O STANIE GMINY GORZYCE ZA 2022 R, URZĄD GMINY W GORZYCACH.....	18
TABELA 3. OŚRODKI MIEJSKIE W ZASIĘGU 30-MINUTOWEGO DOJAZDU DO GORZYC. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA DZIEŃ 31.12.2022 R.....	20
TABELA 4. OŚRODKI MIEJSKIE W ZASIĘGU 60-MINUTOWEGO DOJAZDU DO GORZYC. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA DZIEŃ 31.12.2022 R.....	21
TABELA 5. WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W GMINIE GORZYCE. ŹRÓDŁO: BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ GMINY GORZYCE, HTTPS://BIP.GORZYCE.PL/ZALATWIANIE-SPRAW-GORZYCE/PLANOWANIE-PRZESTRZENNE1 [DOSTĘP: 16.08.2023 R.].....	39
TABELA 6. ZESTAWIENIE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH EGIB.	44
TABELA 7. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW GMINY GORZYCE WEDŁUG UŻYTKOWANIA GRUNTÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, 2017 R.....	47
TABELA 8. SIĘĆ WODOCIĄGOWA W GMINIE GORZYCE – PODSTAWOWE DANE NA LATA 2013–2022. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	53

TABELA 9. UDZIAŁ % LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z INSTALACJI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE GORZYCE NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2013–2022. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	53
TABELA 10. ZUŻYCIЕ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013–2022. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA SIERPIEŃ 2023 R.	53
TABELA 11. ZUŻYCIЕ WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA [M3] W GMINIE GORZYCE NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2013–2022. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA SIERPIEŃ 2023 R.	54
TABELA 12. SIĘĆ KANALIZACYJNA W GMINIE GORZYCE – PODSTAWOWE DANE NA LATA 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	55
TABELA 13. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIĘCI KANALIZACYJNEJ W GMINIE GORZYCE, NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA SIERPIEŃ 2023 R.	55
TABELA 14. UDZIAŁ % LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIĘCI KANALIZACYJNEJ W GMINIE GORZYCE, NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	56
TABELA 15. INSTALACJE I URZĄDZENIA PRZEZNACZONE DO GROMADZENIA NIECZYSTOŚCI CIEKŁYCH W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	58
TABELA 16. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIĘCI GAZOWEJ W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	60
TABELA 17. ODBIORCY GAZU W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	60
TABELA 18. WYKAZ WYDANYCH PRZEZ PREZESA UKE POZWOLEŃ RADIOWYCH DLA STACJI BAZOWYCH TELEFONII KOMÓRKOWEJ (STAN NA 25.01.2024R.), OPRACOWANIE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ.	61
TABELA 19. LICZBA ODPADÓW KOMUNALNYCH (ZMIESZANYCH I ZEBRANYCH SELEKTYWNIЕ) ZEBRANYCH Z TERENU GMINY GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	63
TABELA 20. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH POWIATOWEGO ZARZĄDU DRÓG W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM ORAZ DANYCH BDOT.	67
TABELA 21. CECHY CHARAKTERYSTYCZNE JEDNOSTEK FIZYCZNOGEOGRAFICZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARZE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE RICHLING A., SOLON J., MACIAS A., BALON J., BORZYSZKOWSKI J., KISTOWSKI M. (RED.) 2021. REGIONALNA GEOGRAFIA FIZYCZNA POLSKI. BOGUCKI WYD. NAUKOWE, POZNAŃ.	71
TABELA 22. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA NA TERENIE GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH PGI, STAN NA 21.12.2022 R.	76
TABELA 23. WYNIKI OCENY JAKOŚCI POWIETRZA W LATACH 2018-2022 NA TERENIE STREFY ŚLĄSKIEJ SKLASYFIKOWANE POD KĄTEM OCHRONY ZDROWIA LUDZI. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH WIOŚ KATOWICE.	86
TABELA 24. WYNIKI OCENY JAKOŚCI POWIETRZA W LATACH 2018-2022 NA TERENIE STREFY ŚLĄSKIEJ SKLASYFIKOWANE POD KĄTEM OCHRONY ROŚLIN. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH WIOŚ KATOWICE.	86
TABELA 25. OCENA STANU JAKOŚCI RZEK PRZEPEŁYWAJĄCYCH PRZEZ TEREN GMINY GORZYCE W PUNKTACH POMIAROWO-KONTROLNYCH BADANYCH W LATACH 2014-2021. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH WIOŚ KATOWICE.	88
TABELA 26. WYNIKI PRZEKROCZEŃ DOPUSZCZALNYCH POZIOMÓW DŹWIĘKU NA TERENIE POWIATU WODZISŁAWSKIEGO W 2018 ROKU, WSKAŹNIK LDWN. ŹRÓDŁO: „MAPY AKUSTYCZNE DLA DRÓG KRAJOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM O ŁĄCZNEJ DŁUGOŚCI 623,975 KM (CZĘŚĆ NR 6), I – CZĘŚĆ OPISOWA”, GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD.	89
TABELA 27. WYNIKI PRZEKROCZEŃ DOPUSZCZALNYCH POZIOMÓW DŹWIĘKU NA TERENIE POWIATU WODZISŁAWSKIEGO W 2018 ROKU, WSKAŹNIK LN. ŹRÓDŁO: „MAPY AKUSTYCZNE DLA DRÓG KRAJOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM O ŁĄCZNEJ DŁUGOŚCI 623,975 KM (CZĘŚĆ NR 6), I – CZĘŚĆ OPISOWA”, GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD.	90
TABELA 28. ZABYTKI NA TERENIE GMINY GORZYCE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW. ŹRÓDŁO: REJESTR ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO (STAN NA 28.09.2023 R.).	95
TABELA 29. WYKAZ OBIEKTÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW GMINY GORZYCE. ŹRÓDŁO: GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY GORZYCE NA LATA 2021-2024.	96
TABELA 30. WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW. ŹRÓDŁO: REJESTR ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO (STAN NA 28.09.2023 R.).	99
TABELA 31. LUDNOŚĆ GMINY GORZYCE WEDŁUG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	101
TABELA 32. LUDNOŚĆ GMINY GORZYCE WEDŁUG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU I SĄSIADUJĄCYCH GMIN W LATACH 2013–2022. ŹRÓDŁO: DANE BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	101
TABELA 33. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI GMINY GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	102
TABELA 34. LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM WG PŁCI W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	103
TABELA 35. PRZYROST RZECZYWISTY LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	104
TABELA 36. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA DLA GMINY GORZYCE NA LATA 2020, 2025, 2030. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE NA PODSTAWIE „PROGNOZY LUDNOŚCI GMIN NA LATA 2017-2030 (OPRACOWANIE EKSPERYMENTALNE)” GUS 2017.	105
TABELA 37. DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM (3-6 LAT) W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	106

TABELA 38. SZKOLNICTWO PODSTAWOWE W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	107
TABELA 39. KORZYSTAJĄCY ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	109
TABELA 40. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	113
TABELA 41. POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ W GMINIE GORZYCE NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W ROKU 2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	113
TABELA 42. MIESZKANIA ZAMIESZKANE STAŁE WG LICZBY GOSPODARSTW DOMOWYCH W GMINIE GORZYCE W 2002 ROKU. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, NSP 2002.	114
TABELA 43. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W URZĄDZENIA TECHNICZNO-SANITARNE W GMINIE GORZYCE NA TLE WOJEWÓDZTWA, POWIATU ORAZ SĄSIADUJĄCYCH GMIN W ROKU 2021. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	114
TABELA 44. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W URZĄDZENIA TECHNICZNO-SANITARNE W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	115
TABELA 45. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG LICZBY OSÓB W GMINIE GORZYCE NA TLE WOJEWÓDZTWA I POWIATU W 2021 ROKU. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, NSP 2021 R.*	121
TABELA 46. PODMIOTY GOSPODARCZE WEDŁUG KLAS WIELKOŚCI NA TERENIE GMINY GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	122
TABELA 47. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE GORZYCE W PORÓWNIANIU Z POWIATEM I WOJEWÓDZTWEM W LATACH 2013 I 2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, NSP 2002.	122
TABELA 48. UDZIAŁ OSÓB PRACUJĄCYCH W GMINIE GORZYCE W PORÓWNIANIU Z POWIATEM I WOJEWÓDZTWEM W LATACH 2013 I 2021. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, NSP 2002.	122
TABELA 49. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WG PŁCI W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	123
TABELA 50. PRACUJĄCY WG PŁCI W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA MARZEC 2024 R.	123
TABELA 51. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R. .	124
TABELA 52. WYKAZ PODMIOTÓW Z GMINY GORZYCE ZAREJESTROWANYCH W SYSTEMIE REGON WEDŁUG BRANŻ PKD W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS, NSP 2021 R.	124
TABELA 53. GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE GORZYCE WEDŁUG RODZAJU. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, PSR 2002, 2010 ORAZ 2020.	126
TABELA 54. GOSPODARSTWA ROLNE W GMINIE GORZYCE WEDŁUG RODZAJU I GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, PSR 2002, 2010 ORAZ 2020.	126
TABELA 55. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW ROLNYCH W GMINIE GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, PSR 2020.	126
TABELA 56. GOSPODARSTWA Z UPRAWĄ WEDŁUG RODZAJU I POWIERZCHNI ZASIEWÓW W GMINIE GORZYCE. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, PSR 2020.	127
TABELA 57. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA DOCHODÓW W GMINIE GORZYCE, NA TLE WOJEWÓDZTWA I POWIATU. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, PSR 2020.	127
TABELA 58. DOCHODY GMINY GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA PAŹDZIERNIK 2023 R.	133
TABELA 59. PORÓWNIANIE WARIANTÓW PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ DLA GMINY GORZYCE DO ROKU 2050, PRZY UWZGLĘDNIENIU WSKAŹNIKA NIEPEWNOŚCI PROCESÓW ROZWOJOWYCH, OPRACOWANIE WŁASNE.	134
TABELA 60. MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ WYNIKAJĄCE Z PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ DLA GMINY GORZYCE DO ROKU 2050, PRZY UWZGLĘDNIENIU WSKAŹNIKA NIEPEWNOŚCI PROCESÓW ROZWOJOWYCH, OPRACOWANIE WŁASNE. ...	134
TABELA 61. ZESTAWIENIE SZACOWANYCH SUM CHŁONNOŚCI Z PROGNOZOWANĄ LICZBĄ LUDNOŚCI DLA GMINY GORZYCE W LATACH 2020-2050, OPRACOWANIE WŁASNE.	136
TABELA 62. ZESTAWIENIE ZAPOTRZEBOWANIA GMINY W ZALEŻNOŚCI OD PROGNOZOWANEJ LICZBY LUDNOŚCI DLA GMINY GORZYCE Z SUMĄ SZACOWANYCH CHŁONNOŚCI OBSZARÓW WSKAZANYCH DO UZUPEŁNIENIA ORAZ OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY OBJĘTYCH PLANAMI, OPRACOWANIE WŁASNE.	136
TABELA 63. ZESTAWIENIE SZACOWANEJ CHŁONNOŚCI OBSZARÓW WSKAZANYCH DO UZUPEŁNIENIA ORAZ OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY OBJĘTYCH PLANAMI MIEJSCOWYMI W ZESTAWIENIU Z MAKSYMALNYM ZAPOTRZEBOWANIEM NA NOWĄ ZABUDOWĘ WYNIKAJĄCYM Z PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ DLA GMINY GORZYCE DO ROKU 2050, OPRACOWANIE WŁASNE.	137
TABELA 64. PORÓWNIANIE SZACOWANYCH PROGNOZ DEMOGRAFICZNYCH Z 2017 R. (WARIANT I ORAZ WARIANT II) Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ GUS Z 2023 R. W LATACH 2025-2040. OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE „PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ DLA GMIN DO 2030” GUS, 2017 R., „PROGNOZA LUDNOŚCI NA LATA 2023-2060” GUS, 2023 R. ORAZ DANYCH DOTYCZĄCYCH ISTNIEJĄCEJ LICZBY LUDNOŚCI W GMINIE WIERZBNO W LATACH 2002-2022, GUS, 2022 R.	138

Spis wykresów

WYKRES 1. WNIOSKI DO STUDIUM ZŁOŻONE W LATACH 2010-2023 WEDŁUG WNIOSKOWANEJ FUNKCJI. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	41
WYKRES 2. WNIOSKI DO STUDIUM ZŁOŻONE W LATACH 2010-2023 WEDŁUG OBRĘBÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	41
WYKRES 3. PORÓWNANIE PRZYROSTU DŁUGOŚCI CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ I ZUŻYCIA WODY W GMINIE GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA SIERPIEŃ 2023 R.	54
WYKRES 4. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI GMINY GORZYCE W LATACH 2013-2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.	102
WYKRES 5. STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI GMINY GORZYCE W ROKU 2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.....	103
WYKRES 6. STRUKTURA LUDNOŚCI W GMINIE GORZYCE W ROKU 2022. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, STAN NA WRZESIEŃ 2023 R.....	104
WYKRES 7. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA DOCHODÓW. ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH BDL GUS, PSR 2020.	128

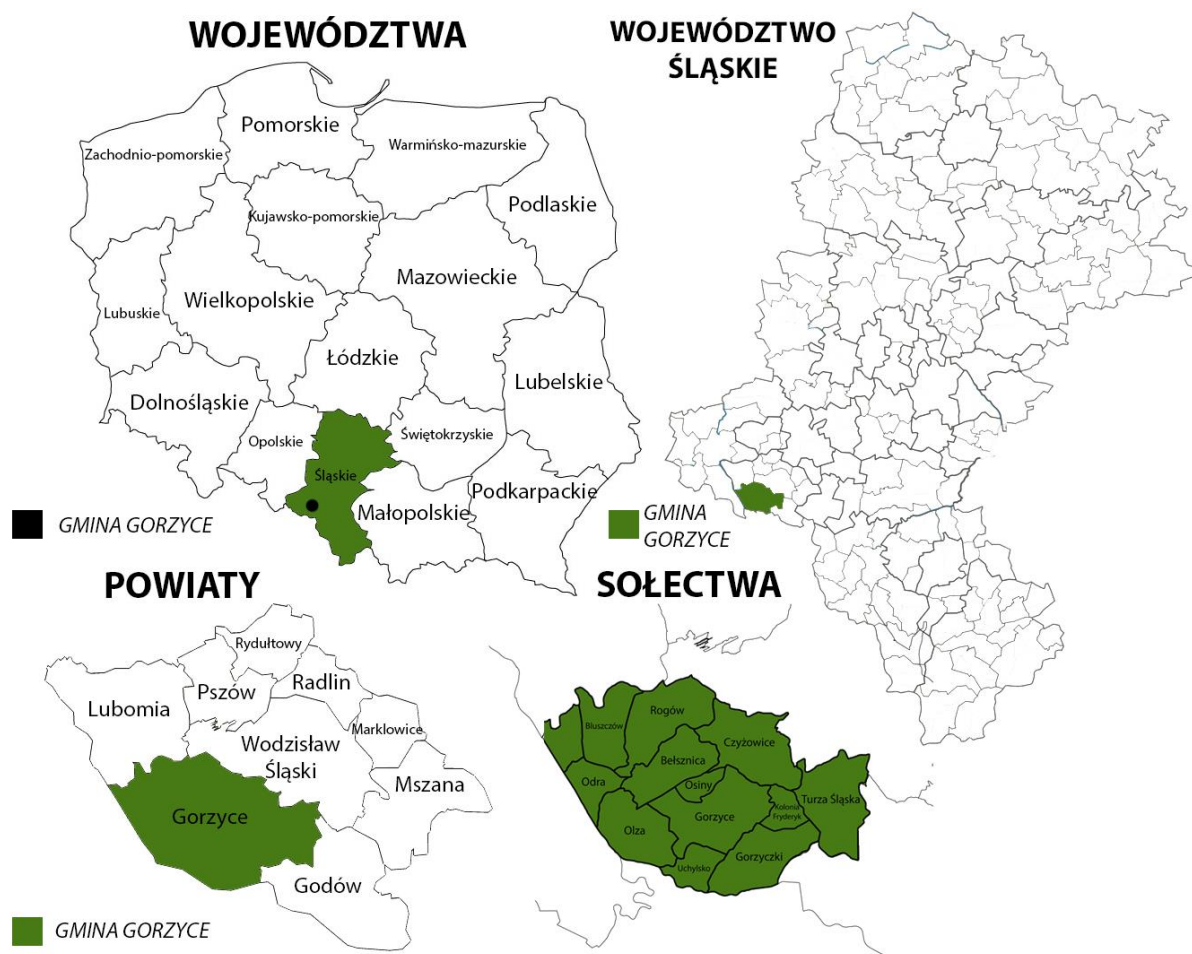
ROZDZIAŁ I
POŁOŻENIE W REGIONIE
I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. DANE OGÓLNE

1.1.1. Położenie

Gmina Gorzyce położona jest w południowej Polsce, w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie wodzisławskim. Od południa granicę gminy stanowi granica państwa z Republiką Czeską.

Przez teren gminy przepływają: rzeka Olza (stanowiąca jednocześnie południową granicę gminy oraz granicę państwową z Republiką Czeską) oraz Odra, wytyczająca granicę gminy od zachodu. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 78 oraz autostrada A1, a także linie kolejowe: nr 158, nr 176 oraz nr 192, co stwarza dogodne warunki komunikacyjne.

Rysunek 1. Położenie administracyjne gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne.

Obszar gminy sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- Gmina Lubomia (gmina wiejska) - od północy,
- Wodzisław Śląski (miasto) - od północy,
- Gmina Godów (gmina wiejska) - od wschodu,
- Gmina Krzyżanowice w powiecie raciborskim (gmina wiejska) - od zachodu,
- Republika Czeska - od południa.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gmin sąsiadujących. Źródło: dane BDL GUS, stan na dzień 31.12.2022 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA LUDNOŚCI
Gmina Lubomia (gmina wiejska)	7 671
Wodzisław Śląski (miasto)	45 120
Gmina Godów (gmina wiejska)	13 692
Gmina Krzyżanowice (gmina wiejska)	10 753

1.1.2. Podstawowe informacje

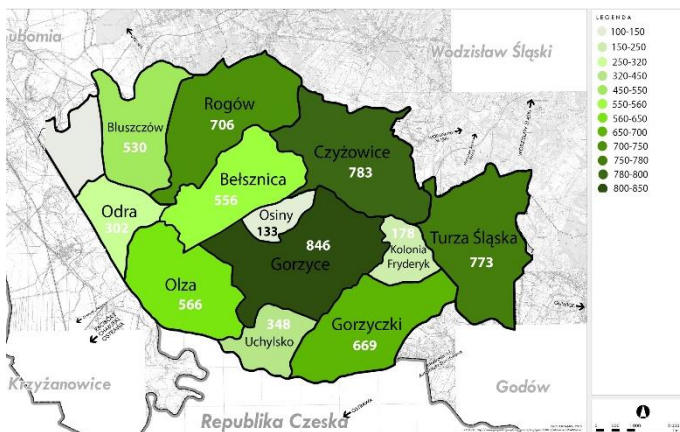
Gmina Gorzyce jest gminą wiejską zlokalizowaną w południowo-zachodniej części powiatu wodzisławskiego, w województwie śląskim. Gmina Gorzyce zajmuje powierzchnię 6 458 ha, co stanowi ok. 22,3% terytorium powiatu wodzisławskiego i ok. 0,5% całego obszaru województwa śląskiego. Na obszarze gminy znajduje się 12 sołectw:

- 1) sołectwo Bełsznica,
- 2) sołectwo Bluszczów,
- 3) sołectwo Czyżowice,
- 4) sołectwo Gorzyce,
- 5) sołectwo Gorzyczki,
- 6) sołectwo Kolonia Fryderyk,
- 7) sołectwo Odra,
- 8) sołectwo Olza,
- 9) sołectwo Osiny,
- 10) sołectwo Rogów,
- 11) sołectwo Turza Śląska,
- 12) sołectwo Uchylsko.

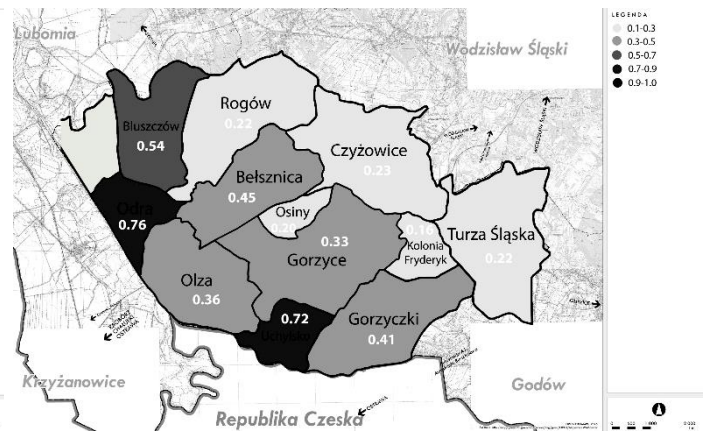
Według danych GUS za rok 2022, liczba mieszkańców gminy ogółem wynosi (stan wg faktycznego miejsca zamieszkania, w dniu 31 XII) 21 194 osoby, w tym 10 491 mężczyzn (49,5%) i 10 703 kobiety (50,5%). Liczbę ludności zamieszkującej poszczególne sołectwa przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Sołectwa gminy Gorzyce wraz z liczbą ludności (stan na dzień 31.12.2022 r.). Źródło: Raport o stanie gminy Gorzyce za 2022 r, Urząd Gminy w Gorzycach.

LP	OBRĘB	LICZBA LUDNOŚCI
1	Bełsznica	1 180
2	Bluszczów	970
3	Czyżowice	3 534
4	Gorzyce	2 564
5	Gorzyczki	1 675
6	Kolonia Fryderyk	1 077
7	Osiny	680
8	Olza	1 478
9	Odra	366
10	Rogów	3 129
11	Turza Śląska	3 690
12	Uchylsko	354

Rysunek 2. Powierzchnia poszczególnych sołectw [ha].
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 3. Gęstość zaludnienia poszczególnych sołectw [liczba mieszkańców/ha].
Źródło: opracowanie własne.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w gminie wynosi 12 509 osób, co stanowi 59,0% ogółu ludności gminy (dane GUS za 2022 rok). Wskaźnik ten jest nieznacznie wyższy od średnich dla województwa i powiatu, które wynoszą kolejno: 58,2% i 58,7%.

Wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Gorzyce jest ujemny i wynosi -5,30. Wartość ta jest natomiast zgodna z tendencjami w powiecie i województwie. W powiecie wodzisławskim wskaźnik przyrostu naturalnego wynosi -5,20, natomiast w województwie -5,76.

1.2. RELACJE ZEWNĘTRZNE

1.2.1. Pozycja w regionie

Możliwości rozwoju Gminy Gorzyce związane są z wzajemnym oddziaływaniem pomiędzy gminami znajdującymi się w jej sąsiedztwie. Relacje te warunkowane są odległością do innych ośrodków miejskich oraz ich potencjałem, wynikającym z liczby mieszkańców oraz funkcji pełnionych wobec otaczających obszarów - poprzez koncentrację miejsc pracy, zadań administracyjnych oraz ponadpodstawowych usług komercyjnych bądź publicznych. Najważniejsze powiązania zewnętrzne gminy występują z ośrodkami miejskimi, znajdującymi się w promieniu 30-minutowego dojazdu. Obszar tego zasięgu wyznacza strefę najbliższych relacji. Strefa ta może konkurować z ośrodkami miejskimi, znajdującymi się poza izochroną 30 minut dojazdu, a mającymi duże znaczenie w skali regionu, np. z Katowicami.

W zasięgu około 30-minutowej izochrony dojazdu do Gorzyc, położone są następujące ośrodki miejskie:

- **Jastrzębie Zdrój** – miasto na prawach powiatu,
- **Racibórz** – miasto powiatowe,
- **Rybnik** – miasto powiatowe oraz na prawach powiatu,
- **Wodzisław Śląski** – miasto powiatowe,
- **Żory** – miasto na prawach powiatu,
- **Pszów** – gmina miejska,
- **Radlin** – gmina miejska,

- **Rydułtowy** – gmina miejska,
- **Krzanowice** – miasto w gminie miejsko-wiejskiej,
- **Ostrawa** (Republika Czeska) – miasto powiatowe i stolica kraju morawsko-śląskiego (odpowiednik polskiego województwa).

Według ustaleń planu województwa gmina Gorzyce położona jest w granicach subregionu zachodniego oraz sąsiaduje z miejskim obszarem funkcjonalnym ośrodka regionalnego - Aglomeracji Rybnickiej. W hierarchii miast zgodnie z planem województwa, Jastrzębie Zdrój, Radlin, Rybnik, Rydułtowy, Wodzisław Śląski i Żory należą do Aglomeracji Rybnickiej. Racibórz natomiast stanowi lokalny ośrodek rozwoju. Pszów i Krzanowice to miasta położone poza aglomeracjami i lokalnymi ośrodkami rozwoju, które nie mają dużego wpływu na gminę Gorzyce. Najbliższymi miastami, które bezpośrednio oddziałują na Gorzyce są: Wodzisław Śląski, Jastrzębie Zdrój i Racibórz.

Tabela 3. Ośrodki miejskie w zasięgu 30-minutowego dojazdu do Gorzyc. Źródło: dane BDL GUS, stan na dzień 31.12.2022 r.

MIASTO	LUDNOŚĆ	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY NA 1000 MIESZKAŃCÓW	BEZROBOCIE REJESTROWANE	UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]
Racibórz	50 130	18 276	365	827	2,8
Krzanowice	2 030	495	244	33	2,7
Pszów	13 090	4 691	358	199	2,5
Radlin	17 026	6 151	361	262	2,6
Rydułtowy	20 359	7 288	358	350	3,0
Wodzisław Śląski	45 120	16 363	363	745	2,8
Jastrzębie- Zdrój	83 139	28 038	337	1 041	2,1
Rybnik	131 744	49 764	378	1 475	1,9
Żory	61 817	23 323	377	754	2,1

Ośrodki miejskie w zasięgu około 60-minutowej izochrony dojazdu do Gorzyc, o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy:

- **Bielsko Biała** – miasto na prawach powiatu,
- **Tychy** – miasto na prawach powiatu,
- **Zabrze** – miasto na prawach powiatu,
- **Chorzów** – miasto na prawach powiatu,
- **Bytom** – miasto na prawach powiatu,
- **Ruda Śląska** – miasto na prawach powiatu,
- **Dąbrowa Górnicza** – miasto na prawach powiatu,
- **Gliwice** – miasto na prawach powiatu,
- **Katowice** – miasto na prawach powiatu, stolica województwa śląskiego,
- **Sosnowiec** – miasto na prawach powiatu.

Tabela 4. Ośrodki miejskie w zasięgu 60-minutowego dojazdu do Gorzyc. Źródło: dane BDL GUS, stan na dzień 31.12.2022 r.

MIASTO	LUDNOŚĆ	PRACUJĄCY	PRACUJĄCY NA 1000 MIESZKAŃCÓW	BEZROBOCIE REJESTROWANE	UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]
Bielsko-Biała	166 765	69 272	415	1 760	1,9
Bytom	149 576	52 837	353	3 600	4,0
Chorzów	101 914	39 350	386	1 359	2,2
Dąbrowa Górnicza	114 765	45 881	400	2 442	3,8
Gliwice	171 023	70 544	412	2 417	2,5
Katowice	280 190	118 884	424	3 071	1,9
Ruda Śląska	131 532	49 575	377	1 044	1,3
Sosnowiec	189 178	72 872	385	3 560	3,3
Tychy	123 105	50 976	414	1 059	1,5
Zabrze	155 430	56 815	366	2 297	2,5

Gmina Gorzyce położona jest na obszarze o gęstej sieci miast różnej rangi i różnych klas wielkościowych, ze względu na specyfikę Metropolii Górnośląskiej. Czynnikiem ten ogranicza rozwój Gorzyc, bowiem zawęży grupę osób obsługiwanych w poszczególnych miastach. Pomimo, iż gmina Gorzyce nie należy do obszaru funkcjonalnego Metropolii Górnośląskiej, jego wpływ na gminę jest znaczący. Największe oddziaływanie na gminę mają Katowice, pełniące wiele usług o charakterze metropolitalnym.

1.2.2. Relacje administracyjne

Gorzyce to gmina wiejska położona w województwie śląskim, na jego granicy. Sąsiaduje z powiatem raciborskim oraz z Republiką Czeską. Gmina należy do powiatu wodzisławskiego, którego siedzibą jest miasto Wodzisław Śląski. Siedziba władz województwa śląskiego – Katowice znajduje się w odległości około 70 km od gminy Gorzyce. Siedzibą organów Gminy jest miejscowość Gorzyce. W granicach gminy znajduje się 12 sołectw (Bełżnica, Bluszczów, Czyżowice, Gorzyczki, Gorzyce, Kolonia Fryderyk, Odra, Olza, Osiny, Rogów, Turza Śląska, Uchylsko), stanowiących jednostki pomocnicze gminy, reprezentowanych przez Sołtysów.

1.2.3. Relacje komunikacyjne

Gmina leży na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych, zapewniających łatwy dostęp do całego regionu, a także dogodnie powiązania w skali ponadregionalnej. Gmina posiada korzystne położenie w stosunku do przejść granicznych z Czechami: Gorzyczki-Věřňovice i Chałupki-Bohumín (gmina Krzyżanowice) oraz względem dużych ośrodków miejskich, takich jak: Wodzisław Śląski, Rybnik, Racibórz, Gliwice oraz Katowice, do których prowadzi droga krajowa nr 78.

Do głównych tras transportowych, przebiegających przez gminę, należą:

- Autostrada A1 (relacji Rusocin – Gorzyczki),
- Droga krajowa nr 78 (relacji Chałupki – Chmielnik).

Relacje komunikacyjne z innymi gminami w zakresie transportu pasażerskiego realizowane są poprzez połączenia kolejowe i autobusowe. Przez teren gminy przebiegają następujące linie:

- linia kolejowa nr 158 (relacji stacja Rybnik Towarowy – Chałupki),
- tory nieczynnej już linii kolejowej nr 176 (niegdyś relacji Racibórz Markowice – Lubomia – Syrynia – Olza),
- granicząca z gminą od strony północnej, wyłączona aktualnie z eksploatacji linia kolejowa nr 192 (relacji Syrynia – Pszów).

Stacje lub przystanki kolejowe posiadają następujące sołectwa: Olza, Betsznica, Czyżowice. Aby z nich skorzystać trzeba do nich dojechać z sąsiednich sołectw oddalonych o kilka kilometrów. Komunikacja autobusowa na terenie gminy Gorzyce odbywa się poprzez transport zbiorowy organizowany na szczeblu powiatu. Zapewnia on połączenia autobusowe na obszarze całego powiatu wodzisławskiego.

1.3. PONADLOKALNE PROGRAMY SŁUŻĄCE REALIZACJI ZADAŃ PUBLICZNYCH

1.3.1. Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

W województwie śląskim obowiązuje obecnie Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, który został przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 29 sierpnia 2016 r. uchwałą Nr V/26/2/2016. Poniżej przedstawiono ustalenia Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ dotyczące obszaru objętego studium – są to kierunki 1.3, 2.2 oraz 2.3. W ramach celu 1. Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu innowacji, określono Kierunek 1.3: Poprawa dostępności wewnętrznej regionu:

- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich;
- kształtowanie systemu powiązań wewnętrznych opartych na rozbudowie i modernizacji infrastruktury kolejowej;
- rozwijanie lotnisk lokalnych i lądowisk;
- wspieranie zintegrowanego systemu transportu multimodalnego;
- rozwijanie i integrowanie systemów transportu publicznego w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych i pomiędzy nimi;
- rozwijanie niskoemisyjnego transportu publicznego;
- tworzenie centrów przesiadkowych, w tym budowa systemów „Park and Ride”, „Park and Bike” i „Park and Walk”, w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych;
- rozwijanie i tworzenie zintegrowanego systemu szlaków i infrastruktury rowerowej, w tym z wykorzystaniem nieczynnych szlaków kolejowych;
- stworzenie Regionalnego Centrum Sterowania Ruchem;
- zapewnienie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami,
- zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

W ramach celu 2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych określono:

1) Kierunek 2.2: Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych:

- rozwijanie usług podstawowych na obszarach cechujących się relatywnie dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym);
- zwiększanie dostępności transportowej do usług w obszarach wyludniających się o niskim wskaźniku demograficznym;
- zapewnienie dostępu i poprawa jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie osób starszych i osób z dysfunkcjami;
- rozwijanie i podnoszenie jakości usług wspierających funkcjonowanie rodziny (opieka nad dziećmi);

2) Kierunek 2.3: Poprawa wewnętrznej integracji regionu:

- zwiększanie dostępności transportowej do obszarów miejskich;
- rozwijanie transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich;
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych obszarów peryferyjnych z ośrodkiem wojewódzkim;
- rozwijanie dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej;
- zapewnianie dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami,
- zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, oraz systemów teleinformatycznych poprzez budowanie, modernizowanie i integrowanie systemów infrastruktury technicznej.

1.3.2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Sejmik Województwa Śląskiego przyjął *Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”* uchwałą nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 1 lipca 2013 roku i stanowi piątą edycję tego kluczowego dokumentu określającego cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie roku 2030.

W strategii wyznaczona została wizja rozwoju województwa śląskiego: „Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.” Strategia zawiera się w czterech celach strategicznych, dla których wyprowadzono 12 celów operacyjnych:

CEL STRATEGICZNY A – Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej

Cele operacyjne:

- A.1. Konkurencyjna gospodarka,
- A.2. Innowacyjna gospodarka,
- A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość;

CEL STRATEGICZNY B – Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca

Cele operacyjne:

- B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych,
- B.2. Aktywny mieszkaniec,
- B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki;

CEL STRATEGICZNY C – Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

Cele operacyjne:

- C.1. Wysoka jakość środowiska,
- C.2. Efektywna infrastruktura,
- C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu;

CEL STRATEGICZNY D – Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym

Cele operacyjne:

- D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny,
- D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu,
- D.3. Nowoczesna administracja publiczna.

Wyznaczone cele strategiczne znajdują swoje odzwierciedlenie również w kierunkach działań przyporządkowanych do poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji. Gmina Gorzyce należy do następujących OSI:

- Obszary cenne przyrodniczo – II – przeciętne (skala 5-stopniowa),
- Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza – II obszar problemowy (skala 3-stopniowa),
- Gminy w transformacji górniczej – typ społeczno-przestrzenny (gminy z istotnym udziałem osób pracujących w sektorze górniczym).

1.3.3. Strategia rozwoju systemu transportu województwa śląskiego

W dniu 7 kwietnia 2014 roku uchwałą Nr IV/49/7/2014 Sejmik Województwa Śląskiego przyjął Strategię Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego. Celem opracowania Strategii Rozwoju Transportu jest stworzenie w województwie śląskim efektywnego systemu transportu umożliwiającego sprawne przemieszczanie się mieszkańców regionu i przewóz towarów przy zachowaniu wysokiej jakości usług. Strategia ma charakter długookresowy i wyznacza cele oraz działania w perspektywie do 2030 roku, uwzględniając warunki funkcjonowania i prognozy rozwoju dla różnych gałęzi transportu i komunikacji publicznej. Dokument ma stanowić podstawę decyzji inwestycyjnych w zakresie rozwoju systemu transportu w województwie śląskim. Wyznaczona została wizja rozwoju systemu transportu w województwie śląskim: „WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE REGIONEM O DOBRZE ZORGANIZOWANYM SYSTEMIE TRANSPORTU, SPRAWNIE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANYM ORAZ BEZPIECZNYM W WYMIARZE EKOLOGICZNYM I TECHNICZNYM”. W Strategii określono również następujące cele strategiczne:

CEL 1: OTWARTA I SPÓJNA SIEĆ OŚRODKÓW RÓŻNEJ RANGI,

CEL 2: KOMPLEMENTARNOŚĆ SYSTEMU TRANSPORTOWEGO,

CEL 3: EFEKTYWNA MOBILNOŚĆ,

CEL 4: WZROST BEZPIECZEŃSTWA SYSTEMU TRANSPORTOWEGO,

CEL 5: WYSOKA INNOWACYJNOŚĆ TRANSPORTU.

Dla realizacji Strategii wskazano również listę dużych przedsięwzięć infrastrukturalnych i organizacyjnych, które mogą przyczynić się do osiągnięcia strategicznych celów rozwoju systemu transportu w województwie.

1.3.4. Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030 została przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/25/8/2016 z dnia 27 czerwca 2016 r. Strategia Rozwoju

Obszarów Wiejskich Województwa jest opracowaniem komplementarnym do *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – Śląskie 2020+*.

W strategii wyznaczono następujące cele strategiczne i operacyjne:

- A. Zdywersyfikowana struktura gospodarcza obszarów wiejskich województwa śląskiego wykorzystująca tradycyjne sektory produkcji, otwarta na innowacje oraz rozwijająca się w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego.
- **A1.** Wysoka konkurencyjność produktów rolnych regionu oraz rozwój rolnictwa wykorzystujący lokalne uwarunkowania środowiskowe,
 - **A2.** Rozwój działalności gospodarczych wykorzystujących rolnictwo oraz uwarunkowania środowiskowe i kulturowe obszarów wiejskich,
 - **A3.** Rosnący potencjał generowania i absorbowania innowacji przez gospodarkę obszarów wiejskich,
 - **A4.** Rozwój odnawialnych źródeł energii w oparciu o uwarunkowania środowiskowe oraz rolnictwo,
 - **A5.** Dostępność udogodnień podnoszących atrakcyjność biznesową obszarów wiejskich;
- B. Wysoka jakość życia na obszarach wiejskich województwa śląskiego odpowiadająca rosnącym standardom cywilizacyjnym i wykorzystująca specyfikę społeczną i środowiskową wsi.
- **B1.** Dostępność usług publicznych oraz infrastruktury technicznej umożliwiającej rozwój mieszkańców na obszarach wiejskich,
 - **B2.** Oferta lokalnych firm zapewniająca dostęp do dóbr i usług rynkowych warunkujących codzienne funkcjonowanie mieszkańców,
 - **B3.** Ograniczona presja funkcji mieszkaniowych na zasoby środowiskowe i kulturowe obszarów wiejskich,
 - **B4.** Zintegrowane społeczności lokalne i wysoka aktywność mieszkańców w podejmowaniu działań na rzecz społeczności lokalnej;
- C. Wieś województwa śląskiego obszarem pielęgnowania, rozwijania i promowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu.
- **C1.** Ochrona zasobów środowiskowych i kulturowych obszarów wiejskich,
 - **C2.** Kształtowanie przestrzeni wiejskich z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych,
 - **C3.** Rozwój aktywności kulturalnych o ponadlokalnej atrakcyjności opierających się na wykorzystaniu tradycji obszarów wiejskich,
 - **C4.** Budowanie wizerunku województwa z wykorzystaniem wartości przyrodniczych i kulturowych obszarów wiejskich;
- D. Zintegrowany rozwój obszarów wiejskich i miejskich prowadzący do przyspieszonego rozwoju regionu.
- **D1.** Wykorzystanie rynków regionalnych aglomeracji i lokalnych ośrodków rozwoju do sprzedaży produktów i usług wytworzonych na obszarach wiejskich,
 - **D2.** Infrastrukturalne powiązanie obszarów wiejskich i obszarów miejskich,
 - **D3.** Tworzenie relacji i partnerstwa w ramach lokalnych obszarów funkcjonalnych.

1.3.5. Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego

Regionalna Polityka Rewitalizacji Województwa Śląskiego została przyjęta przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą Nr 2327/383/VI/2022 z dnia 21.12.2022 r. Dokument ten ma na celu uszczegółowić działania i sposób rozwiązania problemów związanych z rewitalizacją, które zostały

wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Celem generalnym regionalnej polityki rewitalizacji jest wsparcie procesów inkluzji społecznej, aktywizacji mieszkańców regionu oraz podniesienie warunków ich życia przy wykorzystaniu narzędzi rozwoju przedsiębiorczości, poprawy jakości środowiska oraz dostosowania przestrzeni życia do potrzeb mieszkańców. Dokument wyznacza również następujące cele operacyjne:

- 1) Wzrost kompetencji społecznych i aktywności mieszkańców oraz ich udziału w życiu społeczności lokalnych i regionu na terenach i obszarach zdegradowanych,
- 2) Wzrost funkcjonalności i jakości przestrzeni publicznych oraz mieszkalnictwa na terenach i obszarach zdegradowanych,
- 3) Poprawa konkurencyjności gospodarki regionalnej i lokalnej na obszarach oraz terenach zdegradowanych,
- 4) Zagospodarowanie terenów i obszarów zdegradowanych,
- 5) Poprawa jakości środowiska na terenach i obszarach zdegradowanych.

W celu zróżnicowania poziomu problemów rewitalizacyjnych w Regionalnej Polityce Rewitalizacji wskazano obszary interwencji w aspekcie rewitalizacji z podziałem na gminy miejskie i miejsko-wiejskie oraz gminy wiejskie. Gmina Gorzyce znalazła się w grupie gmin z bardzo wysokim poziomem problemów rewitalizacyjnych (w 5-stopniowej skali od bardzo niskiego do bardzo wysokiego poziomu).

1.3.6. Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 – 2030+

Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 – 2030+ została przyjęta przez Radę Powiatu Wodzisławskiego uchwałą Nr LI/495/2023 z dnia 22 czerwca 2023 r. Wizja rozwoju powiatu opiera się na Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015-2025 i stanowi jej kontynuację dostosowaną do nowych uwarunkowań. Wizja rozwoju "Powiat Wodzisławski 2030+" przedstawia się następująco: Powiat Wodzisławski - miejsce o wyjątkowym dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym, nowoczesnej gospodarce, zamieszkiwane przez aktywne i zintegrowane społeczności lokalne, zapewniające bezpieczeństwo i szanse rozwoju aktualnym i potencjalnym mieszkańcom, przyciągające turystów poszukujących wartościowych sposobów spędzania czasu wolnego, otwarte na nowe idee oraz współpracę z partnerami w otoczeniu. Wypracowane zostały następujące cele strategiczne i cele operacyjne dla Powiatu Wodzisławskiego w perspektywie 2030+:

C1. ZINTEGROWANA I AKTYWNA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- C1.1. WYSOKI POZIOM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU,
- C1.2. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA ZINTEGROWANA WOKÓŁ DZIEDZICTWA I PRZYSZŁOŚCI POWIATU;

C2. WYSOKI POZIOM ROZWOJU USŁUG I UDOGODNIEŃ TWORZĄCYCH JAKOŚĆ ŻYCIA W POWIECIE

- C2.1. DOGODNE WARUNKI MIESZKANIOWE DO OSIEDLANIA SIĘ W POWIECIE,
- C2.2. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG EDUKACYJNYCH, KULTURALNYCH, SPORTOWYCH WSPIERAJĄCYCH JAKOŚĆ ŻYCIA I ROZWÓJ MIESZKAŃCÓW,
- C2.3. WYSOKI POZIOM INFRASTRUKTURY ORAZ USŁUG ZDROWOTNYCH I OPIEKUŃCZYCH WSPIERAJĄCYCH FUNKCJONOWANIE RÓŻNYCH GRUP SPOŁECZNYCH,
- C2.4. WEWNĘTRZNA SPÓJNOŚĆ TRANSPORTOWA I POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE POWIATU Z CENTRAMI USŁUG W SUBREGIONIE I REGIONIE;

C3. NOWOCZESNA STRUKTURA GOSPODARKI POWIATU

- C3.1. WZMACNIANIE ATRAKCYJNOŚCI BIZNESOWEJ POWIATU,

- C3.2. ROSNĄCA ROLA TURYSTYKI I USŁUG CZASU WOLNEGO W STRUKTURZE GOSPODARCZEJ POWIATU;
- C4. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ZACHOWUJĄCY WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE POWIATU
- C4.1. WYSOKA JAKOŚĆ I FUNKcjONALNOŚĆ PRZESTRZENI POWIATU,
 - C4.2. OGRANICZONA ANTROPOPRESJA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZO-KULTUROWE,
 - C4.3. REWITALIZOWANE TERENY I OBIEKTY BĘDĄCE CZĘŚCIĄ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO POWIATU,
 - C4.4. WYSOKA ŚWIADOMOŚĆ MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO;
- C5. POWIAT WODZISŁAWSKI OBSZAREM KOOPERACJI I WSPÓLNEGO KREOWANIA PRZYSZŁOŚCI
- C5.1. WZRASTAJĄCY POZIOM WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW LOKALNYCH POWIATU WODZISŁAWSKIEGO,
 - C5.2. MIESZKAŃCY UCZESTNIKAMI PROCESU KSZTAŁTOWANIA I REALIZACJI POLITYKI ROZWOJU POWIATU,
 - C5.3. POWIAT WODZISŁAWSKI PARTNEREM WSPÓŁPRACY Z PODMIOTAMI W OTOCZENIU.

1.3.7. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030 został przyjęty przez Radę Powiatu Wodzisławskiego uchwałą Nr XXV/257/2020 z dnia 21 grudnia 2020 r. W programie wyznaczono cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie:

- likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- zagrożeń hałasem,
- ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- zrównoważonego gospodarowania wodami,
- gospodarki wodno-ściekowej,
- zarządzania zasobami geologicznymi,
- ochrony powierzchni ziemi i gleb,
- gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzania zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- przeciwdziałania zagrożeniom środowiska.

1.3.8. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu wodzisławskiego

Aktualny Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu wodzisławskiego obowiązuje na podstawie uchwały Nr XXVIII/294/2021 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. oraz uchwały Nr L/491/2023 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 25 maja 2023 r. Dokument ten wyznacza plan sieci komunikacyjnej – powiatowe przewozy użyteczności publicznej organizowane przez Powiat Wodzisławski.

Podstawowe kierunki rozwoju transportu zbiorowego w powiecie wodzisławskim to:

- 1) zapewnienie odpowiedniej dostępności do obiektów użyteczności publicznej;
- 2) zapewnienie odpowiedniej siatki połączeń regionalnych i krajowych;

- 3) minimalizacja negatywnego wpływu transportu na mieszkańców oraz środowisko naturalne i poprawa stanu bezpieczeństwa ruchu;
- 4) dążenie do poprawy wizerunku powiatu;
- 5) stworzenie elektronicznego biletu oraz informatycznej platformy do pobierania opłat za przejazdy komunikacją wszystkich przewoźników;
- 6) poprawa dostępności osób o ograniczonej sprawności ruchowej do systemu transportowego;
- 7) tworzenie realnej konkurencji w stosunku do transportu indywidualnego;
- 8) poprawa integralności systemu transportu;
- 9) poprawa standardu komunikacji zbiorowej;
- 10) łagodzenie nierównomierności obsługi transportowej poszczególnych obszarów powiatu;
- 11) budowa i przebudowa zatok i wiat przystankowych;
- 12) wspieranie rozwoju zintegrowanego węzła przesiadkowego w Wodzisławiu Śląskim, w celu stworzenia miejsca w powiecie pozwalającego na integrację różnych przewoźników oraz na przesiadkę z komunikacji lokalnej i regionalnej na miejską;
- 13) poprawę bezpieczeństwa na przystankach poprzez zastosowanie monitoringu w wyznaczonych miejscach;
- 14) wprowadzenie informacji w postaci tablic elektronicznych na najważniejszych przystankach w powiecie;
- 15) w celu poprawy jakości informacji pasażerskiej, oprócz tablic elektronicznych z wyświetlaniem rozkładu jazdy na dworcu autobusowym, zastosowanie powinien znaleźć elektroniczny system nadzoru i monitoringu pojazdów (wraz z informacją o rzeczywistych odjazdach pojazdów umieszczaną na przystankach, w Internecie i telefonach komórkowych).

1.3.9. Strategia rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku

Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku została przyjęta przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XLV/426/22 z dnia 29 września 2022 r. W Strategii wyznaczono 4 priorytety strategiczne gminy: jakość życia, tożsamość lokalną, gospodarkę i zrównoważony rozwój. Posłużyły one do określenia następujących celów strategicznych rozwoju gminy i uszczegóławiających je celów operacyjnych, a także kierunków działań na rzecz realizacji celów:

Cel strategiczny 1 – Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców

Cele operacyjne:

C1.1. Dogodne warunki zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.

Kierunki:

- K1. Przygotowywanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe przy zachowaniu zasad racjonalnego gospodarowania przestrzenią;
- K2. Rozwój infrastruktury technicznej umożliwiającej ekologiczne funkcjonowanie gospodarstw domowych;
- K3. Promowanie ekologicznych rozwiązań w realizowanym i istniejącym budownictwie mieszkaniowym;
- K4. Promowanie walorów gminy jako miejsca przyjaznego dla młodych mieszkańców oraz rodzin.

C1.2. Wysoka dostępność usług publicznych i rynkowych wspierających codzienne funkcjonowanie mieszkańców o różnych potrzebach.

Kierunki:

- K5. Zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3;

- K6. Dostosowywanie obiektów gminnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;
- K7. Rozwój oferty usług publicznych adresowanych do seniorów, w tym usługi opiekuńcze;
- K8. Eliminowanie barier przestrzennych dla osób o ograniczonej sprawności;
- K9. Rozwój e-administracji.

C1.3. Dogodne warunki dla zachowywania kondycji zdrowotnej mieszkańców.

Kierunki:

- K10. Działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej – kształtowanie postaw prozdrowotnych, badania profilaktyczne, działania prozdrowotne dedykowane różnym grupom społecznym;
- K11. Rozwijanie kultury fizycznej wśród mieszkańców.

C1.4. Rozwinięta infrastruktura, usługi i oferta wspierające kreatywne spędzanie czasu wolnego, rozwój talentów i zainteresowań.

Kierunki:

- K12. Zaangażowanie mieszkańców w tworzenie oferty spędzania wolnego czasu i oferty wspierającej rozwijanie zainteresowań;
- K13. Tworzenie i modernizowanie urządzeń umożliwiających rekreację mieszkańców – sieć zróżnicowanych urządzeń w różnych miejscowościach gminy;
- K14. Kreowanie oferty umożliwiającej rozwój zainteresowań i talentów z uwzględnieniem różnych grup wiekowych;
- K15. Modernizowanie infrastruktury publicznej;
- K16. Wspieranie aktywności podmiotów sektora pozarządowego w zakresie tworzenia oferty spędzania czasu wolnego, w tym działania na rzecz podnoszenia kompetencji, poprawy warunków infrastrukturalnych, promocji;
- K17. Integrowanie oferty spędzania czasu wolnego – np. kalendarz wydarzeń, spójna informacja, działania na rzecz realizacji projektów partnerskich itp.;
- K18. Intensyfikacja wykorzystywania obiektów gminnych na rzecz kreowania oferty spędzania czasu wolnego, w tym udostępnianie obiektów organizacjom pozarządowym.

C1.5. Funkcjonalne i estetyczne przestrzenie gminne.

Kierunki:

- K19. Tworzenie i podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznych – parki sołectkie, place zabaw, boiska itp.;
- K20. Podnoszenie odporności przestrzeni gminy na zmiany klimatyczne;
- K21. Monitoring wizyjny poprawiający poczucie bezpieczeństwa i ograniczający akty wandalizmu.

C1.6. Dogodne powiązania transportowe zapewniające dostęp do rynków pracy i usług w sąsiednich miastach.

Kierunki:

- K22. Rozwój infrastruktury cyfrowej podnoszącej mobilność mieszkańców w przestrzeni wirtualnej;
- K23. Przedsięwzięcia na rzecz poprawy stanu dróg lokalnych.

Cel strategiczny 2 – Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne

Cele operacyjne:

C2.1. Wysokie kompetencje obywatelskie i cywilizacyjne mieszkańców zapobiegające zjawiskom marginalizacji społecznej.

Kierunki:

- K24. Podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców;
- K25. Wsparcie mieszkańców, zwłaszcza seniorów w samodzielnym radzeniu sobie z różnymi problemami;
- K26. Zapobieganie przenoszeniu negatywnych wzorców zachowań w grupach rówieśniczych lub w układzie międzypokoleniowym.

C2.2. Wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w inicjatywy lokalne.

Kierunki:

- K27. Wspieranie realizacji partnerskich projektów integrujących wspólnoty lokalne;
- K28. Przekazywanie obiektów i terenów pod opiekę mieszkańców (mieszkańcy jako gospodarze danego miejsca).

C2.3. Poczucie odpowiedzialności mieszkańców za innych członków wspólnoty lokalnej.

Kierunki:

- K29. Przedsięwzięcia na rzecz pomocy osobom zagrożonym marginalizacją;
- K30. Akcje umożliwiające włączanie się mieszkańców w pomoc grupom potrzebującym;
- K31. Umożliwienie reagowania mieszkańców na negatywne zjawiska w gminie – narzędzia wspierające przekazywanie informacji.

C2.4. Silne środowiska lidery i organizacje pozarządowe animujące rozwój wspólnot lokalnych.

Kierunki:

- K32. Kreowanie dobrych wzorców rozwoju społecznego i zawodowego oraz promowanie liderów lokalnych – osób i organizacji;
- K33. Edukacyjne i doradcze wspieranie sektora pozarządowego.

C2.5. Partycypacja mieszkańców w kształtowaniu lokalnej polityki rozwoju.

Kierunki:

- K34. Promowanie strategii i możliwości wzięcia udziału w jej realizacji;
- K35. Badania oczekiwań i opinii mieszkańców;
- K36. Narzędzia konsultacji polityki lokalnej z różnymi użytkownikami gminy.

Cel strategiczny 3 – Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy

Cele operacyjne:

C3.1. Rozwijająca się przedsiębiorczość lokalna.

Kierunki:

- K37. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju lokalnych firm produkcyjnych, rzemieślniczych, usługowych;
- K38. Tworzenie warunków dla zakładania biznesu przez młodych mieszkańców – miejsca, wiedza, ulgi podatkowe;
- K39. Wspieranie powstawania w gminie miejsc pracy dla osób o wyższych kwalifikacjach.

C3.2. Atrakcyjne warunki przyciągające innowacyjnych inwestorów.

Kierunki:

- K40. Promocja oferty gminy dla inwestorów;
- K41. Promocja wśród inwestorów możliwości tworzenia lokalnych sieci kooperacji w oparciu o lokalny biznes;
- K42. Wzbogacanie ilościowe i jakościowe oferty terenów inwestycyjnych w gminie.

C3.3. Prężne firmy wykorzystujące lokalne potencjały i tradycje.

Kierunki:

- K43. Promowanie dobrych praktyk w zakresie przedsiębiorczości lokalnej opartej na zrównoważonym wykorzystywaniu specyfiki i dziedzictwa gminy – produkty spożywcze, rzemieślnicze, kulturowe.

C3.4. Rozwijające się firmy działające w branżach ekologicznych.

Kierunki:

- K44. Wspieranie działalności gospodarczych związanych z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii;
- K45. Wspieranie rozwiązań proekologicznych w gorzyckich firmach;
- K46. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego opierającego się na rozwiązaniach proekologicznych.

C3.5. Rosnąca rola przedsiębiorczości społecznej w strukturze gospodarczej gminy i na lokalnym rynku pracy.

Kierunki:

- K47. Kreowanie innowacji społecznych i biznesowych poprzez partnerskie projekty sektora samorządowego, obywatelskiego i biznesu (w tym z udziałem podmiotów z otoczenia);
- K48. Wspieranie rozwoju podmiotów przedsiębiorczości społecznej – baza lokalowa, infrastruktura, wiedza i kompetencje.

C3.6. Wysokie kwalifikacje zawodowe i przedsiębiorcze mieszkańców.

Kierunki:

- K49. Wzmacnianie współpracy na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego pomiędzy lokalnym biznesem a instytucjami szkoleniowo-edukacyjnymi w gminie i w otoczeniu;
- K50. Wspieranie społecznej odpowiedzialności biznesu w zakresie wszechstronnego wspierania rozwoju zawodowego i osobowego pracowników.

Cel strategiczny 4 – Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze

Cele operacyjne:

C4.1. Wysoki poziom odpowiedzialności podmiotów lokalnych za dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy.

Kierunki:

- K51. Przedsięwzięcia kulturalne na rzecz zachowania tożsamości gminy oraz wspierania integracji społecznej;
- K52. Przedsięwzięcia na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie rozwiązań proekologicznych możliwych do stosowania w gospodarstwach domowych.

C4.2. Dobre wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną wspierającą ochronę środowiska.

Kierunki:

- K53. Porządkowanie i rozwój gospodarki wodno-ściekowej;
- K54. Działania i rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej, retencji i przeciwdziałania suszy;
- K55. Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- K56. Termomodernizacja obiektów publicznych pod kątem oszczędności energii.

C4.3. Szerokie wykorzystywanie rozwiązań ekologicznych w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach i gospodarstwach rolnych.

Kierunki:

- K57. Krzewienie wiedzy i podnoszenie kompetencji podmiotów lokalnych w zakresie nowoczesnych rozwiązań ekologicznych;

- K58. Przedsięwzięcia w zakresie gospodarki odpadami i rozwoju gospodarki cyrkularnej.

C4.4. Odporność przestrzeni gminy na zjawiska kryzysowe i konsekwencje zmian klimatu.

Kierunki:

- K59. Działania na rzecz ograniczania zagrożenia powodziowego, w tym w zakresie planowania przestrzennego;
- K60. Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury ograniczającej efekty zmian klimatycznych.

C4.5. Zrównoważony transport lokalny i ponadlokalny.

Kierunki:

- K61. Wspieranie rozwoju połączeń transportu zbiorowego (publicznego i prywatnego) w ramach obszaru funkcjonalnego;
- K62. Rozwiązania komunikacyjne wspierające młodzież, seniorów, osoby o szczególnych potrzebach w korzystaniu z oferty sąsiednich miast i gmin;
- K63. Rozwój transportu rowerowego – infrastruktura liniowa, rozwiązania typu bike sharing.

C4.6. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią oraz rewitalizacja terenów i obiektów, które utraciły swoje funkcje.

Kierunki:

- K64. Rewitalizacja obiektów i terenów o znaczeniu historycznym i symbolicznym.

C4.7. Oferta spędzania czasu wolnego o atrakcyjności regionalnej, wykorzystująca dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz transgraniczne położenie gminy.

Kierunki:

- K65. Rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych, pieszych, szlaków wodnych spinających atrakcje gminy;
- K66. Rozwój systemu informacji turystycznej – oznakowanie, publikacje, informacja w przestrzeni realnej i wirtualnej itp.;
- K67. Promocja turystyczna gminy;
- K68. Partnerskie projekty kreujące ofertę turystyczną gminy, w tym w zakresie turystyki aktywnej, kulturowej, pielgrzymkowej;
- K69. Współpraca z gminami powiatu w zakresie tworzenia oferty produktów i usług opierających się na wykorzystaniu lokalnych walorów przyrodniczych i kulturowych.

1.3.10. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce został przyjęty przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XI/83/15 z dnia 10 sierpnia 2015 r. Dokument o znaczeniu strategicznym i planistycznym powstał w celu przywrócenia właściwych funkcji i stworzenia warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na wskazanych obszarach. Horyzont czasowy przyjęty dla Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje lata 2015 – 2020.

Zasięg oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce obejmuje dwa obszary znajdujące się w granicach administracyjnych Gminy Gorzyce:

- 1) Sołectwo Kolonia Fryderyk – teren byłej kopalni wraz z osiedlem patronackim,
- 2) Sołectwo Olza – Kolonia Olecka „Familołki” i tereny pokopalniane powstałe po eksploatacji kruszyw mineralnych.

Celem nadrzędnym LPR jest przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji obszarów kryzysowych, które charakteryzują się niepożądanymi zjawiskami społecznymi i ekonomicznymi, mającymi wpływ na jakość życia mieszkańców i stan zagospodarowania przestrzeni.

Oprócz celu nadrzędnego, w dokumencie zostały wyszczególnione trzy cele szczegółowe:

- 1) ograniczenie niekorzystnych zjawisk społecznych na obszarach zdegradowanych w Gminie Gorzyce – realizacja poprzez:
 - rozwijanie instrumentów wsparcia w zakresie wykorzystywania ekonomii społecznej,
 - stworzenie kompleksowej oferty spędzenia czasu dla seniorów (50+)
 - stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia specjalistycznego dla dzieci i młodzieży ze środowisk narażonych na marginalizację społeczną,
 - budowanie systemu wsparcia dedykowanego rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
 - profilaktyka zmierzająca do poprawy stanu zdrowia mieszkańców obszaru – efektywne przeciwdziałanie uzależnieniom,
 - kompleksowe doradztwo psychologiczne, psychoterapeutyczne i prawne dla osób wykluczonych społecznie,
- 2) dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób zamieszkujących tereny zdegradowane – realizacja poprzez:
 - poprawę jakości życia mieszkańców i estetyki przestrzeni poprzez rozszerzenie zasobów w zakresie mieszkalnictwa socjalnego na terenie Gminy Gorzyce,
 - zagospodarowanie istniejącej przestrzeni publicznej dla potrzeb mieszkańców poprzez nadanie jej funkcji sprzyjającej realizacji społecznych działań rewitalizacyjnych.
- 3) Rewaloryzacja wyznaczonych obszarów zdegradowanych – realizacja poprzez:
 - poprawę jakości życia, wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców obszarów,
 - przywrócenie ładu przestrzennego obszarów ze względu na wartość historyczną i kulturową zabudowy (obiekty obecne w rejestrze NID).

1.3.11. Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024 dla Gminy Gorzyce

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024 dla Gminy Gorzyce został przyjęty przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XXV/238/20 z dnia 21 grudnia 2020 r. W Programie wyznaczono 2 cele główne, przyporządkowane im cele szczegółowe oraz działania w zakresie opieki nad zabytkami gminy:

CEL GŁÓWNY 1 – BUDOWANIE MARKI NA ARENIE KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OPARCIU O BOGACTWO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- **Cel szczegółowy 1.1** Rozwój produktów turystycznych opartych na walorach dziedzictwa kulturowego
Działania:
 - Rozwijanie istniejących produktów turystycznych opartych na szlakach turystycznych, kulturowych lub ścieżkach edukacyjnych,
 - Tworzenie nowych produktów, ze szczególnym uwzględnieniem innowacyjnych form turystyki bądź aktywności mogących przyciągnąć turystów,
 - Organizacja lub kontynuacja organizacji imprez masowych, związanych z lokalnym zasobem zabytkowym i kulturalnym,
 - Organizacja imprez lokalnego zasięgu, przybliżających mieszkańcom gminy i regionu wartości historyczne gminy,
 - Postawienie na innowacyjność projektów w celu wyróżnienia się spośród miast konkurencyjnych;
- **Cel szczegółowy 1.2** Wykorzystanie Internetu i multimediiów w celu nowoczesnej promocji walorów zabytkowych

Działania:

- Dbałość o aktualizację strony Gminy o informacje związane z dziedzictwem historycznym, przy zachowaniu odpowiedniej czytelności przekazu,
- Wykorzystanie nowoczesnych technologii dostępnych w profesjonalnych serwisach, takich jak Google Earth, Panoramio, Google StreetView i innych, umożliwiających np. wirtualne spacery po najciekawszych miejscach,
- Stworzenie systemu informacji przestrzennej z warstwą informacyjną na temat obiektów zabytkowych wchodzących w skład Gminnej Ewidencji Zabytków oraz udostępnienie go na forum publicznym,
- Kontynuacja komunikacji internetowej poprzez korzystanie z serwisów Facebook, YouTube i innych form interakcji;
- **Cel szczegółowy 1.3** Wzrost popularności wśród turystów z zagranicy

Działania:

- Wykorzystanie aspektów związanych ze znanymi postaciami obcych narodowości z historii regionu,
- Opracowanie wielojęzycznych tablic informacyjnych w wybranych punktach gminy,
- Utrzymywanie jak najwyższej jakości obsługi turysty zagranicznego w punktach informacji turystycznej;
- **Cel szczegółowy 1.4** Promocja na forum krajowym i zagranicznym

Działania:

- Walory zabytkowe i kulturowe jednym z podstawowych elementów strategii promocji gminy na różnego rodzaju targach, sympozjach i konferencjach,
- Uzyskanie wiodącej roli w realizacji wspólnych działań marketingowych dla całego regionu, mających na celu kreację nowych produktów, wykorzystujących potencjał powiatu i okolicznych miejscowości,
- Nawiązywanie współpracy w zakresie dobrych praktyk w ramach partnerstwa zagranicznego,
- Udziały w konkursach na najlepiej zadbane zabytki, najciekawszy produkt turystyczny itp.,
- Współpraca z mediami, zarówno tradycyjnymi, jak i internetowymi;

CEL GŁÓWNY 2 – DBAŁOŚĆ O ZACHOWANIE ISTNIEJĄCYCH WALORÓW ZABYTKOWYCH

- **Cel szczegółowy 2.1** Organizacja zasad wsparcia dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych

Działania:

- Przeznaczanie środków finansowych z budżetu gminy na najcenniejsze obiekty zabytkowe,
- Wspieranie z budżetu działań ratunkowych przy obiektach w najgorszym stanie technicznym,
- Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków przy identyfikacji celów;

- **Cel szczegółowy 2.2** Odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów

Działania:

- Stworzenie jednolitego systemu identyfikacji wizualnej w postaci oznaczeń, tablic, drogowskazów itp.,
- Publikowanie folderów, ulotek oraz innych materiałów przybliżających zasoby historyczne gminy mieszkańcom i turystom,
- Atrakcyjne przedstawianie obiektów wpisanych do rejestru zabytków za pomocą iluminacji, tworzenia punktów widokowych, prezentacji multimedialnych lub muzycznych;

- **Cel szczegółowy 2.3** Dbłość o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w gminie
Działania:
 - Odpowiednia konserwacja zabytkowej zieleni, stanowiącej krajobraz kulturowy,
 - Bieżąca pielęgnacja cmentarzy, miejsc kultu i miejsc pamięci,
 - Rozszerzanie zasobu dziedzictwa kulturowego gminy, m.in. poprzez regularną aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków, inwentaryzację obiektów małej architektury, cmentarzy itp.;
- **Cel szczegółowy 2.4** Kontynuowanie rewaloryzacji kolonii robotniczej „Fryderyk”
Działania:
 - Przekazywanie właścicielom i dysponentom obiektów zabytkowych informacji o możliwościach pozyskiwania środków z budżetu gminy, a także dodatkowego wsparcia finansowego (zwłaszcza z funduszy europejskich),
 - Wsparcie programów prac remontowo-konserwatorskich w celu jak najlepszego zachowania oryginalnej substancji zabytkowej,
 - Kontynuacja działań związanych z rewaloryzacją całego układu przestrzennego kolonii;
- **Cel szczegółowy 2.5** Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego
Działania:
 - Wspieranie działalności organizacji pozarządowych związanych z historią i kulturą, placówek muzealnych, galerii, bibliotek oraz innych instytucji kultury,
 - Organizacja spotkań, mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego,
 - Wprowadzenie do systemu edukacji szkolnej i przedszkolnej elementów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego swojego regionu,
 - Obejmowanie przez Władze patronatem honorowym działań społecznych, których dochód przeznaczony jest na potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego (zbiórki, akcje społeczne, loterie i inne).

1.3.12. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021- 2024 z perspektywą na lata 2025-2028 został przyjęty przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XXIX/275/21 z dnia 29 kwietnia 2021 r. W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono 10 obszarów interwencji wraz z przypisanymi im celami, kierunkami interwencji oraz zadaniami:

- 1) Ochrona powietrza i klimatu
 - Cel 1.1.** Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze Gminy Gorzyce, związana z realizacją kierunków działań naprawczych.
 - Cel 1.2.** Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.
- 2) Ochrona przed hałasem
 - Cel 2.1.** Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.
- 3) Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
 - Cel 3.1.** Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.
- 4) Gospodarowanie wodami

Cel 4.1. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych Gminy Gorzyce przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

5) Gospodarka wodno-ściekowa

Cel 5.1. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych Gminy Gorzyce przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

6) Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Cel 6.1. Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.

7) Ochrona gleb

Cel 7.1. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

Cel 7.2. Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

8) Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

Cel 8.1. Racjonalna gospodarka odpadami.

Cel 8.2. Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne.

9) Ochrona przyrody i krajobrazu

Cel 9.1. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

10) Zagrożenia poważnymi awariami

Cel 10.1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

1.3.13. Plan Odnowy Miejscowości Gorzyce

Plan Odnowy Miejscowości Gorzyce na lata 2022-2029 został przyjęty przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XLI/406/22 z dnia 15 czerwca 2022 r. Plan Odnowy Miejscowości zakłada realizację wielu zadań inwestycyjnych, których celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, jak również zrównoważony rozwój miejscowości.

W planie wyznaczono następujące przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w latach 2022-2029:

- 1) Przebudowa drogi gminnej ul. Mickiewicza w Gorzycach;
- 2) Gorzyce – rozbudowa trybun na boisku sportowym (etap pierwszy) oraz przebudowa układu komunikacyjnego (etap drugi);
- 3) Odtworzenie rowu pomiędzy ul. Pod Lasem w Gorzycach, a torami PKP w Olzie;
- 4) Przebudowa rowu w Gorzycach od ul. Rybnickiej do rzeki Lesznica;
- 5) Rozwinięcie infrastruktury rekreacyjnej o funkcjach zdrowotnych na terenie publicznej pływalni Gminnego Ośrodka Sportu, Turystyki i Rekreacji „Nautica” w Gorzycach dla mieszkańców Morawskich Wrót;
- 6) Przebudowa układu komunikacyjnego przy szkole podstawowej;
- 7) Przebudowa drogi gminnej ul. Kolejowej w Gorzycach – Osinach;
- 8) Kompleksowa termomodernizacja i wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na Kolonii Fryderyk;
- 9) Termomodernizacja Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gorzycach;
- 10) Montaż OZE na budynkach OPS, GCK, GOTSiR Nautica;
- 11) Budowa nowego centrum administracyjnego.

1.3.14. Plan Odnowy Miejscowości Olza

Plan Odnowy Miejscowości Olza na lata 2022-2029 został przyjęty przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XLI/407/22 z dnia 15 czerwca 2022 r.

W planie wyznaczono następujące przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w latach 2022-2029:

- 1) Budowa kanalizacji sanitarnej przy ul. Bogumińskiej w Olzie;
- 2) Odtworzenie rowu w Olzie pomiędzy ul. Bogumińską a torami PKP;
- 3) Odtworzenie rowu i wymiana zarurowania w rejonie łącznika ul. Wiejskiej i Wałowej w Olzie;
- 4) Przebudowa układu komunikacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Olzie;
- 5) Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych w Olzie przy ul. Kolejowej;
- 6) Montaż OZE na budynku GCKG Ośrodek Kultury w Olzie;
- 7) Modernizacja parku w Olzie;
- 8) Remont ul. Szkolnej w Olzie;
- 9) Odtworzenie, przywrócenie do odpowiedniego stanu technicznego dodatkowego systemu przeciwpowodziowego w Olzie.

ROZDZIAŁ II

PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

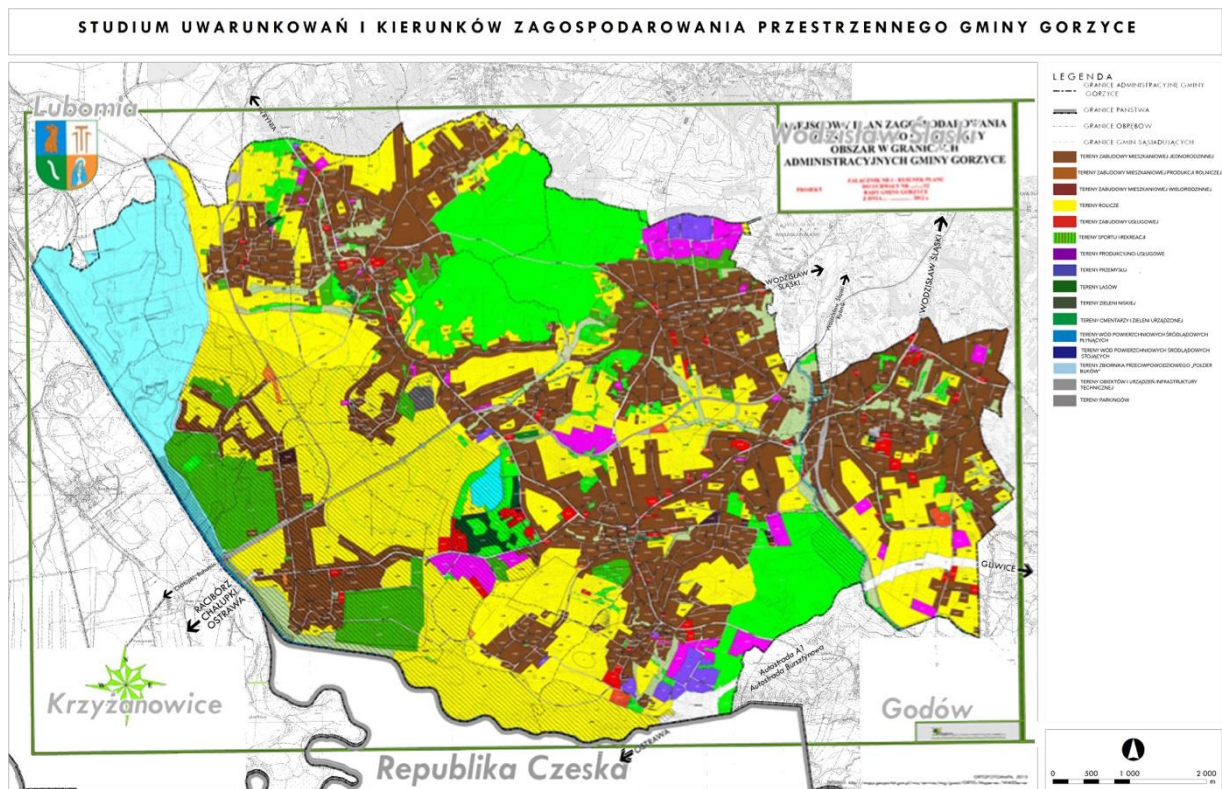
2.1. STAN PRZEZNACZENIA TERENÓW

Zasady zagospodarowania terenów na obszarze gminy regulują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Warunki zagospodarowania gminy regulują 2 plany miejscowe obejmujące całą powierzchnię gminy (tabela nr 5).

Tabela 5. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Gorzyce.
Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej gminy Gorzyce, <https://bip.gorzyce.pl/zalatwanie-spraw-gorzyce/planowanie-przestrzenne1> [dostęp: 16.08.2023 r.].

LP.	PRZEDMIOT I ZAKRES USTAŁEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	NR UCHWAŁY I DATA JEJ PODJĘCIA PRZEZ RADĘ GMINY W GORZYCACH	NR DZIENNIKA URZĘDOWEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I DATA PUBLIKACJI UCHWAŁY	POWIERZCHNIA OBJĘTA PLANEM [HA]
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar w granicach administracyjnych gminy Gorzyce	Uchwała Nr XXXI/245/13 z dnia 3.06.2013r.	Dz. Urz. Woj. Śląskiego, poz. 4288 z 2013 roku.	6 458
2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzyce	Uchwała Nr XXIII/191/16 z dnia 28.11.2016r.	Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 6621 z 2016 roku	106

Rysunek 4. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Gorzyce.

Źródło: opracowanie własne na podstawie załączników graficznych do uchwał Rady Gminy Gorzyce nr XXXI/245/13 oraz XXIII/191/16.

2.2. WNIOSKI DO STUDIUM

W wyniku ogłoszenia o przystąpieniu do prac nad studium w wyznaczonym terminie (30.05-7.08.2017 r.) wpłynęło 21 wniosków od osób fizycznych, dotyczących głównie funkcji mieszkaniowych - 14 wniosków. Terenów budowlanych dotyczyły 4 wnioski, zaś reszta odnosiła się do działalności rolniczej, usługowej, produkcyjnej, handlowej i gospodarczej. Wnioski dotyczyły głównie sołectwa Bętsznica – 4 wnioski. Turzy Śląskiej, Gorzyc oraz Bluszczowa dotyczyły 3 wnioski dla każdego z nich.

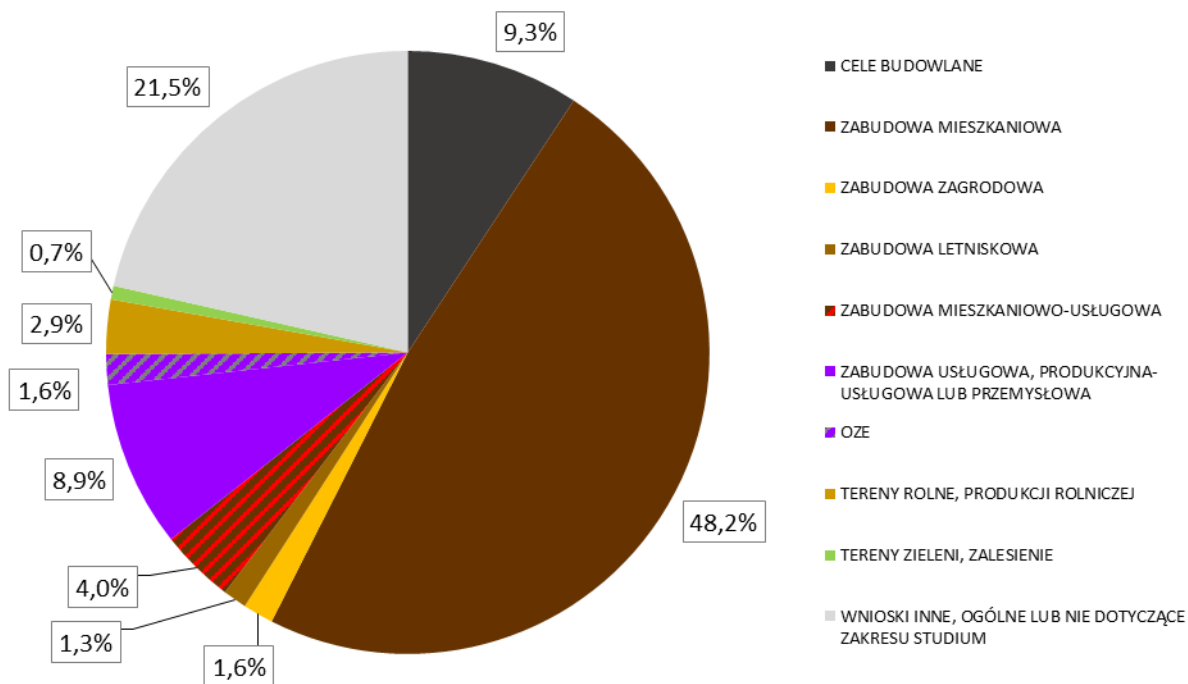

Rysunek 5. Wnioski złożone w terminie dotyczące gminy Gorzycy. Źródło: opracowanie własne.

Wnioski złożone do dokumentów planistycznych przed procedurą sporządzania projektu Studium w latach 2010-2017 dotyczyły głównie zabudowy mieszkaniowej na terenie Gorzyc, Turzy Śląskiej i Rogowa. Największa ilość wniosków napłynęła w roku 2012/2013 (93 wnioski). Dotyczyły one głównie zabudowy mieszkaniowej w Gorzycach i Turzy Śląskiej i były składane przez osoby fizyczne. W roku 2016 oprócz wniosków składanych przez osoby fizyczne, zostały złożone również wnioski dotyczące niedziałających już terenów kolejowych oraz budowy stacji wraz z włączeniem do sieci na terenie gminy Gorzycy. Większość wniosków z lat 2016 – 2017 została nieuwzględniona lub uwzględniona częściowo w zakresie obowiązującego Studium.

Podczas sporządzania projektu Studium przeanalizowano również pozostałe wnioski osób fizycznych złożone w latach 2010-2023 poza wyznaczonym terminem formalno-prawnym. W sumie przeanalizowano aż 434 wnioski (w terminie oraz poza terminem).

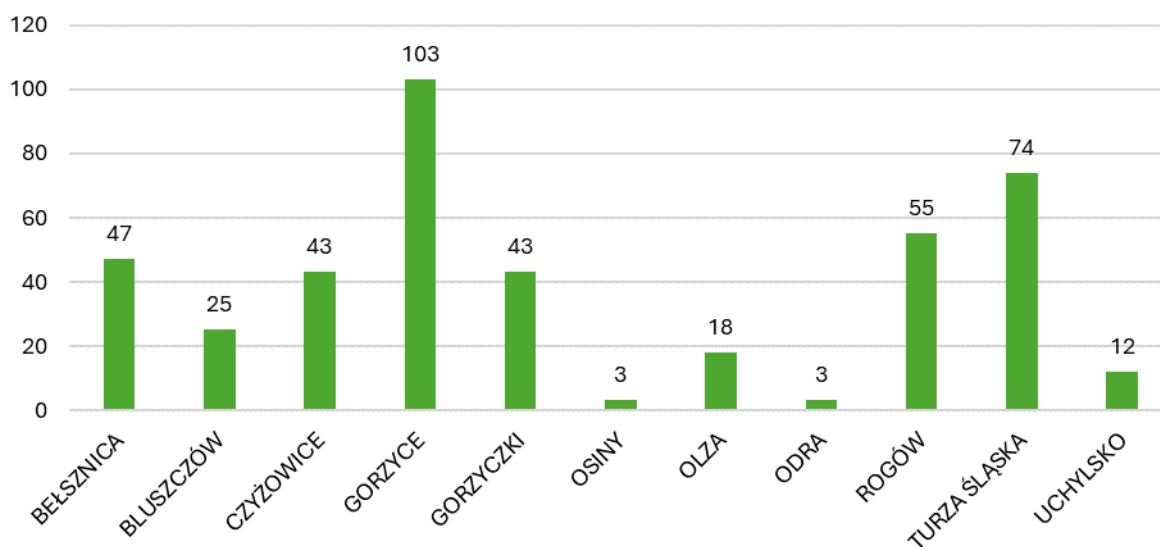
Pod względem funkcji wnioski dotyczyły przede wszystkim zmiany obecnego zagospodarowania na cele budowlane (54 wnioski) lub z przeznaczeniem na zabudowę mieszkaniową (276 wniosków) – łącznie 63,6% wszystkich wniosków. Wnioskodawcy postulowali również o zabudowę mieszkaniowo-usługową (18 wniosków), usługową, produkcyjno-usługową, przemysł (w sumie 48 wniosków). W mniejszym stopniu wnioskowano również o realizację OZE, w tym fotowoltaiki (9 wniosków), a także o zabudowę zagrodową (8 wniosków), tereny rolnicze (16 wniosków), zabudowę lotniskową (7 wniosków) oraz zieleni (6 wniosków). Część złożonych wniosków nie poruszała treści z zakresu Studium lub były to wnioski zbyt ogólne lub niekompletne.

Wykres 1. Wnioski do studium złożone w latach 2010-2023 według wnioskowanej funkcji.

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę lokalizację działek, których dotyczyły wnioski, najwięcej wniosków złożono w granicach obrębów: Gorzyce – 103 wnioski, Turza Śląska – 74 wnioski, Rogów – 55 wniosków, Belsznica – 47 wniosków, Czyżowice oraz Gorzyczki – po 43 wnioski. Najmniej wniosków dotyczyło obrębów Osiny i Odra (po 3 wnioski). Pozostałe 8 wniosków nie dotyczyło poszczególnych obrębów – ich tematyka dotyczyła terenu całej gminy, była ogólna lub nie poruszała treści z zakresu Studium.

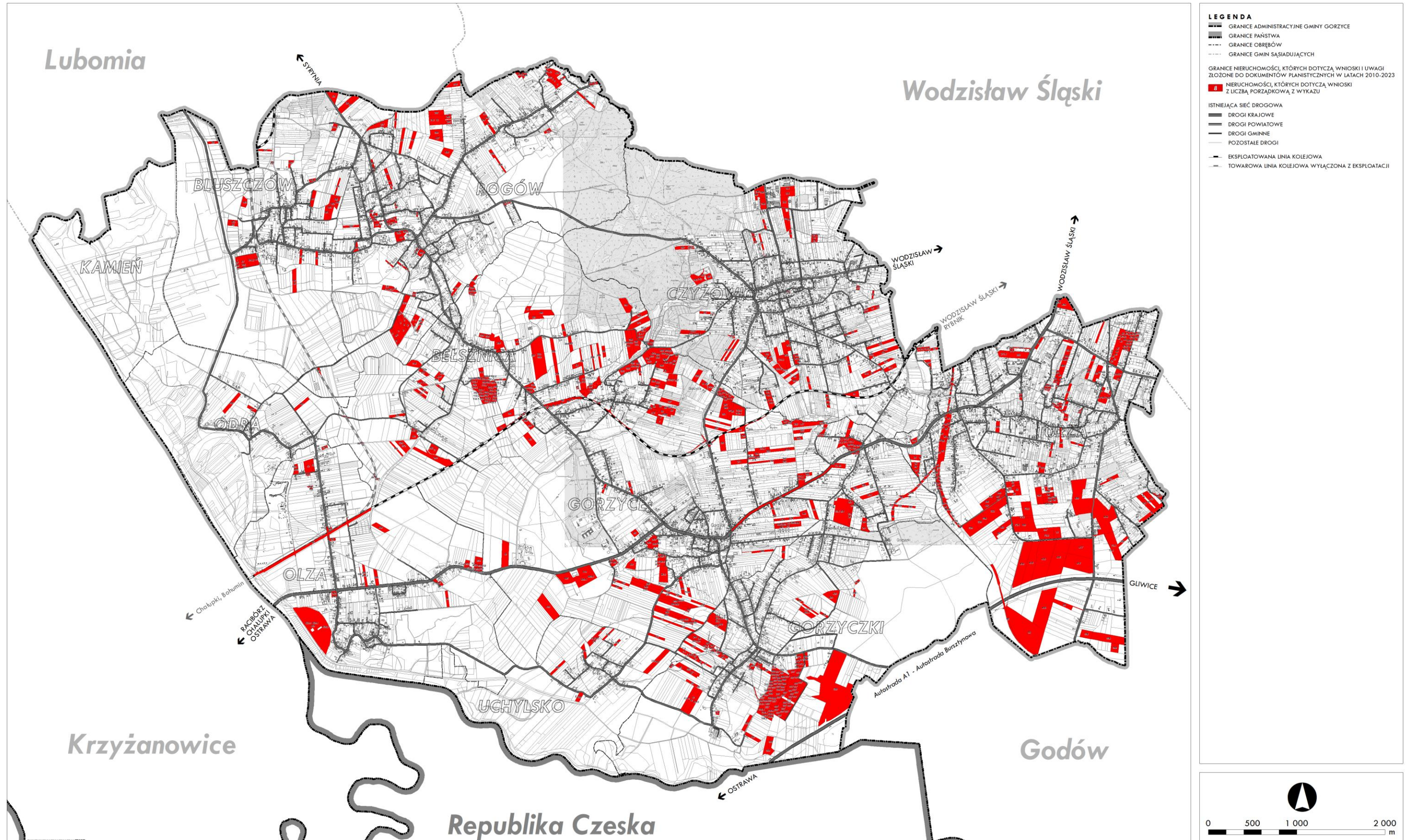

Wykres 2. Wnioski do studium złożone w latach 2010-2023 według obrębów.

Źródło: opracowanie własne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - WNIOSKI ZŁOŻONE DO STUDIUM W LATACH 2010-2023

Rysunek 6. Wnioski złożone do studium w latach 2010-2023. Źródło: opracowanie własne.

2.3. STAN UŻYTKOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW

Struktura zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzyce jest typowa dla gmin wiejskich regionu – dominacja terenów otwartych o charakterze rolniczym przy znacznym udziale terenów mieszkaniowych. Struktura gminy uwarunkowana jest przebiegiem przede wszystkim linii kolejowej, drogi krajowej oraz występowaniem wód powierzchniowych i dużych terenów leśnych.

Cała gmina ma podobną strukturę urbanistyczną odznaczającą się występowaniem dużej ilości terenów otwartych w postaci terenów rolniczych, które stanowią 58% powierzchni gminy (w większości są to grunty klas III i IV, niekorzystne dla prowadzenia gospodarki rolnej), zbiorników wodnych znajdujących się głównie w sąsiedztwie sołectw Odra i Olza, czy terenów zieleni wysokiej. Rolnictwo stanowi marginalną gałąź produkcji w gminie, a przyczyniły się do tego takie wydarzenia jak: znaczne rozdrobnienie gruntów, brak opłacalności produkcji rolniczej, znaczne rozproszenie zabudowy.

Jednak istnieją pewne różnice, które pozwalają podzielić gminę pod względem istniejącej struktury urbanistycznej na część południowo-zachodnią i północno-wschodnią. Południowo-zachodnia część gminy charakteryzuje się występowaniem dużych terenów rolniczych oraz wód powierzchniowych. Zabudowa jest rozproszona, głównie o charakterze domów jednorodzinnych i mało intensywna. W części północno-wschodniej rozciągają się duże obszary leśne. Obszar charakteryzuje się intensywną i zwartą zabudową mieszkaniową, zlokalizowaną głównie przy głównych ciągach komunikacyjnych, mniejszą ilością terenów rolnych, występowaniem niewielkich terenów przemysłowych. Gorzyce z racji swojej pozycji (jako siedziba gminy) charakteryzują się bardziej rozbudowaną i rozwiniętą strefą usługową oraz rekreacyjną.

Funkcje przemysłowe zlokalizowane są głównie na obrzeżach gminy. Największa strefa przemysłowa zlokalizowana jest w Czyżowicach, tuż przy granicy z gminą miejską Wodzisław Śląski. Ze względu na sprzyjającą lokalizację odcinka autostrady A1, kolejna strefa przemysłowa realizowana jest przy południowej granicy gminy w Gorzyczkach. Na terenie gminy jedynym z większych kompleksów jest również teren dawnej Kopalni Węgla Kamiennego „Fryderyk”. Niewielkie tereny przemysłowe zlokalizowane są w gminie głównie w sąsiedztwie terenów kolejowych oraz rozproszone są w części północnej i wschodniej gminy. Z takiej sytuacji przestrzennej mogą wynikać konflikty przestrzenne między sąsiadującymi ze sobą terenami mieszkaniowymi i przemysłowymi. Problem może zaistnieć w przypadku dopuszczenia silnie uciążliwych działalności przemysłowych na obszarze stref aktywności gospodarczej.

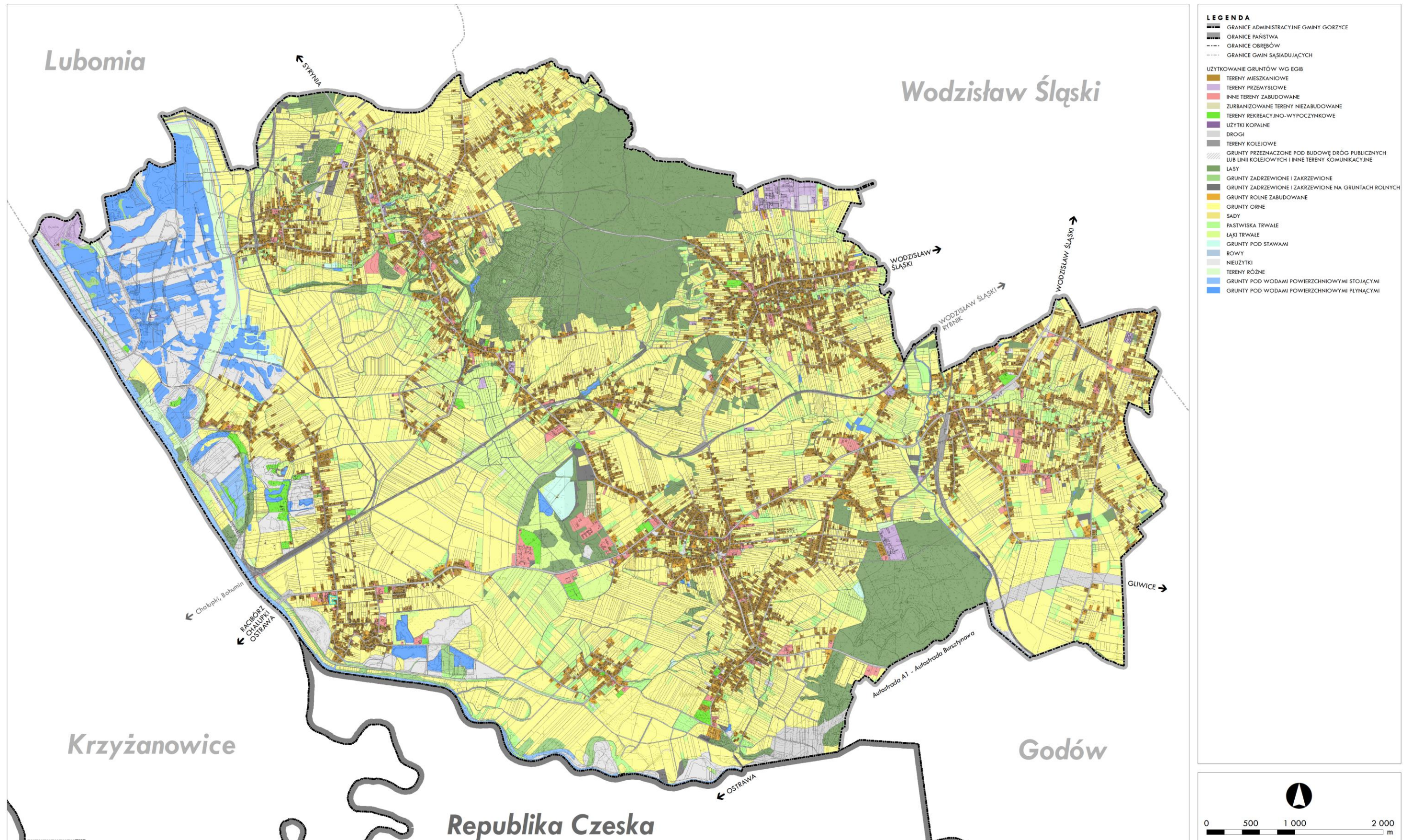
Powierzchnia gruntów na terenie gminy Gorzyce wynosi 6 458,59 ha (wg danych EGiB). Na tle całej powierzchni gruntów, użytki rolne zajmują największy areał (ponad 58%). Drugie pod względem wielkości są grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiące ponad 18% ogólnej powierzchni gminy. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią ok. 13% powierzchni gminy. Pozostałe grunty stanowią niewielki odsetek całego obszaru gminy. Zestawienie gruntów o różnym sposobie użytkowania funkcjonalno – przestrzennego w gminie przedstawia poniższa tabela oraz rysunek.

Tabela 6. Zestawienie gruntów na terenie gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EGiB.

RODZAJ GRUNTU		POWIERZCHNIA EWIDENCYJNA [HA]	UDZIAŁ % W POWIERZCHNI GMINY	
UŻYTKI ROLNE	Grunty orne	2892,56	44,8	
	Sady	11,97	0,2	
	Łąki trwałe	462,40	7,2	
	Pastwiska trwałe	187,22	2,9	
	Grunty rolne zabudowane	107,98	1,7	
	Grunty pod stawami	22,08	0,3	
	Grunty pod rowami	43,50	0,7	
	Grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach ornych	29,65	0,5	
	RAZEM	3757,36	58,3	
GRUNTY LEŚNE ORAZ ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE	Lasy	813,05	12,6	
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	31,85	0,5	
	RAZEM	844,9	13,1	
GRUNTY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE	Tereny mieszkaniowe	630,19	9,8	
	Tereny przemysłowe	46,77	0,7	
	Inne tereny zabudowane	88,01	1,4	
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	13,08	0,2	
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	37,06	0,6	
	Tereny komunikacyjne	Drogi	307,79	4,8
		Tereny kolejowe	50,88	0,8
		Inne tereny komunikacyjne	6,07	0,1
		Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych	0,75	0,0
	Użytki kopalne	0,49	0,0	
RAZEM	1181,09	18,4		
GRUNTY POD WODAMI	Powierzchniowymi płynącymi	66,39	1,0	
	Powierzchniowymi stojącymi	256,86	4,0	
	RAZEM	323,25	5	
NIEUŻYTKI		283,28	4,4	
TERENY RÓŻNE		68,71	1,1	
RAZEM		6458,59	100,0	

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Rysunek 7. Użytkowanie gruntów. Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ III

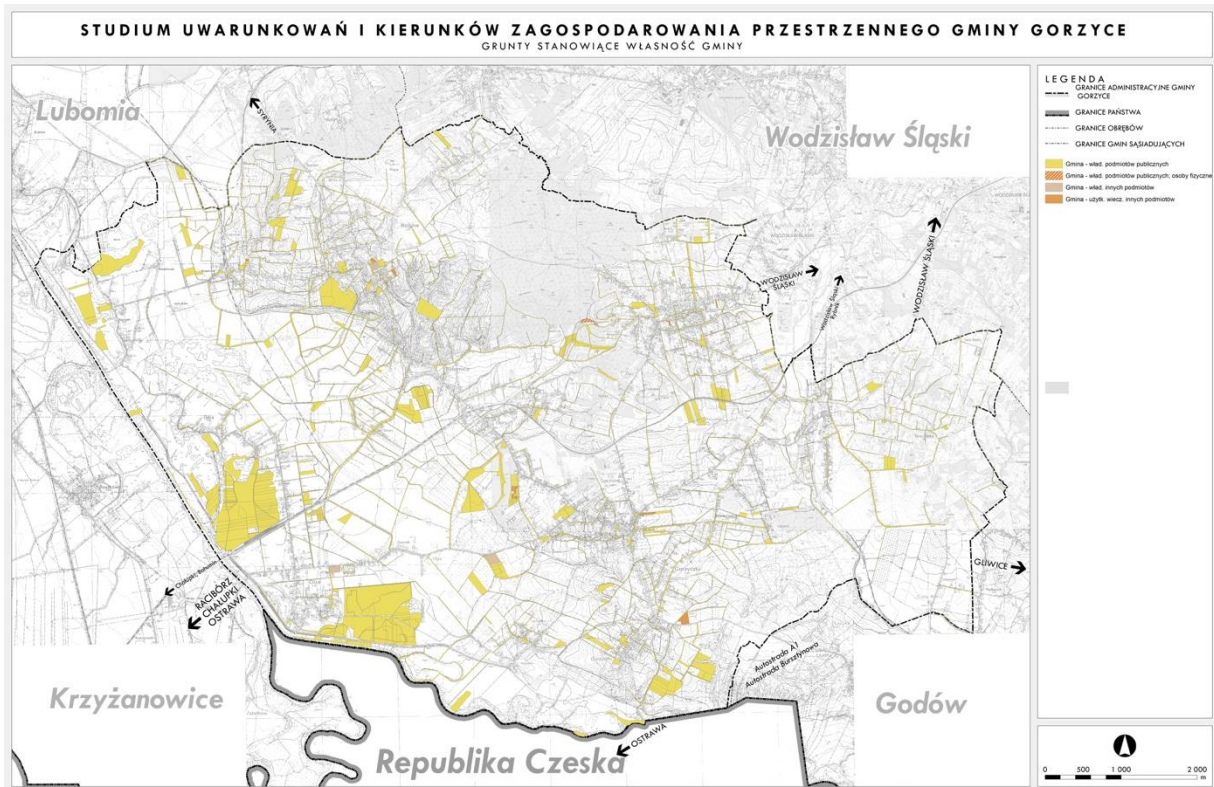
WŁASNOŚĆ GRUNTÓW

3.1. STUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW W GMINIE GORZYCE

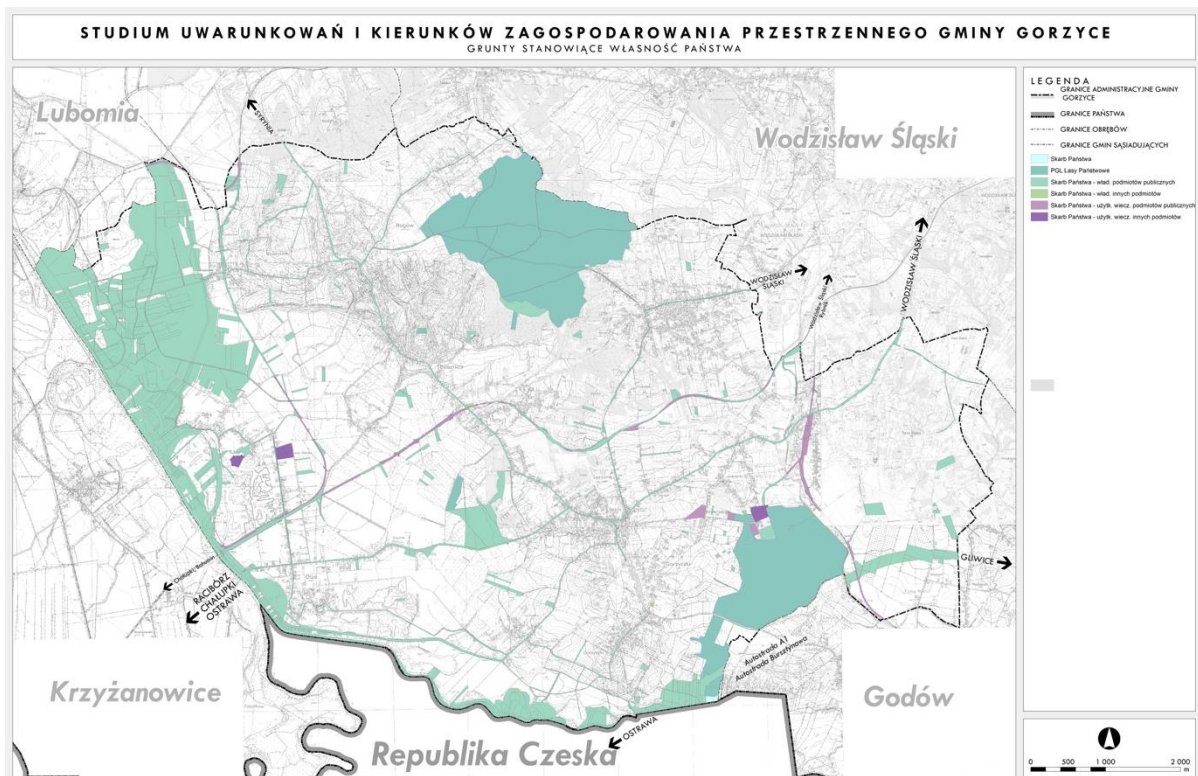
Strukturę własności gruntów w gminie Gorzyce można podzielić na 8 kategorii. Na terenie gminy znajdują się grunty będące własnością: Skarbu Państwa, gminy, osób fizycznych, powiatu wodzisławskiego, województwa śląskiego, spółek handlowych, podmiotów pozostałych (w tym kościołów i związków wyznaniowych) oraz pozostałe grunty. Najliczniejszą grupę (pod względem powierzchni) stanowią grunty należące do osób fizycznych. Stanowią one 67,26% powierzchni gminy. Drugą co do wielkości formą własności są grunty stanowiące własność Skarbu Państwa. Zajmują one ok. 22% powierzchni gminy. W posiadaniu gminy Gorzyce znajdują się działki o łącznej powierzchni 503,3 ha, co stanowi niecałe 8% powierzchni gminy.

Tabela 7. Struktura własności gruntów gminy Gorzyce według użytkowania gruntów. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2017 r.

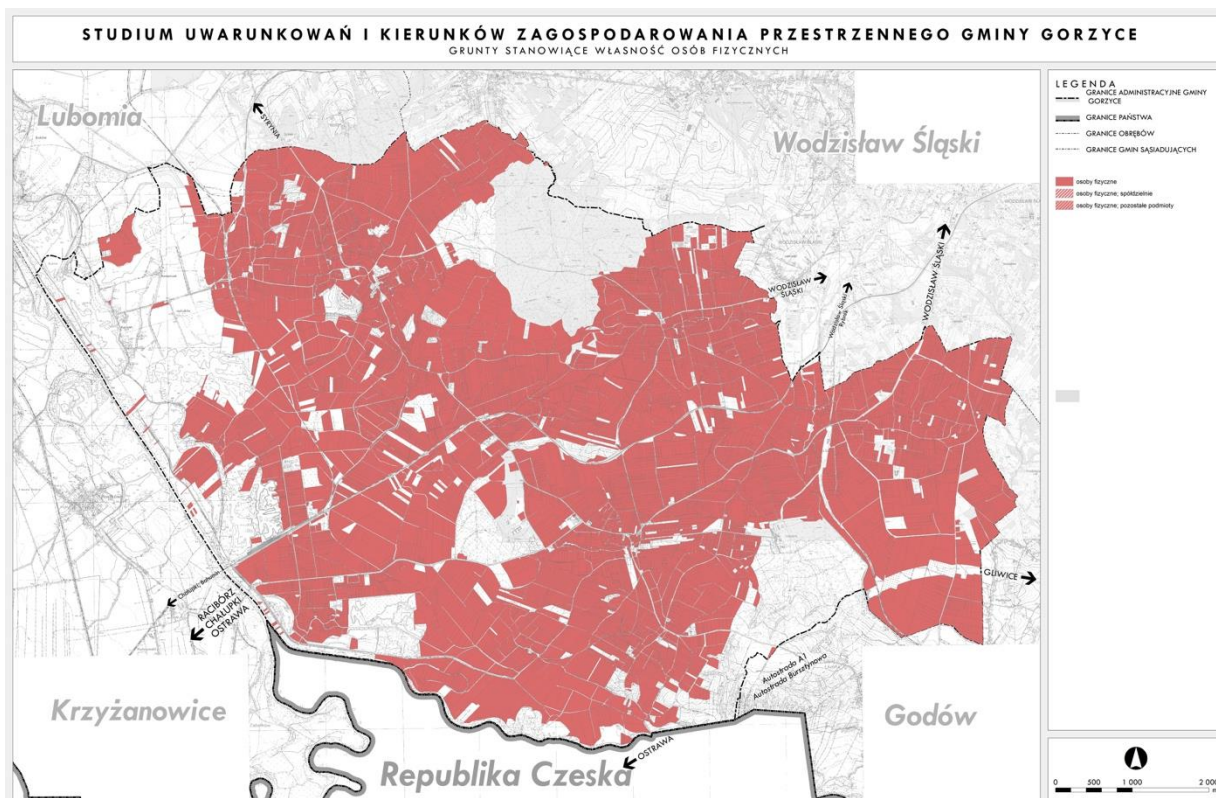
WŁASNOŚĆ	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ % W POWIERZCHNI GMINY
WŁASNOŚĆ SKARBU PAŃSTWA	1 427,39	22,11
PGL lasy państwowe	527,70	8,17
Podmioty publicznych z wieczystym użytkowaniem	34,05	0,53
Podmioty publicznych bez wieczystego użytkowania	828,25	12,8
Inne podmioty z wieczystym użytkowaniem	9,65	0,15
Inne podmioty bez wieczystego użytkowania	27,75	0,43
WŁASNOŚĆ GMINY	503,3	7,80
Podmioty publiczne	499,42	7,74
Podmioty publiczne - osoby fizyczne	0,20	0,003
Użytkowanie wieczyste innych podmiotów	3,68	0,06
WŁASNOŚĆ OSÓB FIZYCZNYCH	4 342,31	67,26
Spółdzielnie	24,02	0,37
Pozostałe podmioty	0,79	0,01
WŁASNOŚĆ POWIATU	26,77	0,41
WŁASNOŚĆ WOJEWÓDZTWA	16,81	0,26
POZOSTAŁE PODMIOTY	67,64	1,05
Spółdzielnie	24,38	0,37
Kościoty i związki wyznaniowe	43,26	0,67
WŁASNOŚĆ SPÓŁEK HANDLOWYCH	56,06	1,03
Własność nieustalona	16,16	0,25
SUMA	6456,44	100%

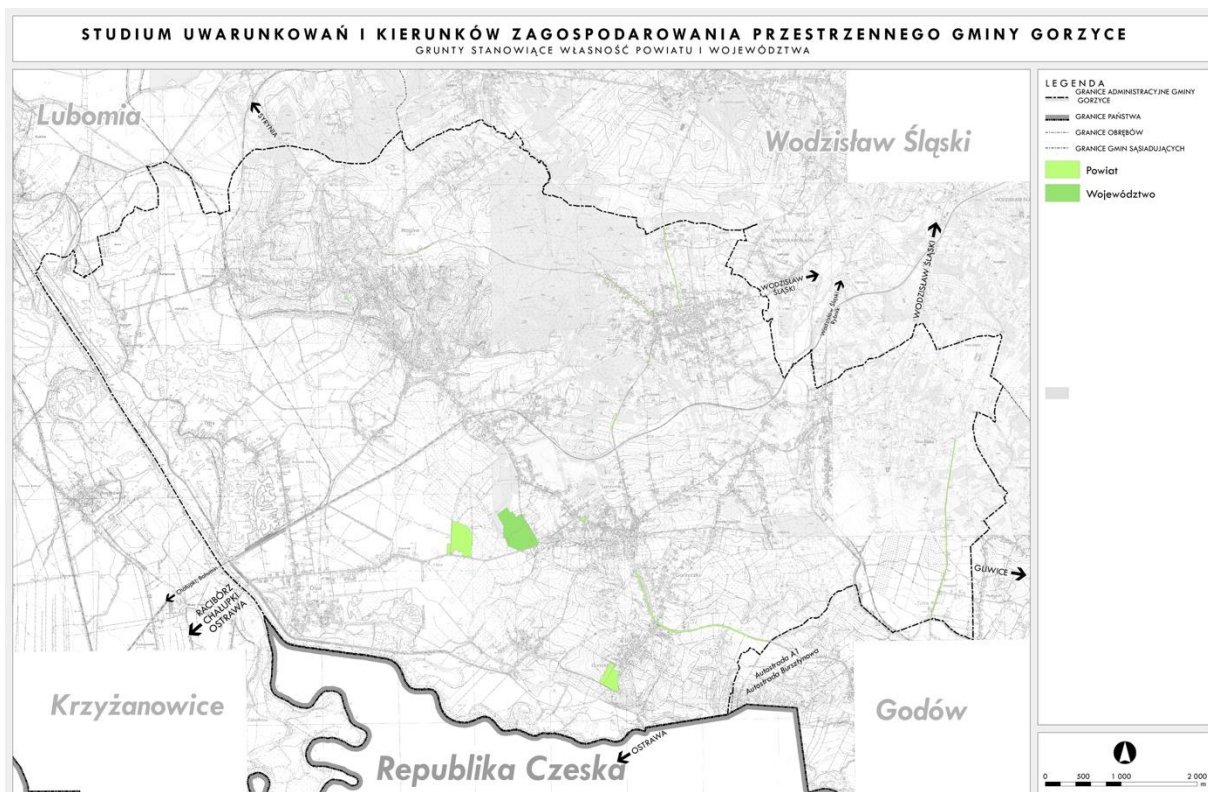
Rysunek 8. Grunty stanowiące własność gminy. Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 9. Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa. Źródło: opracowanie własne.

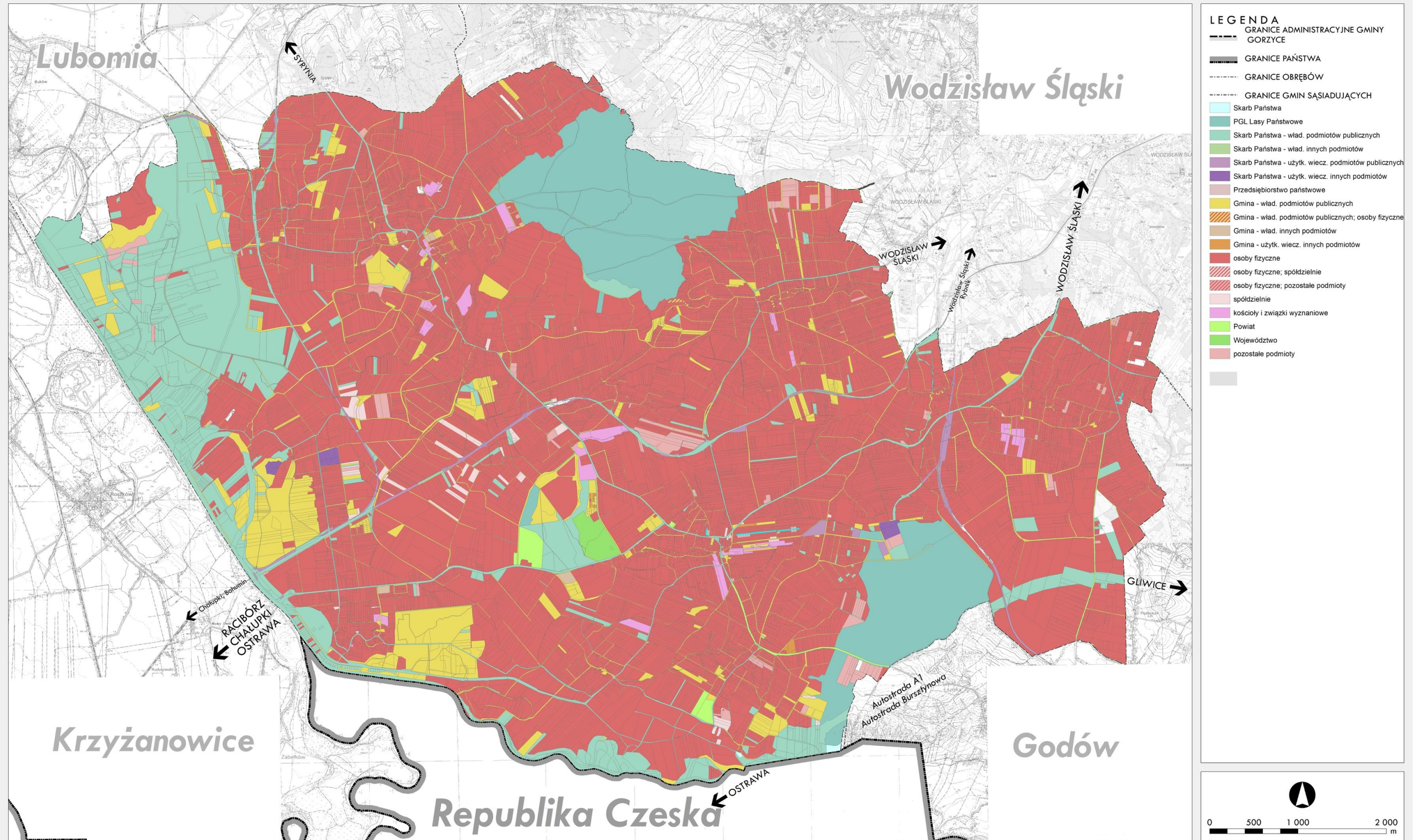
Rysunek 10. Grunty stanowiące własność osób fizycznych i innych osób prawnych. Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 11. Grunty stanowiące własność województwa i powiatu. Źródło: opracowanie własne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW GMINY GORZYCE

Rysunek 12. Struktura własności gruntów w gminie Gorzyce. Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ IV

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina Gorzyce należy do Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim (MZWiK). MZWiK realizuje zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej za pośrednictwem Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim (PWiK). MZWiK jest jedynym udziałowcem PWiK. Na terenie Gminy Gorzyce działa również Spółka Wodociągowa w Turzy Śląskiej, której gmina nie jest członkiem. Spółka Wodociągowa zajmuje się zbiorowym zaopatrzeniem w wodę mieszkańców sołectwa Turza Śląska Spółka w 2022 roku oddała do eksploatacji 1050 m.b. sieci wodociągowej i podłączyła do sieci 19 budynków. Na dzień 31.12.2022 r. długość sieci wodociągowej będącej własnością Spółki wynosi 24 km, a do sieci podłączonych jest 820 budynków.

Na terenie gminy Gorzyce zlokalizowane są następujące ujęcia wód podziemnych:

- ujęcie wody podziemnej w miejscowości Gorzyce (studnie S-1 i S-2) z proponowaną strefą ochrony bezpośredniej i pośredniej – wg *Dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wody podziemnej z poziomu czwartorzędowego dla KWK 1-Maja w Wilchwach*, zatwierdzonej decyzją Wojewody Katowickiego nr 24/86 z dnia 28 maja 1986 r.,
- ujęcie wody podziemnej w miejscowości Olza – Dworek z proponowaną strefą ochrony bezpośredniej i pośredniej – wg *Dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w rejonie Gorzyc – studnia H-2 Olza Dworek*, zatwierdzonej decyzją Wojewody Katowickiego nr 67/84 z dnia 28 września 1984 r.,
- ujęcie wody podziemnej w miejscowości Uchylsko wraz z proponowaną strefą ochrony bezpośredniej i pośredniej – wg *Dokumentacji hydrogeologicznej ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w rejonie Gorzyc – studnia H-3 Uchylsko*, zatwierdzonej decyzją Wojewody Katowickiego nr 68/84 z dnia 28 września 1984 r.,
- ujęcie wody w miejscowości Odra z proponowaną strefą ochrony bezpośredniej i pośredniej – wg *Dokumentacji hydrogeologicznej dla ujęcia wody Zakładu Eksploatacji Kruszywa Odra III*, zatwierdzonej decyzją Wojewody Katowickiego nr 3/74 z dnia 28 stycznia 1974 r.,
- ujęcie źródła Nr 2 w Turzy Śląskiej z proponowaną strefą ochrony bezpośredniej i pośredniej – wg *Sprawozdania z badań hydrogeologicznych ujęcia źródła Nr 2 we wsi Turza Śląska*, opracowanego w 1973 r.,
- ujęcie wody podziemnej w miejscowości Olza wraz z proponowaną strefą ochrony bezpośredniej i pośredniej – wg *Dokumentacji – Ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych na terenie Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego KWK „ANNA” w miejscowości Olza*, opracowanej w 1988 r.,
- ujęcie wody podziemnej w Bełsznicy – wg *Dokumentacji hydrogeologicznej studni wykonanej dla Zakładów Mleczarskich w Bełsznicy*, opracowanej w 1961 r.

W granicach gminy udokumentowano również zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych – studnie „Bielec”, „Kaplica” i „Widex”.

Sieć wodociągowa jest rozbudowana w pełnym zakresie. Charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem zaopatrzenia mieszkańców w wodę z sieci wodociągowej. Zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę objęci są wszyscy mieszkańcy gminy Gorzyce.

W 2013 roku sieć wodociągowa miała długość 162,8 km, a ilość przyłączy do budynków wynosiła 5 016 sztuk. W roku 2022 długość czynnej sieci wodociągowej wzrosła do 180,3 km (o 10,8%), a ilość przyłączy zwiększyła się do 5 604 sztuk (o 11,72%).

Gmina Gorzyce charakteryzuje się wyższym niż w województwie śląskim (95,9%) oraz powiecie wodzisławskim (97,5%) wskaźnikiem zaopatrzenia w wodę. W gminie w roku 2022 z sieci

wodociągowej korzystało 99,8% ludności gminy, czyli 21 151 osób. Stanowi to o 3 333 osób (13,6 p.p.) więcej w stosunku do danych z roku 2013. Również w porównaniu do sąsiadujących gmin, Gorzyce wypadają najlepiej w kwestii zaopatrzenia w wodę.

Tabela 8. Sieć wodociągowa w gminie Gorzyce – podstawowe dane na lata 2013–2022. Źródło: dane BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [KM]	162,8	162,9	165,1	166,1	166,8	170,9	173,2	175,5	176,9	180,3
ILOŚĆ PRZYŁĄCZY DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA [SZT.]	5 016	5 241	5 269	5 318	5 358	5 153	5 238	5 363	5 473	5 604
WODA DOSTARCZONA GOSPODARSTWOM DOMOWYM [DAM3]	468,6	487,0	511,4	519,1	516,0	548,1	566,7	573,2	578,2	590,5
LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ	17818	20716	20820	20957	21054	21217	21291	21324	21357	21151
ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA [M ³]	22,7	23,5	24,6	24,7	24,5	26,0	26,6	27,2	27,5	27,9

Tabela 9. Udział % ludności korzystającej z instalacji wodociągowej w gminie Gorzyce na tle województwa, powiatu i sąsiadujących gmin w latach 2013–2022. Źródło: dane BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

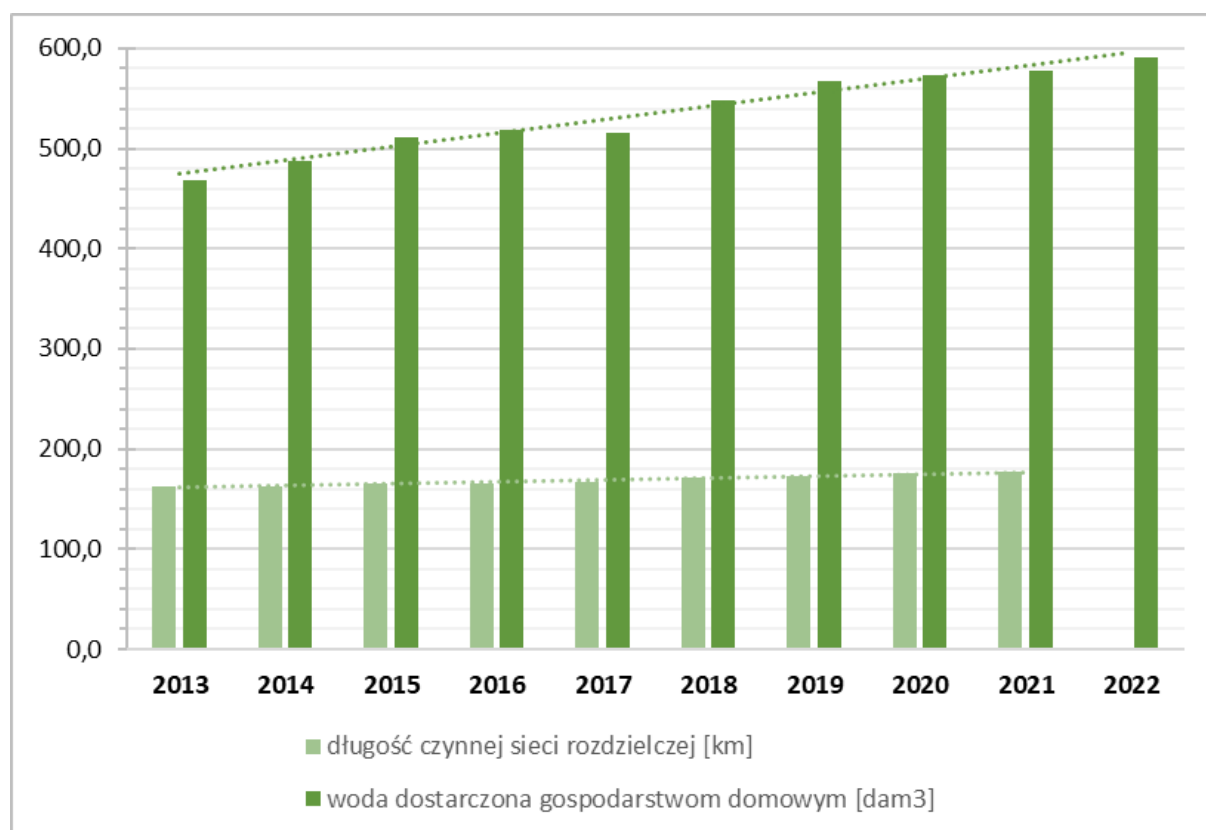
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	93,6	95,6	95,7	95,7	95,8	95,8	95,8	95,9	95,9	95,9
POWIAT WODZISŁAWSKI	92,6	97,4	97,4	97,4	97,5	97,3	97,4	97,4	97,4	97,5
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	90,1	99,6	99,6	99,6	99,6	99,6	99,6	99,6	99,6	99,6
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	97,5	97,5	97,6	97,6	97,6	97,3	97,4	97,4	97,4	97,5
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	69,8	87,7	87,9	88,3	88,6	88,3	88,5	88,8	89,0	89,3
GORZYCE (GMINA WIEJSKA)	86,2	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	81,2	91,6	91,6	91,4	91,6	91,7	91,7	91,8	91,8	91,8

Tabela 10. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w gminie Gorzyce w latach 2013–2022. Źródło: dane BDL GUS, stan na sierpień 2023 r.

ZUŻYCIE WODY [DAM3]	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	613,8	632,5	665,0	684,6	683,5	711,3	732,5	715,3	697,9	721,0
PRZEMYSŁ	26	26	28	29	30	27	28	23	0	0
EKSPLOATACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ	587,8	606,5	637,0	655,6	653,5	684,3	704,5	692,3	697,9	721,0
EKSPLOATACJA SIECI WODOCIĄGOWEJ - GOSPODARSTWA DOMOWE	468,6	487,0	511,4	519,1	516,0	548,1	566,7	573,2	578,2	590,5
UDZIAŁ PRZEMYSŁU W ZUŻYCIU WODY OGÓŁEM [%]	4,2	4,1	4,2	4,2	4,4	3,8	3,8	3,2	0,0	0,0

Tabela 11. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m³] w gminie Gorzyce na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w latach 2013–2022. Źródło: dane BDL GUS, stan na sierpień 2023 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	29,4	29,2	29,7	29,8	29,6	30,3	30,8	31,8	31,4	31,3
POWIAT WODZISŁAWSKI	25,9	26,5	27,3	27,1	27,1	28,1	28,7	29,6	29,8	30,0
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	24,7	23,7	27,1	25,7	24,9	26,9	26,5	27,8	27,9	27,8
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	28,4	28,6	29,0	28,8	29,0	29,8	30,1	31,9	31,5	31,5
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	20,4	21,4	23,1	23,5	23,3	25,2	26,2	26,9	27,5	28,1
GORZYCE (GMINA WIEJSKA)	22,7	23,5	24,6	24,7	24,5	26,0	26,6	27,2	27,5	27,9
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	22,5	20,7	21,9	21,1	21,9	21,8	22,5	26,1	26,7	25,9

Wykres 3. Porównanie przyrostu długości czynnej sieci rozdzielczej i zużycia wody w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na sierpień 2023 r.

Przyrost długości czynnej sieci rozdzielczej nie jest proporcjonalny do wzrostu zużycia wody. Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować, że ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych nie jest zależna ani od wzrostu długości czynnej sieci rozdzielczej, ani od ilości przyłączy. Według danych GUS z roku 2022 średnie roczne zużycie wody na mieszkańca w Gminie Gorzyce wyniosło 27,9 m³ i było niższe w stosunku do danych dla województwa (31,3 m³) oraz powiatu (30,0 m³). Na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin, zużycie wody na 1 mieszkańca w latach 2013-2022 charakteryzuje się w gminie Gorzyce wyraźną tendencją wzrostową. Według

danych GUS z 2022 roku, 81,9% ogólnego zużycia wody w gminie Gorzyce przypada na gospodarstwa domowe.

4.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

4.2.1. Sieć kanalizacji sanitarnej

Według danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Wodzisławiu Śląskim z roku 2022, długość sieci kanalizacyjnej w gminie Gorzyce wynosi 178,80 km. Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej stanowi natomiast 3 525 sztuk. Bazując na danych BDL GUS można zauważyć, że długość sieci kanalizacyjnej w gminie w przeciągu ostatnich 10 lat wzrosła ponad 2-krotnie. W roku 2022 (według Banku Danych Lokalnych) z instalacji kanalizacyjnej korzystało 58,4% mieszkańców gminy Gorzyce. Pomimo ponad 2-krotnego wzrostu liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, gmina Gorzyce nadal posiada małą dostępność do sieci w porównaniu z województwem, powiatem oraz gminami sąsiadującymi. W 2022 roku do kanalizacji podłączonych było 60,7% budynków mieszkalnych w gminie. Ścieki z pozostałych nieruchomości niepodłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków „KARKOSZKA” PWiK Sp. Z o.o. w Wodzisławiu Śląskim.

Tabela 12. Sieć kanalizacyjna w gminie Gorzyce – podstawowe dane na lata 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [KM]	82,1	119,6	127,4	136,7	136,9	139,0	156,8	164,7	168,4	178,8
ILOŚĆ PRZYŁĄCZY DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA [SZT.]	1 256	2 144	2 163	2 163	2 232	2 164	2 551	2 774	3 123	3 311
ŚCIEKI BYTOWE ODPROWADZONE SIECIĄ KANALIZACYJNĄ [DAM3]	-	-	282,2	259,6	261,0	271,2	285,3	323,8	373,9	420,3
LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ	5 337	10025	10113	10179	10370	10313	11133	11560	12179	12368
UDZIAŁ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH PODŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI [%]	-	-	40,0	42,0	42,6	42,9	49,8	53,0	58,7	60,7

Tabela 13. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Gorzyce, na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na sierpień 2023 r.

DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [KM]	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	13 539,8	14 785,7	15 557,3	16 082,9	16 264,1	16 677,5	17 141,6	17 335,3	17 647,3	18 064,8
POWIAT WODZISŁAWSKI	565,8	668,8	727,2	757,5	791,4	803,1	860,2	894,3	937,1	999,0
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	116,6	152,0	163,0	163,3	165,9	167,7	182,6	185,1	189,2	201,4
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	84,1	84,1	91,0	103,4	107,3	113,1	118,3	122,7	123,4	124,7
GORZYCE (GMINA	82,1	119,6	127,4	136,7	136,9	139,0	156,8	164,7	168,4	178,8

WIEJSKA)										
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	0,0	0,0	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	34,0	68,1

Tabela 14. Udział % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie Gorzyce, na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	71,5	75,8	77,3	77,8	78,0	78,3	78,6	78,9	79,0	79,5
POWIAT WODZISŁAWSKI	54,5	62,7	65,4	66,0	66,6	65,9	66,9	68,1	70,4	70,9
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	71,4	79,2	82,6	82,7	82,9	81,2	81,7	82,0	82,6	83,0
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	45,5	46,2	50,0	51,2	52,8	56,9	57,6	59,0	59,9	58,8
GORZYCE (GMINA WIEJSKA)	25,8	48,3	48,5	48,5	49,1	48,5	52,2	54,1	56,9	58,4
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	0,0	0,0	1,5	4,1	4,1	4,2	4,5	5,0	36,1	41,8

Gmina Gorzyce na przestrzeni ostatnich lat charakteryzuje się bardzo gwałtownym wzrostem udziału procentowego ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. Świadczy to o szybkim tempie rozwoju infrastruktury technicznej w gminie.

Na dzień 31.12.2022 r. gmina była w trakcie opracowywania lub posiadała gotowe dokumentacje projektowe na realizację następujących zadań w zakresie kanalizacji:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Gorzyce - Etap II/ zadanie 1 Olza - na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych w Olzie przy ul. Kolejowej,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Gorzyce: Etap III Rogów – Syrynka,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Olzie ul. Bogumińska,
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Rogowie (bez Syrynki),
- Remont drogi gminnej ul. Bęlsznickiej w Czyżowicach wraz z budową kanalizacji (pozostały zakres).

W 2022 roku gmina wybudowała 1 412,68 m.b. kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Rogów i Turza Śląska, gdzie możliwość podłączenia do sieci uzyskało 26 nieruchomości.

Na terenie gminy zlokalizowany jest również system „Olza” służący głównie do oczyszczania zasolonych wód kopalnianych. System „Olza” eksploatowany jest przez spółkę PGWiR S.A., dostarczającą wodę przemysłową dla zakładów na terenie województwa śląskiego w rejonie Pszczyń, Rybnika, Żor, Jastrzębia Zdroju, Wodzisławia Śląskiego, Radlina. Spółka eksploatuje system "Olza" służący oczyszczaniu zasolonych wód kopalnianych z zawiesiny, jonów baru oraz radu. Zapewnia też maksymalne wykorzystanie wód słonych do celów technologicznych kopalń. Pozostałe wody dozowane są z kopalnianych zbiorników retencyjno-dozujących do rzeki Odry w miejscowości Olza. System retencyjno-dozujący "Olza" chroni przed degradacją 150 km rzek. Przebiega przez tereny powiatów jastrzębskiego, wodzisławskiego, rybnickiego, pszczyńskiego, raciborskiego i obejmuje 3-czynne oraz 2- wygaszane kopalnie węgla kamiennego.

4.2.2. Sieć kanalizacji deszczowej

Na dzień 31.12.2022 r. gmina była w trakcie opracowywania lub posiadała gotowe dokumentacje projektowe na realizację następujących zadań w zakresie kanalizacji deszczowej:

- Budowa kanalizacji deszczowej i odwodnienia liniowego - Gorzyce ul. 7 kwietnia (sołectwo Osiny),
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z odtworzeniem nawierzchni jezdni dróg wewnętrznych ul. Truskawkowa i ul. Świerkowa w Turzy Śląskiej,
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z odtworzeniem nawierzchni jezdni drogi gminnej ul. Mszańska oraz drogi wewnętrznej ul. Jodłowa w Turzy Śląskiej,
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z odtworzeniem nawierzchni jezdni drogi gminnej ul. Piaski oraz droga wewnętrzna ul. Jodłowa w Turzy Śląskiej,
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z odtworzeniem nawierzchni jezdni dróg gminnych ul. Polnej, Wiejskiej i Parkowej w Czyżowicach.

W 2022 roku zbudowano, zmodernizowano lub wyremontowano 1 033 m.b. kanalizacji deszczowej w gminie, m. in. wykonano remont kanalizacji deszczowej na długości 545 m.b. – ul. Stawowa i Zwycięstwa w Olzie.

4.2.3. Oczyszczanie ścieków sanitarnych

Na terenie gminy Gorzyce nie znajduje się oczyszczalnia ścieków. Gmina należy do Aglomeracji Wodzisław Śląski wyznaczonej uchwałą Zgromadzenia Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim nr VIII/32/2020 z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Wodzisław Śląski. Uchwała wyznacza Aglomerację Wodzisław Śląski o wielkości 94 891 RLM. W skład aglomeracji wchodzi gminy: Wodzisław Śląski, Radlin, Rydułtowy, Gorzyce oraz Marklowice.

Ścieki z gminy Gorzyce trafiają do Oczyszczalni ścieków "Karkoszka II", zlokalizowanej w południowej części Wodzisławia Śląskiego, przy ul. Czyżowickiej 131. Do oczyszczalni doływają również ścieki z gmin: Wodzisław Śląski, Radlin i Marklowice. Ponadto oczyszczalnia przyjmuje ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi. Oczyszczalnia została gruntownie rozbudowana i zmodernizowana w 2004 roku, a w latach 2015 oraz 2021 wykorzystano fundusze z Unii Europejskiej i dokonano kolejnych modernizacji. Przepustowość oczyszczalni wynosi 15 000 m³/dobę. Technologia oczyszczania ścieków to procesy mechaniczno-biologiczne z niewielkim udziałem procesów chemicznych. Kluczowym procesem oczyszczania ścieków jest biologiczne oczyszczanie prowadzone w reaktorach osadu czynnego. Ważnym elementem działalności oczyszczalni jest przeróbka wytworzonych w procesie oczyszczania ścieków osadów ściekowych. Zastosowana jest nowoczesna technologia tlenowo-beztlenowej stabilizacji osadu.

Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków oczyszczonych nr GL.ZUZ.1.421.283.2018.JP, wydane 18.10.2018 r. przez Dyrektora Zarządu Zlewni Wód Polskich w Gliwicach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (ważne do 18.10.2028 r.). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym jest rzeka Lesznica.

Tabela 15. Instalacje i urządzenia przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
zbiorniki bezodpływowe [szt.]	3 455	2 410	2 740	2 706	2 764	2 700	2 545	2 487	2 181	2 105
oczyszczalnie przydomowe [szt.]	39	54	69	83	98	109	133	144	152	175
stacje zlewne [szt.]	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Na terenach gminy położonych poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej, ścieki oczyszczane są za pomocą przydomowych oczyszczalni ścieków lub gromadzone w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do stacji zlewnej mieszczącej się przy oczyszczalni ścieków. W 2022 roku ilość przydomowych oczyszczalni ścieków wyniosła 175, a zbiorników bezodpływowych 2105.

4.3. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

27 października 2022 roku Rada Gminy Gorzyce przyjęła uchwałę nr XLVI/431/22 w sprawie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gorzyce”. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Gorzyce, określa ogólne cele gospodarki energetycznej gminy Gorzyce.

Na terenie gminy nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Mieszkańcy zaopatrzą się w ciepło korzystając głównie z przydomowych indywidualnych kotłowni. Do ogrzewania wykorzystywane są paliwa stałe, m.in. węgiel oraz drewno, a także w mniejszym stopniu olej i gaz płynny oraz energia elektryczna. Według danych zawartych w aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gorzyce” w zaopatrzeniu w ciepło gminy Gorzyce przeważający udział ma węgiel (ok. 65,5%). Udział pozostałych nośników i paliw w bilansie energetycznym gminy jest następujący: gaz ziemny (ok. 9,6%), drewno (ok. 9%), olej opałowy (ok. 7,5%), energia elektryczna (ok. 7,2%), gaz płynny (0,9%) oraz OZE (ok. 0,2%). Według informacji zawartych w ww. dokumencie, budowa lokalnego systemu ciepłowniczego od podstaw, który byłby oparty na węglu lub innych nośnikach energii w gminie Gorzyce jest nieopłacalna ze względu na wysokie koszty budowy oraz rozproszoną zabudowę.

Według aktualizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Gorzyce na lata 2021-2030, przyjętej przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą nr XLII/413/22 z dnia 30.06.2022 r., proponuje się kontynuację dopłat do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w celu zmniejszenia niskiej emisji na terenie gminy. W związku z powyższym, w gminie Gorzyce przyjęto również Regulamin Programu wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Gorzyce na lata 2023-2025. W najbliższych latach priorytetem powinno być doprowadzenie do wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na ekologiczne, w powiązaniu z termomodernizacją budynków.

W 2022 r. Gmina Gorzyce dofinansowała 218 wymian źródeł ciepła. W 2022 r. wykonano dokumentację projektową wymiany źródła ciepła dla budynków gminnych: Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzycach, Gminnego Centrum Kultury w Gorzycach, Ośrodka Kultury w Olzie. Trwały również prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej termomodernizacji gminnych budynków mieszkalnych na Kolonii Fryderyk oraz budynków oświatowych Zespołów Szkolno-Przedszkolnych w: Gorzycach, Gorzyczkach i Turzy Śląskiej. W realizacji jest projekt współfinansowany ze środków zewnętrznych - „Wdrożenie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2030 - w zakresie wymiany źródeł ciepła oraz montażu instalacji źródeł OZE w budynkach mieszkalnych na terenie gminy Gorzyce w latach 2022- 2023.

4.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Operatorem oraz właścicielem sieci gazowej niskiego oraz średniego ciśnienia na terenie gminy jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze, zaś za obrót gazu ziemnego odpowiedzialna jest spółka Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. – Oddział w Zabrze. Część gminy Gorzyce przynależy do strefy dystrybucyjnej gazu „Rybnik Gorzyce” i obejmuje odbiorców przyłączonych do sieci średniego ciśnienia na obszarze sołectw: Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Bętsznica, Osiny i Rogów, Gorzyce.

Paliwo gazowe do odbiorców w gminie Gorzyce dostarczane jest poprzez sieć rozdzielczą średniego ciśnienia zasilaną ze stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia Gorzyce (ul. Mikołaja Kopernika) o przepustowości nominalnej 1 600 m³/h. Stacja stanowi własność Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach. W gminie występuje również stacja gazowa drugiego stopnia - Bogumińska Basen (Q=130 m³/h). Usługa dystrybucji gazu ziemnego w gminie świadczona jest w następujących miejscowościach: Bętsznica, Czyżowice, Gorzyce, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Osiny, Rogów oraz Turza Śląska. Na terenie gminy znajduje się sieć gazowa Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze o łącznej długości ok. 109 km.

Przez teren Gorzyc przebiega również przesyłowa sieć gazowa wysokoprężna relacji Racibórz – Oświęcim (odgałęzienie Godów, odgałęzienie do stacji gazowej pierwszego stopnia w Gorzycach), o następujących parametrach:

- ciśnienie nominalne gazu: 2,5 MPa,
- DN: 150 mm,
- rok budowy – 1993.

Przesyłowa sieć gazowa eksploatowana jest przez Operatora Gazociągów przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach.

Według danych zawartych w aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gorzyce”, stopień gazyfikacji gminy jest niewielki i wynosi 7,95%, natomiast sieć gazowa na terenie gminy jest w dobrym stanie technicznym.

Aktualny Plan Rozwoju na lata 2022 – 2026 Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. zawiera następujące inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej na terenie gminy Gorzyce:

- Rogów Rogowiec BA – gazociąg ś/c DN40, DN63, DN110, przyłącza gazowe – realizacja od roku 2024,
- Czyżowice ul. Nowa – gazociąg ś/e DN 110, przyłącza gazowe – realizacja od roku 2024,
- Czyżowice ul. Dworcowa – gazociąg ś/c DN90, przyłącza gazowe – realizacja od roku 2023,
- Turza Śląska ul. Graniczna – gazociąg ś/c DN40, DN110, przyłącza gazowe – realizacja od roku 2023,
- Turza Śląska ul. Kościuszki 28 – gazociąg ś/c DN40, DN63, przyłącza gazowe – realizacja od roku 2023,
- Turza Śląska ul. Kościuszki 16A – gazociąg ś/c DN40, DN63, DN110, przyłącza gazowe – realizacja od roku 2024.

Według aktualnych danych GUS, całkowita długość sieci gazowej zlokalizowanej na terenie gminy Gorzyce wynosiła w 2022 roku 86,5 km, natomiast liczba przyłączy do budynków – 1 891 sztuk. Długość sieci gazowej wzrosła więc od 2013 roku o 40,0%. Liczba ludności korzystająca z sieci gazowej wzrosła natomiast ponad 5-krotnie. W 2022 roku udział ogółu ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł ok. 31%.

Tabela 16. Długość czynnej sieci gazowej w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI OGÓŁEM [KM]	61,8	62,6	63,6	63,8	66,7	67,4	70,0	75,9	80,7	86,5
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI PRZESYŁOWEJ [KM]	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [KM]	59,5	60,3	61,3	61,5	64,4	65,1	67,7	73,5	78,4	84,2
CZYNNE PRZYŁĄCZA DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I NIEMIESZKALNYCH [SZT.]	1 651	1 657	1 673	1 684	1 520	1 548	1 583	1 640	1 731	1 891

Tabela 17. Odbiorcy gazu w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ODBIORCY GAZU (GOSP. DOM.)	321	335	360	381	413	462	543	643	890	1 121
ODBIORCY GAZU (GOSP. DOM.) OGRZEWAJĄCY MIESZKANIA GAZEM	177	189	45	54	69	94	134	483	748	990
LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI GAZOWEJ [OS.]	1 284	1 290	1 379	1 452	1 561	1 737	2 036	2 379	3 249	6 620

4.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Właścicielem poszczególnych elementów systemu elektroenergetycznego na obszarze gminy Gorzyce są spółki: TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach, PKP Energetyka S.A. Dystrybucja Energii Elektrycznej oraz Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Biuro w Katowicach. System zasilania gminy w energię elektryczną odbywa się na średnim napięciu 20 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia. Opiera się na energii elektrycznej pochodzącej ze stacji elektroenergetycznych GPZ 110/20/6kV Jedłownik oraz GPZ 110/20 kV Wodzisław. Obie stacje znajdują się na terenie miasta Wodzisław Śląski. Administratorem sieci jest Tauron Dystrybucja S.A. Spółka eksploatuje na terenie gminy następujące elementy sieci elektroenergetycznej:

- linie napowietrzne 110 kV łączące stacje WN/SN,
- linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia (SN) 20 kV,
- linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia (nN),
- stacje transformatorowe SN/nN.

Ponadto przez teren gminy przebiegają należące do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. transgraniczne dwutorowe linie najwyższych napięć relacji Albrechcice – Dobrzeń oraz Noszowice – Wielopole o mocy 400 kV.

Na terenie gminy Gorzyce działalność prowadzi również inny operator systemu dystrybucyjnego – PKP Energetyka S.A. Oddział w Warszawie – Dystrybucja Energii Elektrycznej, który na terenie gminy posiada jedną czynną stację transformatorową przyłączoną bezpośrednio do sieci SN lokalnego Operatora Sieci Dystrybucyjnej. Ponadto PKP Energetyka S.A. pełni funkcję sprzedawcy energii elektrycznej w rejonie dworca PKP Olza oraz PKP Betsznica, wykorzystując infrastrukturę elektroenergetyczną niskiego napięcia lokalnego Operatora Sieci Dystrybucyjnej.

Dane GUS nie zawierają informacji o odbiorcach energii elektrycznej oraz o zużyciu energii elektrycznej dotyczących gminy. Jedyne dostępne dane dotyczą województwa śląskiego, powiatu wodzisławskiego oraz miasta Wodzisław Śląski.

TAURON Dystrybucja S.A. posiada Plan Inwestycyjny, w którym zawarto zadanie planowane do realizacji na terenie gminy Gorzyce - Budowa RS Gorzyce (W30 Gorzyce Wierzbowa) i linii kablowej 20 kV z GPZ Wodzisław oraz przebudowa stacji W830 i W239. Na terenie gminy planowana jest również do przyłączenia do sieci TAURON Dystrybucja S.A. instalacja wytwórcza, która będzie wytwarzać energię elektryczną z odnawialnego źródła energii. Moc zainstalowana wyniesie 600 kW.

4.6. TELEKOMUNIKACJA

Na terenie gminy znajdują się stacje telefonii komórkowej, które ulokowane są na terenach prywatnych. Na terenie gminy Gorzyce zewidencjonowanych jest kilka stacji bazowych telefonii komórkowej, zlokalizowanych w Gorzycach, Turzy Śląskiej, Rogowie oraz Czyżowicach.

Operatorem stacjonarnym działającym na terenie gminy Gorzyce jest Telekomunikacja Polska S.A. Lokalna sieć telekomunikacyjna udostępniana jest przede wszystkim przez takich operatorów jak T-Mobile, Orange, Play, Plus, Aero 2.

Na terenie gminy Gorzyce maszty telekomunikacyjne zlokalizowane są w następujących miejscowościach (na podstawie beta.btsearch.pl, stan na styczeń 2024 r.):

- Gorzyce,
- Czyżowice,
- Turza Śląska,
- Rogów.

Poniższa tabela przedstawia wykaz pozwoleń radiowych dla stacji bazowych telefonii komórkowej. Należy mieć jednak na uwadze, iż wydanie pozwolenia nie jest tożsame z faktem zbudowania i uruchomienia stacji oraz rozpoczęciem świadczenia usług.

Tabela 18. Wykaz wydanych przez Prezesa UKE pozwoleń radiowych dla stacji bazowych telefonii komórkowej (stan na 25.01.2024r.), opracowanie na podstawie danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

NAZWA OPERATORA	NR DECYZJI	RODZAJ DECYZJI*	DATA WAŻNOŚCI	MIEJSCOWOŚĆ	LOKALIZACJA	ID STACJI
Plus	REJ/1/22428/7/23	P	2099-12-31	Gorzyce	ul. Rybnicka 10 - budynek	BT22428
T-Mobile	MNET/11/35599/3/22	zmP	2028-09-30	Gorzyce	ul. Ogrodowa 1 - kościół pw. Świętego Anioła Stróża	56048
Play	MNET/4/1625/14/23	zmP	2033-10-31	Gorzyce	ul. Ogrodowa 1 - kościół pw. Świętego Anioła Stróża	WOD2018
Play	MNET/4/13321/2/23	zmP	2033-07-31	Gorzyczki	ul. Raciborska - własna wieża (dz. nr 2200/130)	WOD7108
Play	MNET/4/11257/4/23	zmP	2031-11-30	Czyżowice	ul. Nowa - maszt Plusa (dz. nr 703/14)	WOD7005
Plus	REJ/1/26062/4/23	P	2099-12-31	Czyżowice	ul. Nowa - maszt własny (dz. nr 703/14)	BT26062
T-Mobile	MNET/11/35530/1/23	P	2033-08-31	Czyżowice	ul. Nowa (dz. nr 703/14)	56339
Plus	REJ/1/22101/6/23	P	2099-12-31	Turza Śląska	ul. Mszańska 4A - wieża Cellnex / Towerlink	BT22101
Play	MNET/4/4273/9/23	zmP	2024-11-30	Turza Śląska	ul. Mszańska - maszt własny (dz. nr 1398/8)	WOD5001
Plus	REJ/1/24365/5/23	P	2099-12-31	Rogów	ul. Raciborska 40 - kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	BT24365
Play	MNET/4/4351/6/23	zmP	2024-11-30	Rogów	ul. Raciborska 40 - kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	WOD2020

*P - pozwolenie radiowe, zmP – zmiana pozwolenia

4.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, odpadami komunalnymi nazywa się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Głównymi źródłami odpadów komunalnych na terenie gminy Gorzyce są gospodarstwa domowe, a także nieruchomości niezamieszkałe, tj.: obiekty użyteczności publicznej (ośrodki zdrowia, szkoły) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, usługi).

Odbiorem odpadów komunalnych na terenie gminy Gorzyce zajmują się firmy wybierane w ramach przetargu. W 2023 roku systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych realizowanym przez Gminę objęte były nieruchomości zamieszkałe. Właściciele nieruchomości niezamieszkałych muszą zawierać indywidualne umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z firmami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Wójta Gminy.

Odpady komunalne na terenie Gminy Gorzyce odbierane są w postaci zmieszanej oraz selektywnej. Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gorzyce, selektywna zbiórka odpadów komunalnych z nieruchomości prowadzona jest z podziałem na: papier, szkło, metal, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, bioodpady, żużle i popioły paleniskowe, odpady zmieszane. Do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zlokalizowanego w Gorzycach przy ul. Bogumińskiej 13, można natomiast przekazywać: tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, szkło, papier i tekturę, odpady zielone, odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, styropian, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia i opakowania po chemikaliach, przeterminowane leki i opakowania po lekach, strzykawki, zużyte opony, żarówki i świetlówki oraz lampy fluorescencyjne, bioodpady, baterie i akumulatory.

Na terenie gminy Gorzyce nie znajduje się żadna instalacja do gromadzenia lub przetwarzania odpadów. Odpady komunalne z terenu gminy przekazywane były (stan na 2022 r.) do następujących instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych:

- zmieszane odpady komunalne – Instalacja Komunalna Racibórz, Instalacja Komunalna MBP w Raciborzu, SEGO Sp. z o.o. w Rybniku oraz MPGK Sp.z o.o. Zakład Mechaniczno –Biologicznego Przetwarzania Odpadów;
- pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania powstałych po sortowaniu odpadów selektywnie odebranych i zebranych – Sortownia EKO-GLOB Janusz Kuczaty w Wodzisławiu Śląskim;
- pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania powstałych po sortowaniu albo mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych – Instalacja Komunalna Gorlice;
- odpady kuchenne ulegające biodegradacji – Sortownia odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju oraz Przedsiębiorstwo Komunalne EKO Sp. z o.o.

Według danych GUS na terenie gminy Gorzyce w 2022 roku zebrano łącznie 7 425,55 ton odpadów, z czego 93,7% (6 960,15 ton) pochodziło z gospodarstw domowych. Liczba odpadów zebranych selektywnie stanowiła w 2022 roku 44,4% ogółu odpadów. Analizując pozostałe dane dotyczące odpadów zebranych w gminie Gorzyce zawarte w poniższej tabeli, można zauważyć, że ilość

zebranych odpadów w poszczególnych latach ostatniego dziesięciolecia była bardzo zróżnicowana. Brak jest widocznej tendencji wzrostowej czy spadkowej.

Tabela 19. Liczba odpadów komunalnych (zmieszanych i zebranych selektywnie) zebranych z terenu gminy Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

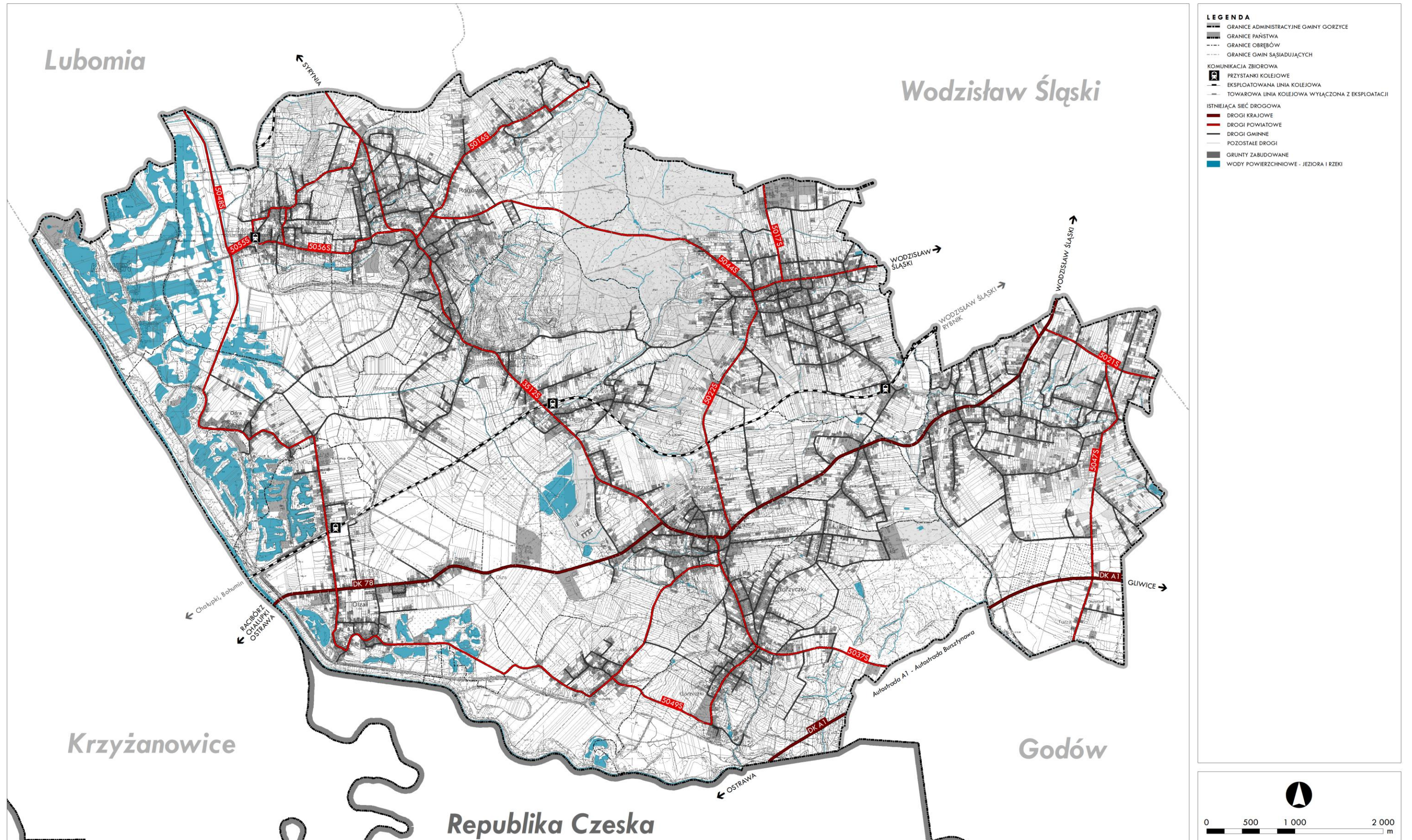
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ODPADY OGÓŁEM [T]	-	-	-	-	9020,21	8612,61	8195,31	8213,33	9506,66	7425,55
ODPADY ZMIESZANE [T]	3351,93	3406,58	4800,95	7106,19	5960,22	3958,29	3950,66	4258,04	4787,40	4128,00
ODPADY OGÓŁEM Z GOSPODARSTW DOMOWYCH [T]	-	-	-	-	8891,39	8216,35	7661,48	7689,20	8882,45	6960,15
ODPADY ZMIESZANE Z GOSPODARSTW DOMOWYCH [T]	3128,20	3184,78	4579,66	6845,04	5860,35	3629,42	3554,36	3754,48	4205,10	3708,00
ODPADY ZMIESZANE NA 1 MIESZKAŃCA [KG]	162,6	164,2	231,2	338,5	283,1	187,5	185,6	202,2	227,3	195,2
ODPADY ZMIESZANE Z GOSPODARSTW DOMOWYCH NA 1 MIESZKAŃCA [KG]	151,7	153,5	220,5	326,1	278,4	171,9	167,0	178,3	199,7	175,3
ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNE W RELACJI DO OGÓŁU ODPADÓW [%]	-	-	-	-	33,9	54,0	51,8	48,2	49,6	44,4

Według informacji zawartych w *Rocznej analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gorzyce za 2022 rok*, system gospodarki odpadami na terenie gminy Gorzyce funkcjonuje poprawnie. Gmina nie ma aktualnie znacznych potrzeb inwestycyjnych związanych z gospodarką odpadami. Ze względu na ilość gromadzonych odpadów w PSZOK, w najbliższych latach konieczne będzie podjęcie działań mających na celu rozbudowę PSZOK.

ROZDZIAŁ V
UKŁAD KOMUNIKACYJNY

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - ISTNIEJĄCY UKŁAD KOMUNIKACYJNY

Rysunek 13. System komunikacji drogowej na terenie gminy. Źródło: opracowanie własne.

5.1. KOMUNIKACJA DROGOWA

Układ drogowy gminy Gorzyce składa się z dróg publicznych o łącznej długości 185,943 km (według danych BDOT). Podstawowy układ komunikacyjny obszaru gminy tworzą:

- odcinek drogi krajowej nr 78 (łączna długość w granicach gminy wynosi 10,35 km),
- fragment autostrady A-1 Świerklany – Gorzyczki o długości 2,6 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 46,67 km,
- drogi gminne publiczne o łącznej długości 126,32 km.

Wszystkie drogi na terenie gminy, łącznie z wewnętrznymi mają długość ok. 280 km (według informacji zawartych w *Raporcie o stanie gminy za 2023 r.*).

5.1.1. Drogi krajowe

Łączna długość dróg krajowych w obrębie gminy wynosi 12,97 km. Przez teren gminy przebiega Autostrada A1 łącząca północ i południe Polski o relacji: Gdańsk – Toruń – Stryków – Tuszyn – Piotrków – Pyrzowice – Zabrze – Gliwice - Gorzyczki.

Przebieg autostrady A1 przez teren Gorzyczek wpływa na ich pozycję na mapie drogowej Polski oraz zapewnia dogodniejsze połączenie do Gdańska i Wiednia.

Przez obszar gminy prowadzi droga krajowa nr 78 łącząca granicę państwa z Czechami w miejscowości Chałupki z Chmielnikiem. Łączy również miejscowości leżące w jej pobliżu z portem lotniczym Katowice (Pyrzowice). Jest drogą klasy głównej przyspieszonej (GP) zarządzaną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Trasa drogi przebiega w południowej części gminy w relacji wschód-zachód przez następujące sołectwa:

- Olza,
- Gorzyce,
- Kolonia Fryderyk,
- Turza Śląska.

Droga krajowa nr 78 stanowi główną oś komunikacyjną gminy, która kumuluje regionalny ruch kołowy gminy. Droga połączona jest z lokalnym układem drogowym skrzyżowaniami nieskanalizowanymi.

Droga krajowa nr 78 jest alternatywą dla podróżujących z i w kierunku południowej Europy i Czech, pozwalając na ominięcie granicznego przejścia w Cieszynie.

5.1.2. Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy Gorzyce nie przebiega żadna droga wojewódzka. Najbliższa droga wojewódzka znajduje się na północ od Gorzyc, jest to droga nr 936 relacji Wodzisław Śląski – Syrynia – Buglowiec – Buków – Krzyżanowice – Owsiszczce, następnie łączy się z czeską drogą krajową nr 466.

5.1.3. Drogi powiatowe

Drogi powiatowe przebiegające przez obszar gminy Gorzyce pozostają pod zarządem Zarządu Dróg Powiatowych w Wodzisławiu Śląskim. Łączna długość dróg powiatowych w obrębie gminy wynosi 46,67 km. Drogi te stanowią uzupełnienie podstawowego układu komunikacyjnego poprzez rozprowadzanie ruchu lokalnego na terenie gminy, a także zapewniają gminie podstawowe połączenia pomiędzy ościennymi gminami. Drogi powiatowe na terenie gminy posiadają klasy

zbiorcze lub lokalne. Na tle powiatu wodzisławskiego gmina Gorzyce charakteryzuje się gęstą i dobrze rozwiniętą siecią dróg powiatowych. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz dróg powiatowych.

Tabela 20. Wykaz dróg powiatowych. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zarządu Dróg w Wodzisławiu Śląskim oraz danych BDOT.

LP	NR DROGI	NAZWA DROGI	PRZEBIEG	KLASA DROGI	DŁUGOŚĆ [m]
1	3512S	Graniczna – Asnyka – Raciborska	Lubomia – Syrynia – Bluszczów – Rogów – Bełżnica – Gorzyce	Z	6 561
2	5007S	Starowiejska	Wodzisław Śląski – Turza Śląska	Z	147
3	5016S	Wyzwolenia – Długa	Rogów – Wodzisław Śląski	L	2 575
4	5017S	Nowa – Olszyny – Oraczy	Czyżowice – Wodzisław Śląski	L	1 114
5	5021S	Mszańska – Turska – 1 Maja	Turza Śląska – Wodzisław Śląski – Mszana	Z	1 380
6	5022S	Czyżowicka – Wodzisławska – Gorzycka – Piaskowa	Wodzisław Śląski – Czyżowice – Gorzyce	Z	4 370
7	5037S	Raciborska – Powstańców Śląskich – 1 Maja – Moszczeńska	Gorzyce – Gorzyczki – Łaziska – Godów – Gołkowice – Mszana	Z	2 893
8	5044S	Czyżowicka – Wodzisławska - Rogowska	Rogów – Czyżowice	Z	4 261
9	5047S	Dworcowa – Wodzisławska	Łaziska – Turza Śląska	L	3 289
10	5048S	Wiejska – droga wzdłuż Polderu Buków – Główna – Dworcowa – Wiejska – Ogrodowa	Buków – Bluszczów – Odra – Olza – Uchylsko – Gorzyce	L	13 262
11	5049S	Wiejska	Gorzyczki – Uchylsko	L	2 358
12	5055S	Powstańców Śląskich – Dworcowa - Kamieńska	Bluszczów	L	2 717
13	5056S	Sportowa – Rogowiec - Wiejska	Rogów – Bluszczów	L	1 743

W *Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015 - 2025*, nie określa się inwestycji drogowych na terenie gminy Gorzyce, definiuje się jedynie konieczność poprawy dostępności transportowej oraz utrzymanie i poprawę jakości powiatowej i gminnej infrastruktury.

5.1.4. Drogi gminne

Łączna długość publicznych dróg gminnych w obrębie gminy Gorzyce wynosi 126,32 km. Od poprzedniej edycji studium Gmina zrealizowała i sukcesywnie realizuje liczne inwestycje mające na celu poprawę jakości dróg gminnych oraz bezpieczeństwa na nich. W 2022 roku zbudowano, zmodernizowano lub wyremontowano 1 051 mb dróg stanowiących własność gminy. Opracowano również dokumentacje projektowe dla przebudowy kolejnych dróg w sołectwach: Bluszczów, Czyżowice, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Osiny oraz Turza Śląska.

5.2. TRANSPORT PUBLICZNY. KOMUNIKACJA ZBIOROWA

W Gminie Gorzyce za zapewnienie publicznego transportu odpowiadają następujące przedsiębiorstwa:

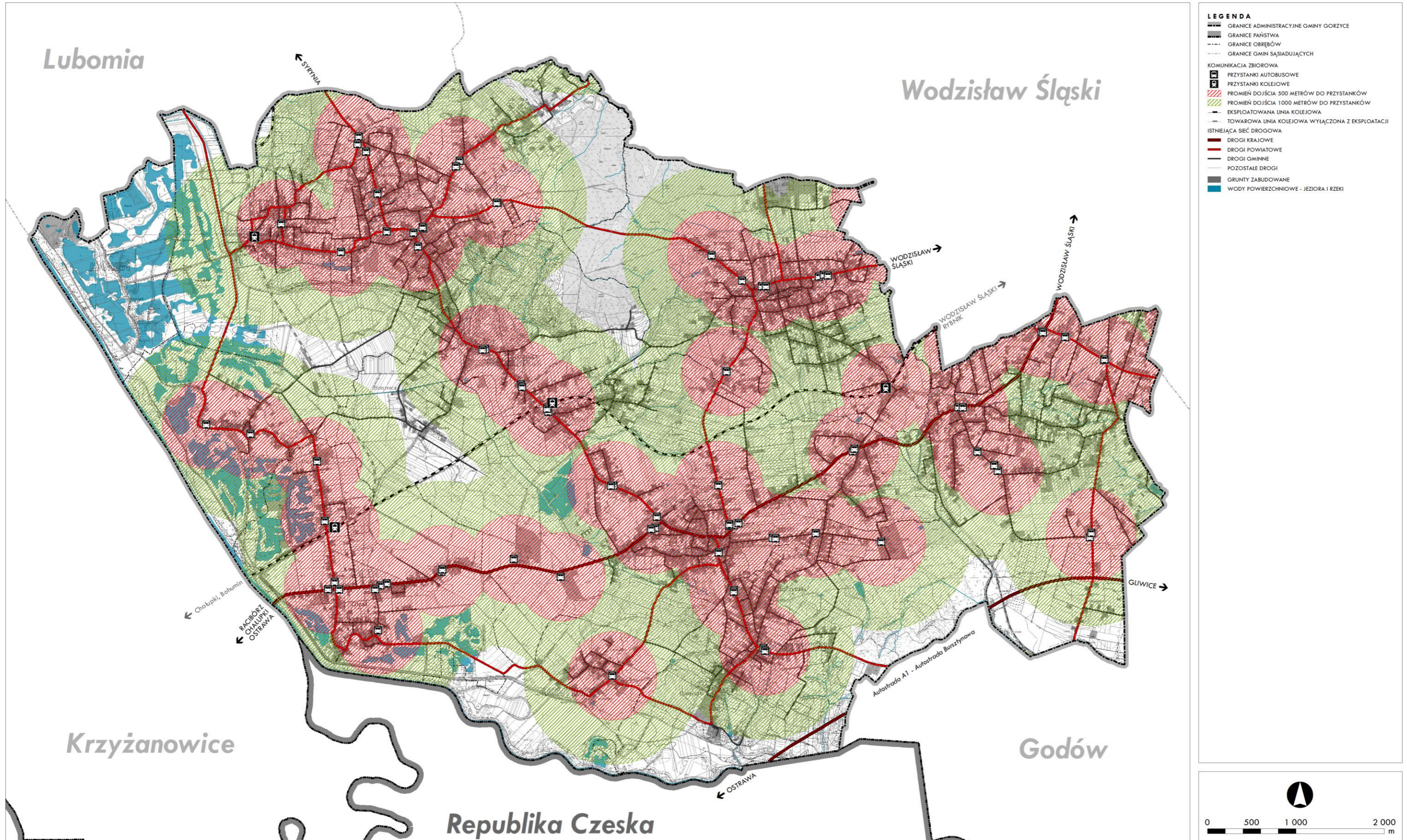
w ramach komunikacji autobusowej PKS Racibórz,

w ramach komunikacji kolejowej: Przewozy Regionalne, PKP Intercity oraz Koleje Śląskie.

Gmina nie posiada dworca PKS, natomiast na terenie wszystkich sołectw zlokalizowane są przystanki autobusowe. Gmina posiada połączenie autobusowe z Jastrzębiem, Raciborzem i Wodzisławiem Śląskim, gdzie znajduje się dworzec autobusowy, do którego dojeżdżają autobusy wszystkich linii przejeżdżających przez gminę Gorzyce.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Rysunek 14. Transport zbiorowy na terenie gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne.

5.3. TRANSPORT KOLEJOWY

Na terenie gminy znajduje się magistralna linia kolejowa nr 158 relacji Rybnik Towarowy – Chałupki. Biegnie ona równoległe do drogi krajowej nr 78, przebiegającej przez teren gminy Gorzyce. Na linii kolejowej nr 158 prowadzony jest zarówno ruch pasażerski, jak i towarowy. Linia na całym przebiegu jest linią drugorzędną oraz znaczenia państwowego.

Za zapewnienie publicznego transportu na terenie gminy w ramach komunikacji kolejowej odpowiadają: PKP Intercity S.A., Przewozy Regionalne oraz Koleje Śląskie.

Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa Olza oraz 2 przystanki kolejowe: Bełsznica oraz Czyżowice.

Przez teren gminy przebiega również nieczynna linia kolejowa nr 176 Racibórz Markowice – Olza, odcinek Syrynia-Olza oraz nr 192 Syrynia – Pszów, odcinek Syrynia – Pszów, na których regularny ruch pociągów nie jest prowadzony.

ROZDZIAŁ VI
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

6.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA GMINY GORZYCE

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski¹, gmina Gorzyce leży w obrębie następujących jednostek:

Megaregion Pozaalpejska Europa Środkowa:

1. Prowincja Niż Środkowoeuropejski,
 - 1.1. Podprowincja Niziny Środkowopolskie,
 - 1.1.1. Makroregion Nizina Śląska,
 - 1.1.1.1. Mezoregion Brama Raciborska;
 2. Prowincja Wyżyny Polskie,
 - 2.1. Podprowincja Wyżyna Śląsko-Krakowska,
 - 2.1.1. Makroregion Wyżyna Śląska,
 - 2.1.1.1. Mezoregion Płaskowyż Rybnicki.

Gorzyce leżą na styku dwóch prowincji: Niżu Środkowoeuropejskiego oraz Wyżyn Polskich, oraz w obrębie dwóch następujących mezoregionów: Brama Raciborska i Płaskowyż Rybnicki, których cechy zostały opisane w tabeli poniżej.

Tabela 21. Cechy charakterystyczne jednostek fizycznogeograficznych występujących na obszarze gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.

JEDNOSTKA FIZYCZNOGEOGRAFICZNA	CECHY CHARAKTERYSTYCZNE KRAJOBRAZU
Płaskowyż Rybnicki	<ul style="list-style-type: none"> – najbardziej na południowy-zachód wysunięty mezoregion Wyżyny Śląskiej, – Płaskowyż odznacza się urozmaiconą rzeźbą, z dolinami wciętymi do 10 m, – na węglonośnym podłożu karbońskim zalegają utwory miocenu z pokładami gipsu, soli i siarki przykryte osadami czwartorzędowymi - piaskami, żwirami oraz glinami i lessami, – Płaskowyż Rybnicki wznosi się do wysokości ok. 250–280 m n.p.m., – do doliny Odry Płaskowyż opada krawędzią o 100 - metrowej wysokości, – południowo-zachodnia część Płaskowyżu Rybnickiego odznacza się pagórkowatą rzeźbą, gdyż jest głęboko rozczłonkowana dolinami rzek, – charakterystyczną cechą ukształtowania powierzchni jest też gęsta sieć suchych dolin o charakterze wąwozów i parowów wykształconych w pokrywie lessowej, – obecnie mezoregion jest jednym z ważniejszych w kraju obszarów górniczo-przemysłowych (dawniej nazywany Rybnickim Okręgiem Węglowym), – gleby rozwinęły się na utworach polodowcowych; są to bielice właściwe, bielice pyłowe oraz gleby brunatne kwaśne, zaliczane do klasy III i IV bonitacyjnej, – roślinność potencjalną stanowią głównie: żyzna buczyna niżowa, acydofilny środkowoeuropejski las dębowy, grąd subkontynentalny ubogi oraz łąg jesionowo-olszowy

¹ Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. *Regionalna geografia fizyczna Polski*. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.

Brama Raciborska

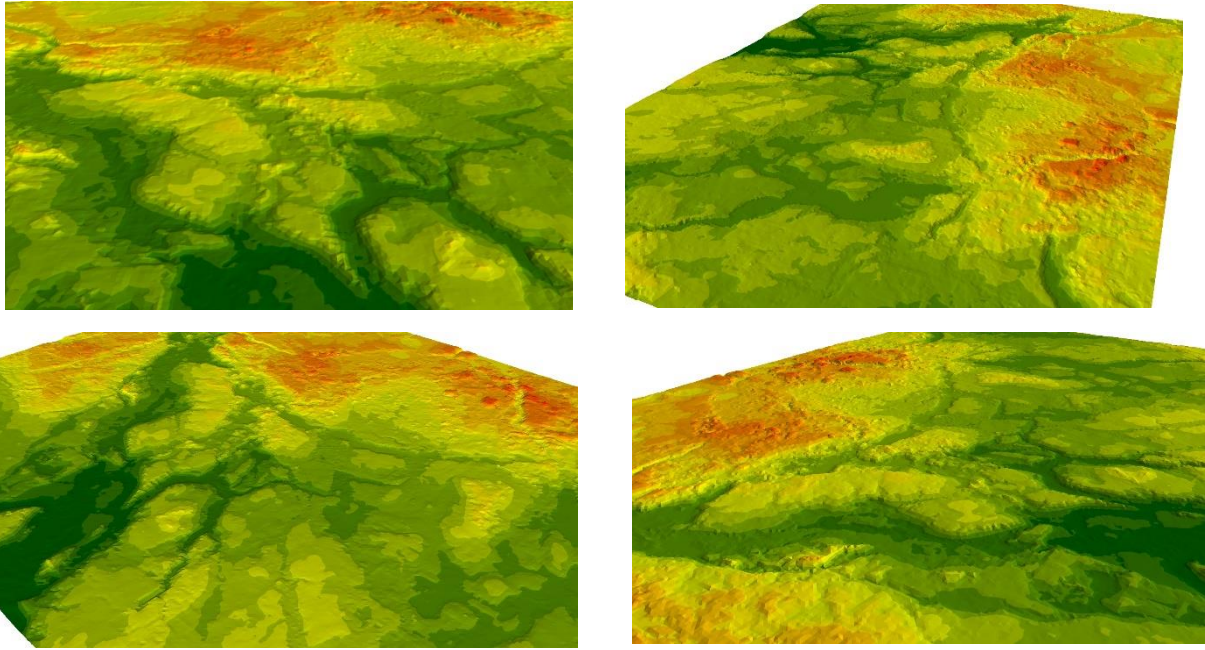
- najmniejszy i najdalej położony na południe mezoregion Niziny Śląskiej,
- teren Bramy Raciborskiej wznosi się w dnie płaskiej doliny Odry od ok. 180 m n.p.m. na północy do ok. 195 m n.p.m. na południu,
- charakterystyczną cechą rzeźby terenu i budowy geologicznej mezoregionu jest dominacja płaskich, holocenijskich teras rzecznych z madami, namułami i torfami,
- w pokrywie glebowej dominują mady rzeczne, a na terenach przygranicznych z płaskowyżami gleby brunatne i płowe,
- główną osią mezoregionu jest głęboko wcięta w dolinę Odra wraz z dopływami – Psiną oraz Olzą,
- szata roślinna zdominowana jest przez zbiorowiska chwastów segetalnych towarzyszące gruntom ornym,
- pozostałości naturalnych dla doliny lasów łągowych zachowały się jedynie przy kompleksach stawów i miejscami wzdłuż koryta Odry,
- dominującym typem pokrycia terenu i jego użytkowania są grunty orne

6.2. RZEŻBA TERENU GMINY GORZYCE

Obszar gminy Gorzyce leży w obrębie Kotliny Raciborskiej należącej do Niziny Śląskiej, Płaskowyżu Rybnickiego należącego do Wyżyny Śląskiej oraz Wysoczyzny Kończyckiej należącej do Kotliny Ostrawskiej (Kondracki, 1988; Jahn, 1969). Północną i wschodnią część gminy zajmuje wysoczyzna morenowa płaska rozcięta wąskimi dolinami, których szerokości dochodzą do 200 m, a głębokość waha się od 3,5 do 7,5 m. Wysokości bezwzględne w obrębie wysoczyzny morenowej wynoszą od ponad 270 m n.p.m. do około 205 m n.p.m. W obrębie Kotliny Raciborskiej znajduje się dolina Odry i końcowy odcinek doliny Olzy. Szerokość doliny Odry dochodzi do 7,5 km. Rozwinięty wewnątrz niej jest system czterech tarasów. Są to dwa holocenijskie tarasy zalewowe o wysokości do 0,7 i 2,5 – 3,0 m nad poziom rzeki i dwa tarasy nadzalewowe leżące odpowiednio na wysokości 8,0 – 9,0 i 9,0 – 12,0 m nad poziom rzeki. Tarasy nadzalewowe doliny Odry występują tylko po jej lewej stronie (poza gminą). Po prawej stronie, na obszarze gminy, występują tylko tarasy zalewowe. Wysokości bezwzględne dna doliny Odry wynoszą około 187,0 do 184,0 m n.p.m. W dolinie Olzy rozwinęły się dwa tarasy zalewowe.

Na wschód od doliny Odry leży wysoczyzna morenowa z niewielkimi płacami pokryw lessowych i obszarami równin wodnolodowcowych. Jest to obszar Płaskowyżu Rybnickiego oddzielonego od doliny Odry progiem o założeniu tektonicznym, którego wysokość względna dochodzi do 25,0 m. Obszar wysoczyzny rozcina dolina Lesznicy biegnąca łukiem od Wodzisławia Śląskiego do Godowa ku dolinie Olzy. Szerokość tej doliny wynosi od 150,0 do 700,0 m, a głębokość do 3,5 na północy do 14,0 m na południu. Oprócz tego wysoczyznę rozcina szereg małych, wąskich dolin uchodzących do doliny Odry, Olzy i Lesznicy. Część wysoczyzny na południowy wschód od Turzy Śląskiej można scharakteryzować jako wysoczyznę morenową falistą. Występują tu liczne wzniesienia tworzące ciągi o przebiegu NW–SE. Wysokości względne tych form dochodzą do 20,0 m. Południowo-zachodnia część gminy należy do Wysoczyzny Kończyckiej. Jest to część doliny Olzy na południe od Godowa do ujścia do Odry, dolina Szotkówki oraz równina wodnolodowcowa w okolicy Godowa (poza granicami gminy). W obrębie tej równiny wysokości bezwzględne dochodzą do 238,0 m n.p.m., w dolinie Olzy zaś od 207,0 do 212,5 m n.p.m.

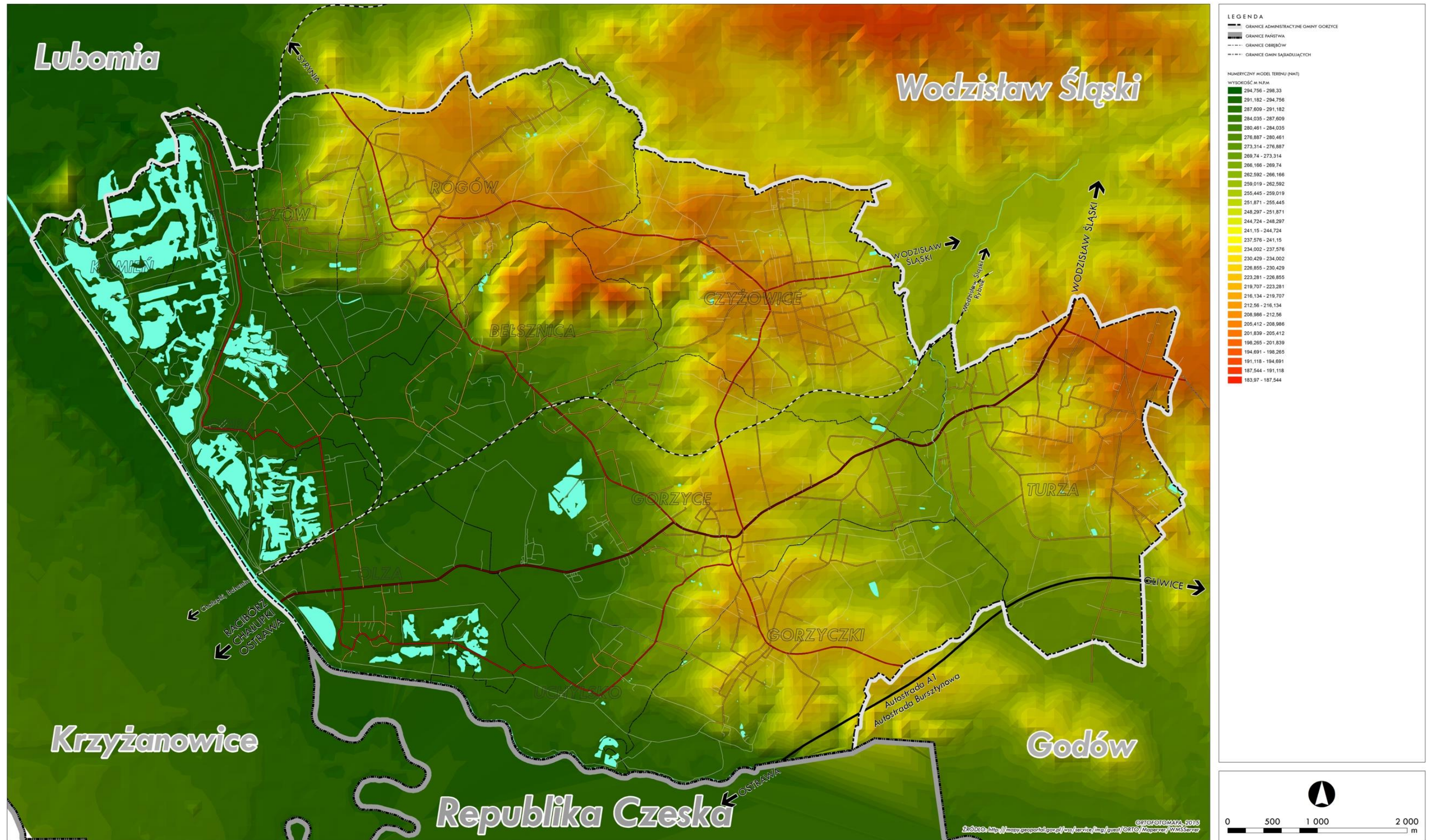
W dolinie Odry na tarasach zalewowych znajdują się liczne rozległe zwirownie częściowo zalane wodą. Głębokość wyrobisk wynosi kilka metrów.

Rysunek 15. Numeryczny model terenu gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

NUMERYCZNY MODEL TERENU

Rysunek 16. Numeryczny model terenu gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne

6.3. WALORY PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWE I ICH OCHRONA

Gmina Gorzyce charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem zarówno pod względem krajobrazowym, jak i przyrodniczym. Do obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych należą przede wszystkim Dolina Odry (gdzie na fragmentach starorzeczy, wyrobiskach żwirowych powstały ośrodki wypoczynkowe), rzeka Olza, stawy z gołbami w otoczeniu zieleni, a także tereny leśne. Graniczne meandry Odry, które leżą na równinnej nizinie, w miejscu ujścia Olzy do Odry charakteryzują się występowaniem około 300 gatunków roślin. Do najcenniejszych roślin na tym obszarze należą m.in. lilia wodna, grzebień biały i grązel żółty.

Największe skupisko terenów leśnych znajduje się w środkowej części gminy – pomiędzy Rogowem a Czyżowicami, ponadto występują tu znaczne obszary przeznaczone pod uprawy rolne.

Na terenie gminy nie zlokalizowano żadnych obszarowych form ochrony przyrody. Gmina Gorzyce graniczy jednak od strony północnej z obszarem Natura 2000 „Stawy Wielikąt i Las Tworkowski” oraz zespołem przyrodniczo-krajobrazowym „Wielikąt”, natomiast od strony południowej, na terenie Czech z Obszarem „Graniczny Meander Odry”. Również w sąsiadującej gminie Krzyżanowice znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Meandry Rzeki Odry”, którego celem ochrony jest nieuregulowany odcinek rzeki Odry cenny ze względów przyrodniczo-krajobrazowych.

Na terenie gminy znajduje się jeden pomnik przyrody. Jest to gład narzutowy w miejscowości Czyżowice, przy ul. Gorzyckiej 39.

Istotne znaczenie zwłaszcza dla terenów zabudowanych ma zieleni urządzone, przede wszystkim obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe istniejące samoistnie lub towarzyszące budowlom. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia na terenach zurbanizowanych, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter.

6.4. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

6.4.1. Obszary Natura 2000

W granicach gminy Gorzyce nie występują obszary Sieci Natura 2000, natomiast gmina graniczy od strony północnej z obszarem Natura 2000 „Stawy Wielikąt i Las Tworkowski”.

6.4.2. Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 1 pomnik przyrody wpisany do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Jest to Gład Narzutowy o numerze rejestru WKP 6/1, znajdujący się w Czyżowicach przy ul. Gorzyckiej 39 (dz. ew. nr 365/158). Podstawą prawną uznania za pomnik przyrody jest Rozporządzenie nr 35/98 Wojewody Katowickiego z dnia 07 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomniki przyrody pojedynczych tworów przyrody nieożywionej na terenie gmin Gorzyce i Rybnik. Obowiązującą obecnie podstawą prawną ochrony pomnika przyrody jest Rozporządzenie Nr 71/07 Wojewody Śląskiego z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie pomnika przyrody – gładu narzutowego zlokalizowanego na terenie gminy Gorzyce.

6.5. OCHRONA UZDROWISKOWA

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, gminie Gorzyce nie został nadany status gminy uzdrowiskowej.

6.6. ZŁOŻA KOPALIN I ICH EKSPLOATACJA

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża kopalin pospolitych. Nadzór nad wszystkimi złożami znajdującymi się na terenie gminy sprawuje Okręgowy Urząd Górniczy – Rybnik.

Na obszarze gminy znajdują się następujące tereny górnicze:

– **„Buków C”**

Złoże „Buków C” eksploatowane jest od 02.01.2004 r. Koncesja na wydobycie nr ŚR-V-7412/KZ/7/04 wydana dnia 17.09.2004 r. przez Wojewodę Śląskiego obowiązuje do 31.12.2026 r. Użytkownikiem złoża jest "CERAMOT" Motyka Pawlica sp.j.

– **„Mszana”**

Dla złoża „Mszana”, Minister Klimatu i Środowiska wydał koncesję na wydobycie nr 1/2020 z terminem ważności do 10.02.2037 r. Użytkownikiem złoża jest GAZKOP-1 sp. z o.o.

– **„Wilchwy”**

Dla złoża „Wilchwy”, Minister Klimatu i Środowiska wydał koncesję na wydobycie nr 2/2020 z terminem ważności do 10.02.2036 r. Użytkownikiem złoża jest GAZKOP-WILCHWY Sp. z o.o.

– **„Odra VI”**

Obszar górniczy „Odra VI” wyznaczony został dla złoża „Racibórz-Zbiornik Górny-3”. Koncesja na wydobycie nr WOŚ.6522.2.2015 z przewidywanym terminem ważności do 31.12.2022 r., została zmieniona decyzją nr WOŚ.6522.3.2018 Starosty Powiatowego pow. Wodzisław Śląski. Użytkownikiem złoża jest P. Sylwester Matuszek FHU.

– **„Odra V Pole 1” oraz „Odra V Pole 2”**

Obszar górniczy „Odra V” wyznaczony został dla złoża „Racibórz-Zbiornik Górny-2”. Koncesja na wydobycie nr WOŚ.6522.13.2011 z przewidywanym terminem ważności do 31.07.2019 r., została zmieniona decyzją nr WOŚ.6522.4.2018 Starosty Powiatowego pow. Wodzisław Śląski. Użytkownikiem złoża jest PTHU MATUSZEK sp. j.

Szczegółowe informacje na temat złóż przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22. Udokumentowane złoża na terenie gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGI², stan na 21.12.2022 r.

LP	KOD ZŁOŻA	NAZWA ZŁOŻA	RODZAJ KOPALINY	RODZAJ EKSPLOATACJI	STAN ZAGOSPODAROWANIA	POWIERZCHNIA ZŁOŻA (HA)	OBSZARY GÓRNICZE
1	WK 303	Anna-Pole Południowe	WĘGLE KAMIENNE	-	złoże rozpoznane szczegółowo	3 600,00	Brak aktualnych obszarów górniczych
2	KN 9520	Buków C	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże zagospodarowane	34,28	Buków C
3	IB 2097	Gorzyce	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ	-	złoże rozpoznane wstępnie	44,24	Brak aktualnych obszarów górniczych
4	KN 4408	Gorzyce	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże rozpoznane szczegółowo	117,10	Brak aktualnych obszarów górniczych

² geoportals.pgi.gov.pl

5	KN 3338	Gorzyczki- Uchylsko	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	eksploatacja złoża zaniechana	6,83	Brak aktualnych obszarów górnich
6	WK 375	Marcel- Ruch 1 Maja	WĘGLE KAMIENNE	podziemny	eksploatacja złoża zaniechana	5 610,00	Brak aktualnych obszarów górnich
7	MW 17399	Mszana	METAN POKŁADÓW WĘGLI (MPW)	otworowy	złoże rozpoznane wstępnie	1 597,70	Mszana
8	KN 4409	Odra III	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże skreślone z bilansu zasobów	120,00	Brak aktualnych obszarów górnich
9	KN 13957	Odra- Górski	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże skreślone z bilansu zasobów	1,07	Brak aktualnych obszarów górnich
10	KN 4429	Racibórz- Roszków	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	eksploatacja złoża zaniechana	25,83	Brak aktualnych obszarów górnich
11	KN 4389	Racibórz- Zbiornik Górny	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	eksploatacja złoża zaniechana	168,94	Buków V
12	KN 14654	Racibórz- Zbiornik Górny-1	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	eksploatacja złoża zaniechana	1,72	Brak aktualnych obszarów górnich
13	KN 15105	Racibórz- Zbiornik Górny-2	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	eksploatacja złoża zaniechana	2,00	Odra V
14	KN 17655	Racibórz- Zbiornik Górny-3	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże eksploatowane okresowo	2,00	Odra VI
15	KN 18480	Racibórz- Zbiornik Górny-4	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże skreślone z bilansu zasobów	1,99	Brak aktualnych obszarów górnich
16	KN 18904	Racibórz- Zbiornik Górny-5	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	eksploatacja złoża zaniechana	0,90	Brak aktualnych obszarów górnich
17	KN 19483	Racibórz- Zbiornik Górny-6	PIASKI I ŻWIRY	odkrywkowy	złoże zagospodarowane	1,72	Brak aktualnych obszarów górnich
18	MW 18386	Wilchwy	METAN POKŁADÓW WĘGLI (MPW)	otworowy	złoże rozpoznane wstępnie	1 853,50	Wilchwy

Na obszarze gminy Gorzyce działa Fundacja Kopalń Zlikwidowanych w Rybnickim Okręgu Węglowym, której celem jest udokumentowanie zabytków techniki górniczej z rejonu Ziemi Rybnickiej.

W miejscowości Gorzyczki istniała niegdyś kopalnia "Fryderyk", uruchomiona w 1917 roku i działająca do 1923 roku (data zakończenia eksploatacji). W pobliżu zlikwidowanej kopalni przebiega autostrada A1.

6.7. ZASOBY WODNE I ICH EKSPLOATACJA

6.7.1. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Gorzyce należy do dorzecza rzeki Odry i jej dopływów. Odra jest największą rzeką odwadniającą obszar gminy Gorzyce i stanowi równocześnie zachodnią granicę z Powiatem Raciborskim. Wzdłuż południowej granicy gminy przepływa rzeka Olza, stanowiąca jednocześnie granicę polsko-czeską. Wschodnią część gminy odwadnia Lesznica. Gmina Gorzyce charakteryzuje się gęstą siecią rzeczną. Cały obszar gminy jest gęsto poprzecinany potokami. Zachodnia część gminy charakteryzuje się występowaniem znacznej ilości naturalnych i antropogenicznych jezior poprzedzielanych groblami. Szereg zbiorników znajdujących się na terenie gminy, wykorzystywanych jest do celów hodowlanych. Największe zbiorniki wód powierzchniowych znajdują się na terenie sołectw Odra i Olza. Są to przede wszystkim stawy hodowlane oraz zbiorniki po wyrobiskach poźwirowych. Gmina Gorzyce z racji występowania gęstej sieci wodnej, narażona jest na występowanie częstych powodzi. Najsilniej narażone na podtopienia i zalania powodziowe są obszary położone w obrębie doliny Odry. Na terenie gminy znajdują się odcinki wałów przeciwpowodziowych. W celu eliminacji zagrożeń powodziowych na terenach dolinnych rzek – Odry i Olzy, wykonano „Polder Buków”. Zbiornik zajmuje dolinę Odry na długości 5 km pomiędzy mostem kolejowym w miejscowości Olza, a mostem drogowym w Krzyżanowicach. Zbudowany został również zbiornik „Racibórz Dolny”, który mieści się na terenach należących do miasta Raciborza oraz gmin Krzyżanowice, Kornowac, Lubomia, Gorzyce i ma na celu przeciwdziałać skutkom powodzi.

Przez teren gminy przepływają następujące rzeki lub inne cieki:

- **Odra** – na odcinku 4 480 m rzeka płynie w granicach zbiornika przeciwpowodziowego Polder Buków. Długość ogółem: 5 320 m (w granicach gminy Gorzyce),
- **Olza** – długość: 5 850 m,
- **Łęgoń I** – długość: 2 940 m,
- **Łęgoń II** – długość: 3 500 m,
- **Łęgoń III** – długość: 1 680 m,
- **Lesznica** – długość: 5 450 m.

Cele środowiskowe dla jednolitych części wód ustalone zostały w „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*” (Dz. U. 2023 poz. 335). Opracowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wynika z ustaleń Ramowej Dyrektywy Wodnej. Plany są narzędziem polityki wodnej w Polsce i stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych oraz określają zasady gospodarowania wodami w trakcie 6-letniego cyklu planistycznego. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód zostały oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego

potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Zagrożenia powodziowe na terenie gminy przedstawiono w rozdziale 8.5. **ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.**

6.7.2. Wody podziemne

Obszar gminy Gorzyce znajduje się w zasięgu występowania hydrogeologicznego subregionu kędzierzyńskiego (część północno-zachodnia), rybnicko-oświęcimskiego (część północna) i podregionu podkarpacko-śląskiego (część południowa).

Subregion rybnicko-oświęcimski i podkarpacko-śląski obejmuje m.in. gminę Gorzyce.

Użytkowy charakter mają przede wszystkim wody czwartorzędne, które tworzą główny poziom wód użytkowych Odry. Dotyczy to przede wszystkim współczesnej doliny Odry, jak i kopalnej doliny tej rzeki. Poziom ten jest dobrze rozpoznany, zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny, poziom jest ciągły i rozprzestrzeniony w obrębie całej doliny.

Czwartorzędowy poziom wód podziemnych występuje na kilku głębokościach:

- poziom wodonośny w utworach teras rzecznych na głębokości 5,5-12m; zwierciadło swobodne, powodujące kontakt z wodą powierzchniową Odry; na obszarze dolin dopływów Odry wody występuje na głębokości 0-2m,
- poziom wodonośny w utworach wodno-lodowcowych występuje na głębokość od 1,2-12m poniżej powierzchni teras,
- w utworach morenowych i lessowych woda występuje w sposób nieciągły w przewodze na głębokości 2,0m.

W obrębie opisywanego obszaru występuje mało zasobny i prowadzący wody o dość zróżnicowanych parametrach fizykochemicznych czwartorzędowy zbiornik wód podziemnych. Zbiornik ten został zaliczony do UPWP o typie porowych Q1 – rejonu Górnej Odry. Z uwagi na kierunek odpływu wód (zgodny z nachyleniem terenu – na zachód ku dolinie Odry) ze zbiornika czwartorzędowego Q1 jest on wyrazem wpływu na zlokalizowany w pobliżu Raciborza Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP Q6 – Racibórz. Zgodnie z obowiązującym podziałem na GZWP na obszarze gminy nie znajduje się żaden z udokumentowanych zbiorników.

6.8. ROLNICZA I LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Gmina Gorzyce nie posiada korzystnej struktury gruntów. Tereny gminy mają dość słabe gleby pod względem jakości i przydatności rolniczej. Gleby są zróżnicowane pod względem bonitacyjnym, występują tu przede wszystkim gleby klas III i IV. Pokrywę glebową stanowią gleby bielcowe wykształcone z lessów i utworów lessowatych oraz bielice luźne, słabo gliniaste wytworzone na piaskach. W dolinach rzek (Odra, Olza i ich dopływy) zalegają mady lekkie, średnie i ciężkie, piaski rzeczne oraz kompleksy gleb mułowobagiennych, murszowych i torfowych.

Użytki rolne stanowią ponad 58% powierzchni gminy Gorzyce (średnia powiatu wynosi ok. 64%). Średnia kraju utrzymuje się na podobnym poziomie, zaś średnia w województwie jest nieco niższa.

Szczegółowa struktura przeznaczenia gruntów rolnych na obszarze gminy (udział procentowy w pow. gminy wg danych EGiB):

- grunty orne – 44,8%,

- łąki trwałe – 7,2%,
- pastwiska trwałe – 2,9%,
- grunty rolne zabudowane – 1,7%,
- grunty pod rowami – 0,7%,
- grunty zadrzewione i zakrzewione na gruntach ornym – 0,5%,
- grunty pod stawami – 0,3%,
- sady – 0,2%.

Struktura terenów rolnych w poszczególnych sołectwach:

Gorzyce – większe obszary upraw rolniczych występują w części północno-wschodniej, w części zachodniej i południowo-zachodniej przechodzą w odłogi i ugory,

Rogów – występowanie terenów rolniczych, obejmujących rejon Syrynki w części wschodniej, sąsiadujących ze zwartym kompleksem leśnym,

Bluszczów – występowanie znacznych arealów użytków rolniczych, otaczających od strony południowej, zachodniej i północnej obszar zainwestowany,

Belsznica – większe obszary rolnicze w części południowej – występują tu głównie użytki zielone,

Uchylsko – w przewadze użytki zielone otaczające tereny zainwestowane,

Gorzyczki – tereny o wyższej kulturze rolnej,

Turza Śląska – miejscowość o wiodącej funkcji rolniczej - kompleksy gruntów rolnych o dobrej i średniej klasie bonitacji,

Kolonia Fryderyk – w części zachodniej współistnieją dwie funkcje - rolnicza i mieszkaniowa,

Osiny – tereny rolnicze wykorzystywane pod zasiewy,

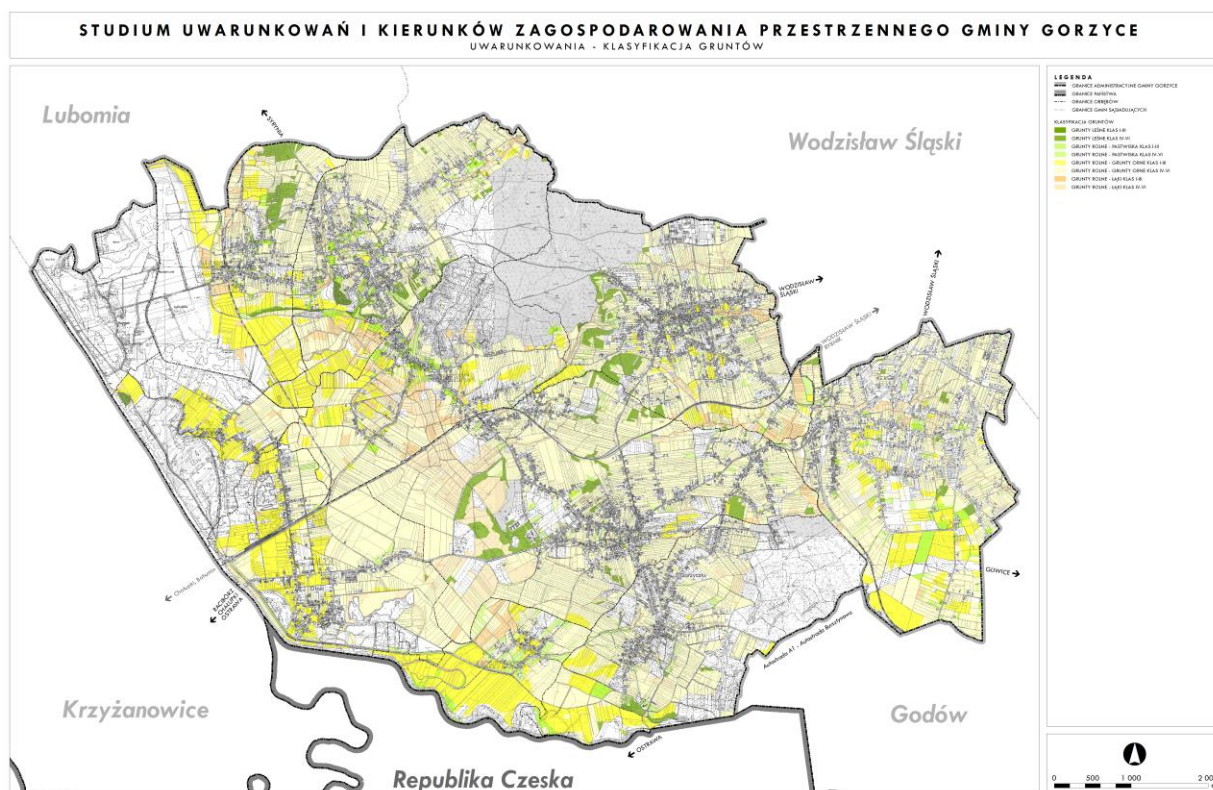
Odra i Olza – tereny dolinne o przydatności rolniczej,

Czyżowice – niewielkie obszary gruntów rolnych o klasach bonitacyjnych I-III.

Zagrożeniem dla rolnictwa na terenie gminy są procesy urbanizacji, szczególnie powstawanie rozproszonej zabudowy na terenach kompleksów rolnych oraz degradacja gleb. Głównymi czynnikami, poza rozwojem zabudowy i ciągów komunikacyjnych, powodującymi degradację gleb są zanieczyszczanie gleb oraz procesy erozji. Obszary najbardziej narażone na erozję wodną gleb występują na terenie gminy w strefach krawędziowych rzek. Erozja gleby powoduje zmniejszanie się jej wartości użytkowej. W związku z tym należy podejmować odpowiednie zabiegi w kierunku ochrony obszarów rolniczych.

Kolejnym zagrożeniem dla gleb jest ich zanieczyszczanie, prowadzące w konsekwencji do pomniejszenia aktywności biologicznej środowiska. Główne źródła zanieczyszczeń gleb stanowią: przemysł, rolnictwo, komunikacja. Zanieczyszczenia gleb kontrolowane są w oparciu o sieci monitoringu krajowego, regionalnego i lokalnego. Badanie jakości gleb na szczeblu krajowym przeprowadzane jest co 5 lat w ramach programu „Monitoringu chemizmu gleb ornym Polski”. Najbardziej aktualne wyniki badania jakości gleb pochodzą z badań w latach 2020-2022. W ramach monitoringu krajowego na terenie powiatu wodzisławskiego zlokalizowano jeden punkt pomiarowy, który znajduje się w gminie Mszana. Na terenie gminy Gorzyce nie ma zlokalizowanego żadnego

punktu pomiarowego.

Rysunek 18. Klasyfikacja gruntów. Źródła: opracowanie własne.

LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Gorzyce wynosi 846 ha (wg danych GUS na 2022 rok), co stanowi około 13% jej powierzchni. Lesistość gminy jest przeszło 2-krotnie niższa od średniej krajowej oraz województwa śląskiego, natomiast nieznacznie przewyższa bardzo niski wskaźnik dla powiatu wodzisławskiego (ok. 10%).

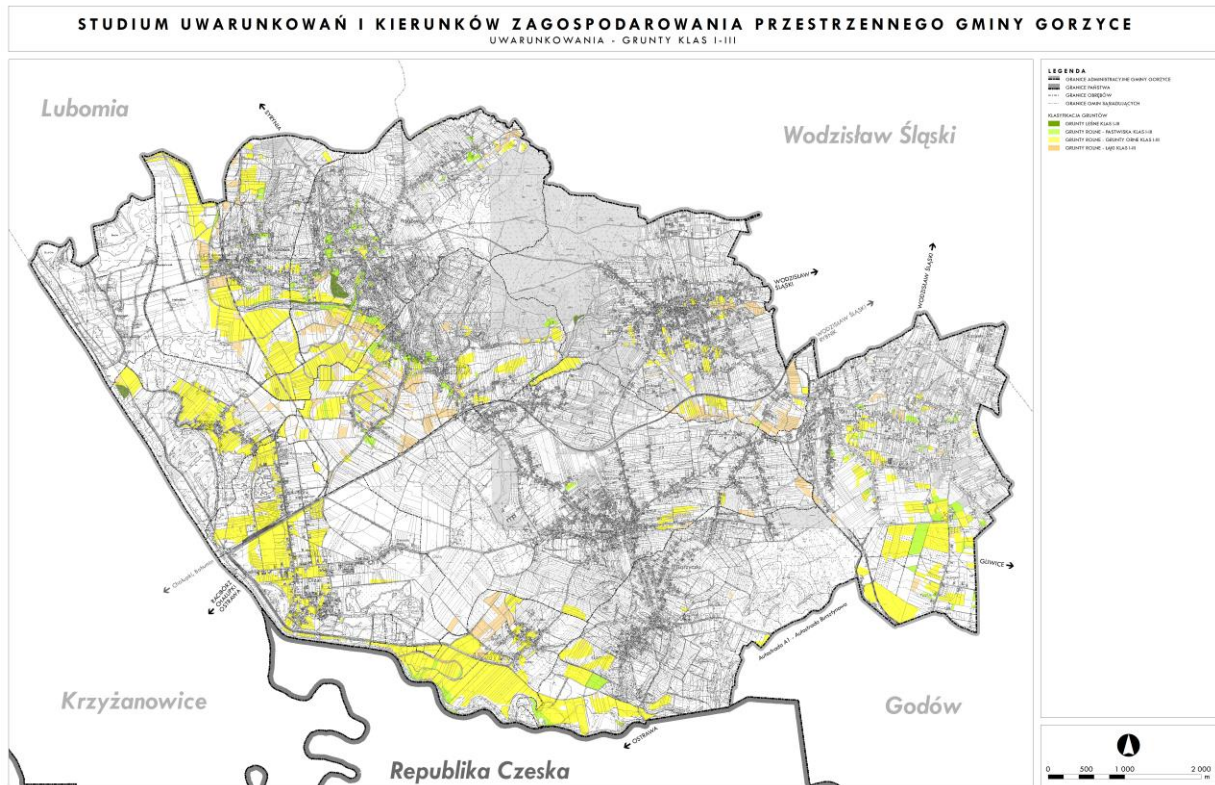
Według danych GUS lasy publiczne zajmują 590 ha powierzchni gminy Gorzyce, z czego 527 ha stanowią lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych. Lasy Państwowe zlokalizowane w granicach gminy Gorzyce administrowane są przez Nadleśnictwo Rybnik. W administracji Nadleśnictwa Rybnik pozostają przede wszystkim 2 izolowane kompleksy leśne: w części północnej gminy, pomiędzy Rogowem, Czyżowicami oraz Belsznicą oraz południowo-wschodniej w Gorzyczkach, wzdłuż granicy z gminą Godów. Dodatkowo na terenie gminy występują także lasy prywatnych właścicieli. Lasy prywatne, rozproszone głównie w środkowej i północnej części gminy zajmują powierzchnię około 256 ha.

Na terenie Gorzyc dominujący rodzaj lasów stanowią lasy mieszane. Według informacji zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028*, na terenie gminy napotkać można następujące typy siedliskowe lasu:

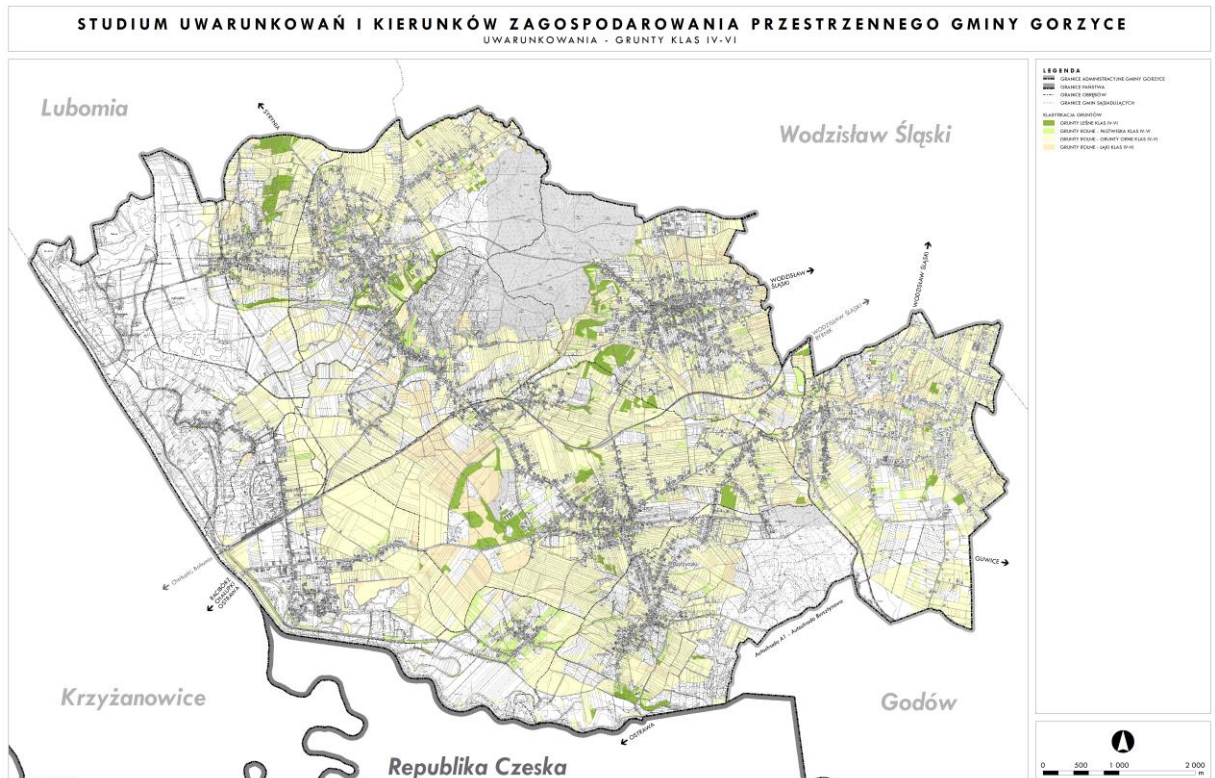
- **Las świeży** – zajmuje siedliska żyzne oraz bardzo żyzne. Tworzy się na glebach brunatnych oraz płowych. Główny drzewostan tworzy dąb szypułkowy, buk, świerk oraz jodła z domieszkami modrzewia, lipy, klonu, jawora, osiki oraz grabu. W podsyciu napotyka się leszczynę, trzmielinę, kruszynę, jarząb, głóg, dereń, porzeczkę alpejską oraz bez czarny. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny kwitnące wiosną – przed drzewostanem. Jest

to spowodowane zwartym drzewostanem i mniejszą ilością słońca przedostającego się do niższych partii lasu.

- Las wilgotny - zajmuje siedliska żyzne i bardzo żyzne, wilgotne. Tworzy się na glebach brunatnych, murszowo-torfowych, murszowatych, gruntowo-glejowych oraz niektórych czarnych ziemiach. Główny drzewostan tworzy dąb szypułkowy oraz jesion z domieszkami wiązu, klonu, jawora, lipy, osiki oraz grabu. W podszyciu napotyka się kruszynę, leszczynę, czeremchę, jarząb, bez czarny, bez koralowy, porzeczkę czarną, dereń, trzmielinę oraz kalinę koralową. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez wysokie byliny, w tym dużą ilość roślin azotolubnych takich jak pokrzywy.
- Las mieszany świeży – występuje na glebach brunatnych oraz płowych, rzadziej na bielicach i glebach rdzawych. Główny drzewostan tworzy sosna, dąb, buk, świerk oraz jodła z domieszkami modrzewia, brzozy, osiki, lipy oraz klonu. W podszyciu napotyka się trzmielin, jarząb, leszczynę, kruszynę, wiciokrzew, głóg oraz dereń. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez kombinację roślin charakterystycznych dla lasów mieszanych oraz borów mieszanych.
- Las mieszany wilgotny – występuje na średniożyźnych i wilgotnych siedliskach, często w obniżeniach terenu, w których zalegać mogą wody gruntowe. Tworzy się na glebach bielicowych oglejonych, brunatnych a także na glebach murszowych oraz zdegradowanych czarnych ziemiach. Główny drzewostan tworzy sosna, dąb szypułkowy, świerk oraz jodła. W podszyciu napotyka się jarząb, leszczynę, kruszynę oraz czeremchę. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny wilgociolubne.
- Las mieszany bagienny – zajmuje siedliska żyzne i wilgotne, często wokół zarastających zbiorników wodnych. Tworzy się na torfach przejściowych. Główny drzewostan tworzy sosna, świerk, brzoza omszona oraz olsza czarna. Powyższe gatunki mogą być również domieszkami, w zależności od gatunku dominującego. W podszyciu napotyka się jarząb, jałowiec, kruszynę oraz łożę. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny wilgociolubne charakterystyczne dla siedlisk torfowych wraz z roślinnością borową.
- Ols – zajmuje siedliska bagiennie z płytkimi wodami gruntowymi, często występuje w dolinach rzecznych oraz wokół jezior. Tworzy się na torfach niskich. Główny drzewostan tworzy olsza czarna z domieszkami jesionu, brzozy omszonej oraz świerka. W podszyciu napotyka się kruszynę, leszczynę, czeremchę, jarząb, bez czarny oraz czarna porzeczkę. Charakterystyczną cechą runa lasów olsowych jest występowanie roślin typowych dla lasów (mchy, paprocie) oraz roślin szuwarowych.

Rysunek 19. Grunty o klasach bonitacyjnych I-III. Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 20. Grunty o klasach bonitacyjnych IV-VI. Źródło: opracowanie własne.

6.9. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

6.9.1. Zanieczyszczenie powietrza

Na stan sanitarny powietrza na terenie gminy największy wpływ mają:

- emisja z palenisk domowych i drobnych kotłowni (tzw. niska emisja),
- emisja komunikacyjna z pojazdów spalinowych, powstająca wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- emisja z zakładów produkcyjnych.

Na stopień oddziaływania zanieczyszczeń mają również wpływ warunki klimatyczne takie jak: temperatura, nasłonecznienie, wilgotność powietrza oraz kierunek i prędkość wiatru.

Dla gminy Gorzyce obowiązuje *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2030 – aktualizacja*, przyjęty przez Radę Gminy Gorzyce uchwałą Nr XLII/413/22 z dnia 30 czerwca 2022 r. Według informacji zawartych ww. Planie, głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Gorzyce jest niska emisja, a co za tym idzie, działania zmierzające do poprawy jakości powietrza w gminie powinny w pierwszej kolejności dotyczyć kontynuacji programów związanych z jej ograniczeniem. W celu zmniejszenia emisji na terenie Gminy Gorzyce proponuje się kontynuację dopłat do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne.

Cel strategiczny gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej uwzględnia zapisy określone w polityce klimatyczno-energetycznej, tj.:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- zwiększenie efektywności energetycznej.

W *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028* wyznaczono cele, obszary i kierunki interwencji służące ochronie powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Głównym celem ochrony powietrza jest: znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze Gminy Gorzyce, związana z realizacją kierunków działań naprawczych.

Wyznaczono następujące kierunki interwencji:

- Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych;
- Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza;
- Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających;
- Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza;
- Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza.

6.9.2. Ocena stanu jakości powietrza

Oceną stanu jakości powietrza w gminie Gorzyce zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Katowicach, który prowadzi monitoring jakości powietrza dla województwa śląskiego. Według podziału terytorialnego stosowanego przez WIOŚ, gmina Gorzyce (jak i cały powiat

wodziszawski) znajduje się w strefie śląskiej (kod PL2405). Ocena jakości powietrza w strefie śląskiej uwzględnia dwie grupy kryteriów: ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi obejmuje: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, ołów (Pb) w PM₁₀, arsen (As) w PM₁₀, kadm (Cd) w PM₁₀, nikiel (Ni) w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀, a dla ochrony roślin: tlenki azotu NO_x, dwutlenek siarki SO₂ oraz ozon O₃. Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze każdej strefy. Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym dobrym poziomie.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne albo przekraczają poziomy docelowe,
- klasa A1 - jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego (faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.),
- klasa C1 - jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na terenie strefy przekraczają poziom dopuszczalny (faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.),
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Na terenie gminy Gorzyce punkty monitoringowe nie występują. Najbliższe punkty monitoringowe należące do strefy śląskiej, znajdują się w powiecie wodzisławskim – Godów, ul. Gliniki w gminie Godów oraz Wodziszaw Śląski, ul. Gałczyńskiego 1 w gminie Wodziszaw Śląski.

Wyniki pomiarów badanych substancji w latach 2018-2022 w strefie śląskiej przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 23. Wyniki oceny jakości powietrza w latach 2018-2022 na terenie strefy śląskiej sklasyfikowane pod kątem ochrony zdrowia ludzi. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Katowice.

ROK	KLASA STREFY													
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	PM ₁₀	PM _{2,5} * ¹	PM _{2,5} * ²	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ * ³	O ₃ * ⁴
2018	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	C	D2
2019	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	C	D2
2020	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	A	D2
2021	A	A	A	A	C	C1	C	A	A	A	A	C	A	D2
2022	A	A	A	A	C	C1	A	A	A	A	A	C	A	D2

*¹ poziom dopuszczalny II faza

*² poziom dopuszczalny I faza

*³ poziom docelowy (8 godz.)

*⁴ cel długoterminowy (8 godz.)

Tabela 24. Wyniki oceny jakości powietrza w latach 2018-2022 na terenie strefy śląskiej sklasyfikowane pod kątem ochrony roślin. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Katowice.

ROK	KLASA STREFY			
	NOx	SO ₂	O ₃ * ¹	O ₃ * ²
2018	A	A	C	D2
2019	A	A	C	D2
2020	A	A	A	D2
2021	A	A	A	D2
2022	A	A	A	D2

*¹ poziom docelowy

*² cel długoterminowy

Przedstawione powyżej tabele pokazują, że jakość powietrza na terenie strefy śląskiej w ostatnich latach stopniowo ulega poprawie. Od 2018 roku utrzymują się przekroczenia wartości stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} (poziom dopuszczalny - II faza), ozonu (cel długoterminowy) oraz benzo(a)pirenu. Od roku 2020 roku poziom docelowy ozonu nie został przekroczony, natomiast w 2022 roku poziom dopuszczalny - I faza pyłu zawieszonego PM_{2,5} również nie został przekroczony. Obecność pozostałych szkodliwych związków chemicznych w powietrzu nie przekroczyła od roku 2016 wartości dopuszczalnych, stąd wynika ich przyporządkowanie do klasy A.

Na stan sanitarny powietrza atmosferycznego na terenie gminy wpływa emisja z zakładów produkcyjnych, emisja komunikacyjna, a największe znaczenie ma emisja z indywidualnych palenisk domowych. Na terenie gminy nie funkcjonują duże zakłady produkcji energii i ciepła, dlatego źródła emisji pochodzenia technologicznego z działalności przemysłowej mają znikomy wpływ na jakość powietrza. Natomiast większy wpływ mają lokalne i zakładowe kotłownie opalane węglem kamiennym. Do ogrzewania domów używany jest przede wszystkim węgiel i jego pochodne. Źródłem dwutlenku siarki jest spalanie paliw stałych w sektorze komunalnym, głównie w indywidualnych paleniskach domowych w sezonie grzewczym i w zakładach wytwórczo-usługowych. Za emisję dwutlenku azotu odpowiedzialny jest transport drogowy i energetyka przemysłowa (poza terenem gminy). Tlenek węgla powstaje przez spalanie paliw w sektorze komunalnym i transporcie drogowym. O poziomie emisji ołowiu, kadmu i rtęci decydują procesy spalania paliw i procesy technologiczne. Dwutlenek węgla powstaje głównie w energetyce przemysłowej i komunalnej. Do istotnych zanieczyszczeń powietrza występujących w gminie Gorzyce należą: tlenki azotu, węglowodory aromatyczne, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon oraz lotne związki organiczne pochodzące głównie ze spalania paliw płynnych w pojazdach mechanicznych oraz spalania węgla kamiennego i paliw ropopochodnych.

Przekroczenia poziomów zanieczyszczeń skutkują koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza. W przypadku, gdy takie programy już uchwalono, a standardy jakości powietrza nadal są przekraczane, konieczna jest ich aktualizacja. W oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, sporządzony został obowiązujący obecnie Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego, przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. Program został sporządzony dla wszystkich stref województwa śląskiego w oparciu o wyniki opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2018”.

Program ma na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów wskazanych substancji i przewiduje następujące działania naprawcze, zaplanowane do realizacji do 2026 roku:

- Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych;
- Prowadzenie edukacji ekologicznej (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje, działania informacyjne i szkoleniowe) związanej z ochroną powietrza;
- Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.

Obecnie w trakcie opracowania jest aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”.

6.9.3. Jakość wód powierzchniowych

Na terenie województwa śląskiego badania monitoringowe jakości wód powierzchniowych prowadzone są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Monitoringiem objęte są następujące ciek wodne przepływające przez gminę: Olza, Odra, Łęgoń oraz Lesznica. Jedynie punkt pomiarowy na Olzie zlokalizowany jest na terenie gminy Gorzyce. Odra oraz Łęgoń badane są na terenie gminy Lubomia, natomiast Lesznica na terenie gminy Godów. Jakość wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy, badanych w latach 2014 - 2021 przedstawia tabela poniżej.

Tabela 25. Ocena stanu jakości rzek przepływających przez teren gminy Gorzyce w punktach pomiarowo-kontrolnych badanych w latach 2014-2021. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ Katowice.

Nazwa PPK	Rok	Elementy klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego			Stan/ potencjał ekologiczny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu wód
		Elementy biologiczne	Elementy fizykochemiczne	Substancje szczególnie szkodliwe			
Olza - ujście do Odry	2014-2019	4	>2	2	4 (słaby potencjał ekologiczny)	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
	2016-2021	4	>2	2	4 (słaby potencjał ekologiczny)	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Odra - w Krzyżanowicach	2014-2019	-	-	-	-	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
	2016-2021	-	-	-	-	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Łęgoń I - ujście do Odry	2014-2019	2	>2	2	3 (umiarkowany stan ekologiczny)	-	zły stan wód
	2016-2021	4	>2	2	4 (słaby stan ekologiczny)	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
Lesznica - ujście do Szotkówki	2014-2019	4	>2	2	4 (słaby stan ekologiczny)	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
	2016-2021	4	>2	1	4 (słaby stan ekologiczny)	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód

Podstawowym celem badania stanu rzek jest ustalenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla uzupełnienia identyfikacji rodzajów i wielkości znaczących oddziaływań

antropogenicznych oraz sporządzenia programów i celów środowiskowych. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. W celu zróżnicowania oceny stanu wód, w tabeli zastosowana została pięciostopniowa skala oceny jakościowej. Zawiera ona pięć kategorii ocen od bardzo dobrej (1) do złej (5). Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli należy stwierdzić, że wody przepływające przez gminę nie są dobrej jakości. Stan ogólny wszystkich badanych cieków został oceniony jako zły. Można jednak zauważyć, że stan wód w ostatnich latach nie uległ znacznemu pogorszeniu.

6.9.4. Zagrożenie hałasem

Według informacji zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028* do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku należy komunikacja drogowa, przede wszystkim związana z drogą krajową nr 78 oraz autostradą A1. W województwie śląskim w ostatnich latach odnotowano wzrost liczby pojazdów, co sprawia, że hałas drogowy staje się głównym czynnikiem degradującym środowisko.

HAŁAS DROGOWY

Źródłem hałasu komunikacyjnego w gminie Gorzyce jest przede wszystkim eksploatacja dróg. Przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak: droga krajowa nr 78 oraz odcinek autostrady A1. Znaczne natężenie ruchu na powyższych drogach powoduje dużą uciążliwość akustyczną.

W ostatnich latach nie prowadzono, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, pomiarów poziomu dźwięków w powietrzu, na terenie Gminy Gorzyce. W 2018 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad sporządziła mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. W ramach ww. opracowania GDDKiA przeprowadziła badania hałasu drogowego na terenie powiatu wodzisławskiego. Badaniami objęto odcinek Autostrady A1 oraz Drogi Krajowej nr 78, przebiegający przez Gminę Gorzyce.

Wyniki badań zawierały zestawienie wielkości obszaru oraz ilości budynków narażonych na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Pod uwagę wzięto wskaźnik L_N długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00) oraz wskaźnik L_{DWN} (długookresowy średni poziom dźwięku, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (od godz. 22.00 do godz. 6.00)). Dane o przekroczeniach przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 26. Wyniki przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku na terenie powiatu wodzisławskiego w 2018 roku, wskaźnik L_{DWN} . Źródło: „Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 623,975 km (Część Nr 6), I – CZĘŚĆ OPISOWA”, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Autostrada A1, odcinek: Węzeł Świerklany – Granica państwa, Droga krajowa nr 78, odcinek: Gorzyce (skrzyżowanie z ul. Raciborską) – Rybnik					
Kryterium	Wskaźnik hałasu L_{DWN} (przekroczenie)				
	do 5 dB	5-10 dB	10-15 dB	15-20 dB	powyżej 20 dB

Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,231	0,071	0	0	0
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie	329	111	8	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie	1 017	373	24	0	0
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	1	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba innych obiektów budowlanych istotnych z punktu widzenia ochrony przed hałasem w danym zakresie	0	0	0	0	0

Tabela 27. Wyniki przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku na terenie powiatu wodzisławskiego w 2018 roku, wskaźnik LN. Źródło: „Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 623,975 km (Część Nr 6), I – CZĘŚĆ OPISOWA”, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Autostrada A1, odcinek: Węzeł Świerklany – Granica państwa, Droga krajowa nr 78, odcinek: Gorzyce (skrzyżowanie z ul. Raciborską) – Rybnik					
Kryterium	Wskaźnik hałasu L _N (przekroczenie)				
	do 5 dB	5-10 dB	10-15 dB	15-20 dB	powyżej 20 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,153	0,011	0	0	0
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie	312	53	0	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie	972	160	0	0	0
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	1	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba innych obiektów budowlanych istotnych z punktu widzenia ochrony przed hałasem w danym zakresie	0	0	0	0	0

W wyniku przeprowadzonych pomiarów hałasu stwierdzono wystąpienie przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Stan warunków akustycznych środowiska GDDKiA określa jako:

- niedobry – przy przekroczeniach dopuszczalnych poziomów dźwięków do 10 dB,
- zły – przy przekroczeniach dopuszczalnych poziomów dźwięków od 10 do 20 dB,
- bardzo zły – przy przekroczeniach dopuszczalnych poziomów dźwięków powyżej 20 dB.

HAŁAS KOLEJOWY

Przez Gorzyce przebiega jedna linia kolejowa mogąca być potencjalnym źródłem hałasu. Jest to linia kolejowa nr 158 relacji Rybnik Towarowy – Chałupki. W związku z jej istnieniem, na obszarach przez które przebiegają torowiska, może wystąpić potencjalne zagrożenie nadmiernym hałasem. Na terenie gminy nie są obecnie prowadzone badania poziomu hałasu kolejowego, jednakże hałas kolejowy w całej Polsce kształtuje się na podobnym poziomie – nocą może przekraczać dopuszczalną wartość 50 dB w odległości do około 80 m od osi torów. Poprawa warunków akustycznych jest możliwa poprzez modernizacje i właściwe utrzymanie stanu technicznego torowisk oraz taboru kolejowego.

Brak badań klimatu akustycznego wzdłuż linii kolejowych na terenie powiatu i gminy nie daje obiektywnej oceny natężenia hałasu.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Jednym z większych zagrożeń związanych z hałasem jest nieodpowiednia lokalizacja zakładów przemysłowych. Hałas przemysłowy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowo-usługowymi. Na terenie gminy nie są obecnie prowadzone badania poziomu hałasu przemysłowego. Należy jednak zwrócić uwagę aby nie lokalizować zabudowy mieszkaniowej w pobliżu zakładów przemysłowych.

6.9.5. Tereny zdegradowane wymagające rekultywacji

Rekultywacja jest procesem przywracającym wartości użytkowe gruntom zdegradowanym (czyli takim, które zmniejszyły swoją wartość użytkową w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej). Proces rekultywacji następuje poprzez poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych gruntu, ukształtowanie rzeźby terenu, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, wprowadzenie zieleni okrywowej, umocnienie skarp czy wybudowanie niezbędnych dróg dojazdowych. Głównym celem rekultywacji jest zmniejszenie uciążliwości związanych z istnieniem zdegradowanego terenu oraz przywrócenie go do pełnienia poprzednich funkcji lub stworzenie warunków do nowego sposobu zagospodarowania. Sposób rekultywacji i zagospodarowania terenu musi być zgodny z obowiązującym na danym terenie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy Gorzyce nie występują obecnie tereny zdegradowane wymagające rekultywacji.

6.10. UWARUNKOWANIA FIZJOGRAFICZNE

6.10.1. Warunki topoklimatyczne

Obszar gminy Gorzyce, w podziale Polski na dzielnice rolniczo-klimatyczne R. Gumińskiego należy do dzielnicy podsudeckiej, w której liczba dni z przymrozkami w ciągu roku waha się od 100 do 120, a czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi 80-90 dni. Na terenie gminy Gorzyce występuje dobre przewietrzanie terenu dzięki urozmaiconemu ukształtowaniu terenu i dość gęstej sieci cieków okresowych, zwłaszcza w części północnej i środkowej, gdzie przeważają tereny wyniesione. W części południowej, gdzie przeważają tereny obniżone, warunki klimatyczno-zdrowotne są średnio korzystne.

Obszar ten charakteryzuje się opadami w granicach 650 – 750 mm rocznie, z wyjątkiem obszarów położonych w tzw. cieniu opadowym, gdzie opady są znacznie niższe. Okres wegetacji trwa tu 210 – 230 dni i należy do najdłuższych w Polsce. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C. Minimum termiczne jest osiągnięte w styczniu, maksimum w lipcu. Przeważa wiatr z sektora zachodniego – zachodni i południowo-zachodni. W analizowanym regionie występuje najkrótszy w województwie śląskim okres zalegania pokrywy śnieżnej. Pokrywa śnieżna zalega zwykle 50 – 90 dni.

Istotną cechą lokalnego klimatu jest bardzo duża zmienność przestrzenna topoklimatów związana z łatwym przemieszczaniem się dużych mas powietrza, skomplikowaną rzeźbą terenu oraz pokryciem roślinnością.

Ze względu na zagospodarowanie i pokrycie terenu na obszarze gminy możemy wyróżnić następujące typy topoklimatów:

- 3) **Topoklimat terenów rolniczych** – obejmuje tereny rolne, gdzie występują niewielkie wahania temperatury w obrębie całego obszaru. Obserwuje się zjawisko dobowych zmian temperatury o zauważalnej amplitudzie. Parowanie obniża wilgotność względną powietrza. Są to obszary otwarte, dobrze przewietrzane,
- 4) **Topoklimat terenów leśnych** – tereny leśne wyróżniają się charakterystycznym profilem termicznym (wyższe minimum i niższe temperatury maksymalne). Powietrze jest też bardziej wilgotne, z większą zawartością olejków eterycznych i ozonu. Zadrzewienia zmniejszają możliwość przepływu mas powietrza,
- 5) **Topoklimat terenów podmokłych** – cechami charakterystycznymi są wysoka wilgotność, niższe temperatury, możliwość mgieł, występowanie zastoisk zimnego powietrza oraz lokalnych przymrozków,
- 6) **Topoklimat terenów wód powierzchniowych** – obejmuje obszary występowania wód powierzchniowych. Obecność wód zmniejsza amplitudę dobowych i rocznych temperatur). Częściej pojawiają się mgły,
- 7) **Topoklimat terenów zabudowanych** – obejmuje obszary zurbanizowane które charakteryzują się występowaniem wysokich amplitud temperatur, ograniczeniami w występowaniu mgły, zmniejszoną prędkością wiatru, przez co również zwiększony jest poziom zanieczyszczenia powietrza (wynikły z procesów spalania i transportu).

6.10.2. Warunki gruntowo - wodne³

Geologia inżynierska określa warunki gruntowo-wodne dla potrzeb posadowienia obiektów budowlanych. Wpływ na warunki geologiczno-inżynierskie mają:

- budowa geologiczna,
- ukształtowanie powierzchni terenu,
- warunki hydrogeologiczne.

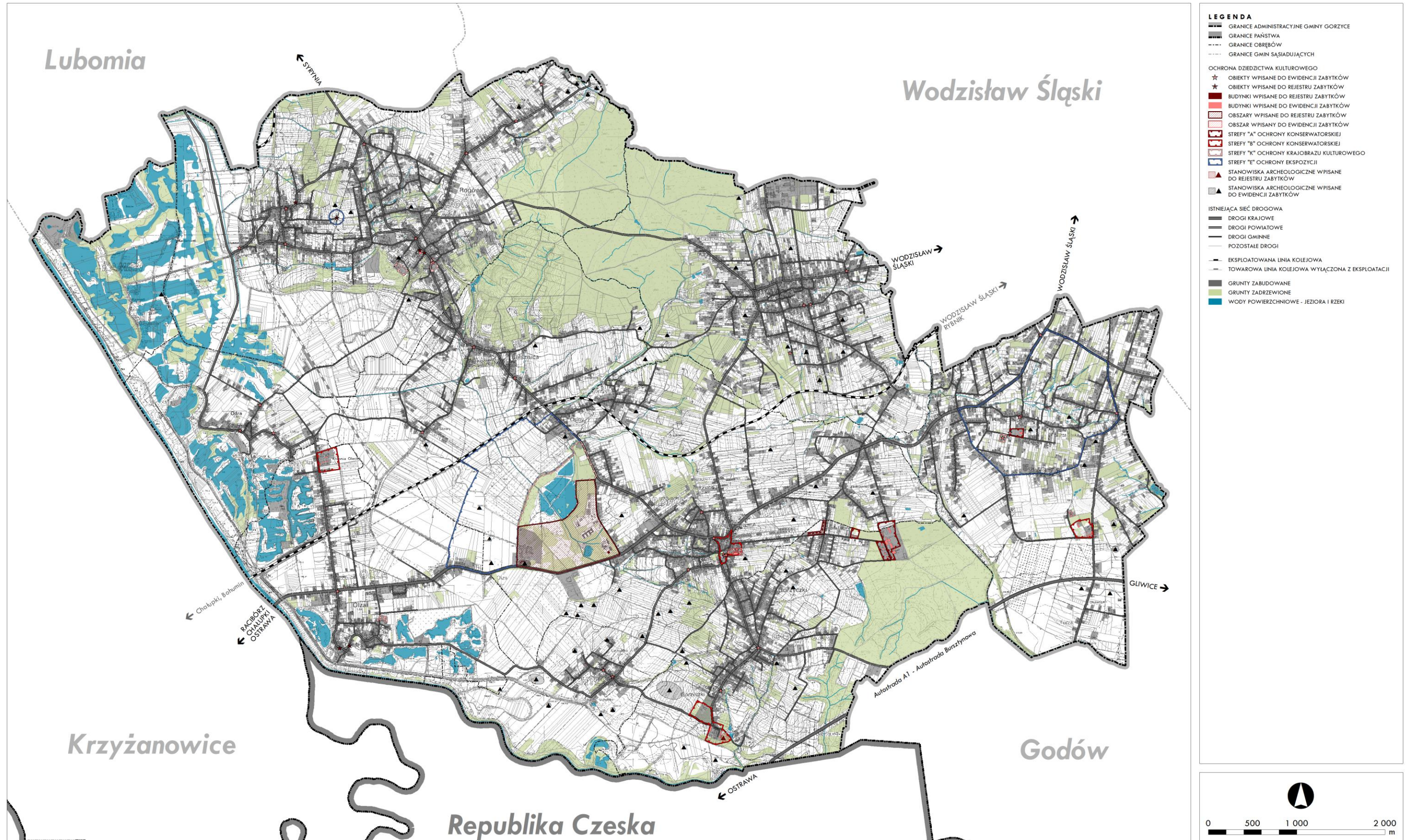
Na obszarze gminy Gorzyce większość terenów dogodna jest dla budownictwa. Utwory czwartorzędowe tworzą osady aluwialne, wodno-lodowcowe, lessowe i osady morenowe. Zespół osadów aluwialnych - występuje w obrębie dolin rzecznych. Tworzą je głównie gliny pylaste, ropy oraz żwiry i pospółki w dolinie Odry. Szczególnie dobrze poznane w dolinie Odry są przedmiotem przemysłowej eksploatacji i stanowią (szczególnie żwiry) doskonały materiał jako kruszywo budowlane. Poniżej zalegają ropy, które z punktu widzenia budownictwa i planowania przestrzennego stanowią dobre podłoże budowlane. Na obszarze dolin rzecznych Lesznicy i jej bocznych dopływów warunki gruntowe są zdecydowanie mniej korzystne z uwagi na zwiększoną wilgotność względną gruntów. Zespół osadów wodnolodowcowych - zajmuje największe powierzchnie; tworzą go serie piaszczyste z domieszką żwirów, stanowiące dobre podłoże budowlane.

³ Rozdział opracowany na podstawie informacji zawartych w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028 r.”

ROZDZIAŁ VII
ŚRODOWISKO KULTUROWE, KRAJOBRAZ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Rysunek 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie gminy. Źródło: opracowanie własne.

Uwarunkowania, jakie należy uwzględnić w zagospodarowaniu przestrzennym w związku z ochroną zabytków i krajobrazu kulturowego określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 840, z 2023 r. poz. 951, 1688, 1904). Ustawa przewiduje następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego.
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 19 tej ustawy, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ochronę:

- zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- parków kulturowych,
- innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Do zabytków nieruchomości zalicza się nie tylko pojedyncze dzieła architektury i budownictwa, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody czy miejsca upamiętniające historyczne wydarzenia, ale również układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane i krajobrazy kulturowe.

7.1. ZABYTKI WPISANE DO REJESTRU

Aktualnie na terenie gminy Gorzyce obszary i obiekty zabytkowe chronione są w formie wpisu do rejestru zabytków. Poniższa tabela zawiera ich wykaz.

Tabela 28. Zabytki na terenie gminy Gorzyce wpisane do rejestru zabytków. Źródło: Rejestr zabytków województwa śląskiego (stan na 28.09.2023 r.).

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT OBJĘTY OCHRONĄ	NUMER REJESTRU	DATA WPISU
1.	Gorzyce	ul. Zamkowa	Zespół pałacowo-parkowy: – pałac hrabiów d’Arco z XVIII w., – pałac myśliwski z XIX w., – park krajobrazowy w stylu angielskim z XIX w..	A/1388/89	1989-10-10
2.	Gorzyczki	na południowy wschód od drogi prowadzącej z Gorzyczek do Gorzyc, na północ od doliny rzeki Olzy	Stanowisko archeologiczne nr 1 – grodzisko średniowieczne typu stożkowatego	A/1105/69	1969-12-22
3.	Olza	ul. Wiejska (naprzeciw domu nr 52, za domem nr 14)	Kaplica pod wezwaniem Świętej Rodziny wzniesiona w 1801 r. w stylu klasycystycznym	A/4/99	1999-04-30
4.	Rogów	na zachód od ul. Raciborskiej, na wzgórzu pomiędzy wsią Rogów, a Rogowiec	Rzeźba Święty Jan Nepomucen, figura wolnostojąca, barokowa, z XVIII w., wykonana z piaskowca, o wysokości około 5 m	B/472/23	1985-01-22
5.	Gorzyczki – Kolonia Fryderyk	ul. Leśna 1,3,5,7, ul. Kopalniana 57, 59, 61	Zespół zabudowy osiedla patronackiego „Fryderyk” położony w Gorzyczkach	A/276/09	2009-12-31
6.	Bluszczów	ul. Powstańców Śląskich 15a	Kapliczka przydrożna Machników w miejscowości Bluszczów	A/496/2018	2018-02-12
7.	Rogów	ul. Raciborska 40	Krzyż pokutny (tzw. Maltańczyk)	B/366/2018	2018-08-14
8.	Rogów	ul. Raciborska 40	Krzyż pokutny	B/367/18	2018-08-14
9.	Olza	ul. Wiejska (dz. nr 341)	Krzyż pokutny	B/409/19	2019-12-31

REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Zasady ochrony zabytków wpisanych do rejestru, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami, zawarte są w ustaleniach studium. Zasady te obowiązują niezależnie od tego, czy nieruchomości zabytkowa objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego czy też nie, ponieważ projekty decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji celu publicznego dotyczące obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Obiekty oraz obszary wpisane do rejestru zabytków zostały przedstawione na rysunku nr 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie gminy.

7.2. ZABYTKI NIERUCHOME NIEWPISANE DO REJESTRU

Obok zabytków wpisanych do rejestru, na terenie gminy istnieje wiele innych obiektów i zespołów zabytkowych posiadających wartość historyczną i kulturową. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, prowadzona jest ewidencja tych obiektów (Gminna Ewidencja Zabytków).

Tabela 29. Wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Gorzyce. Źródło: GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY GORZYCE NA LATA 2021-2024.

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT	NR KARTY GEZ	NUMER REJESTRU WRAZ Z DATĄ WPISU
Obiekty architektury					
1.	Bełsznica	ul. Raciborska 18	Budynek Mieszkalny	1	-
2.	Bełsznica	ul. Raciborska 26	Budynek Mieszkalny	2	-
3.	Bełsznica	ul. Raciborska 31	Budynek Mieszkalny	3	-
4.	Czyżowice	ul. Wiejska 34	Budynek Mieszkalny	4	-
5.	Gorzyce	ul. Bogumińska	Pałac tzw. dolny	5	A/1388/89 z 10.10.1989 r.
6.	Gorzyce	ul. Kościelna	Kościół parafialny pw. św. Anioła Stróża	6	-
7.	Gorzyce	ul. Raciborska 83	Budynek Mieszkalny	7	-
8.	Gorzyce	ul. Zamkowa	Dawna lodownia	8	-
9.	Gorzyce	ul. Zamkowa 8	Dawny pałac myśliwski tzw. „Górny”, ob. Wojewódzki ośrodek leczenia odwykowego i zakład opiekuńczo - leczniczy	9	A/1388/89 z 10.10.1989 r.
10.	Gorzyczki	ul. Wiejska	Dawny folwark (obora i stajnia)	10	-
11.	Gorzyczki	ul. Kopalniana 57	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	11	A/276/09 z 31.12.2009 r.
12.	Gorzyczki	ul. Kopalniana 59	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	12	A/276/09 z 31.12.2009 r.
13.	Gorzyczki	ul. Kopalniana 61	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	13	A/276/09 z 31.12.2009 r.
14.	Gorzyczki	ul. Leśna	Dawna kopalnia węgla kamiennego „Fryderyk”	14	-
15.	Gorzyczki	ul. Leśna 1	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	15	A/276/09 z 31.12.2009 r.

16.	Gorzyczki	ul. Leśna 3	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	16	A/276/09 z 31.12.2009 r.
17.	Gorzyczki	ul. Leśna 5	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	17	A/276/09 z 31.12.2009 r.
18.	Gorzyczki	ul. Leśna 7	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	18	A/276/09 z 31.12.2009 r.
19.	Gorzyczki	ul. Leśna 39	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	19	-
20.	Gorzyczki	ul. Leśna 40	Kolonia Fryderyk – budynek mieszkalny dla urzędników zwany Beamtrem	20	-
21.	Gorzyczki	ul. Leśna 41	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny dla robotników (Familok)	21	-
22.	Gorzyczki	ul. Leśna 42	Kolonia Fryderyk – Budynek Mieszkalny	22	-
23.	Gorzyczki	ul. Leśna 44	Kolonia Fryderyk – budynek mieszkalny dla urzędników zwany Beamtrem	23	-
24.	Gorzyczki	ul. Leśna 46	Dawna willa dyrektora kopalni „Fryderyk”, ob. szkoła i przedszkole	24	-
25.	Olza	ul. Dworcowa 56	Budynek stacji kolejowej	26	-
26.	Olza	ul. Dworcowa 72	Budynek Mieszkalny	27	-
27.	Olza	ul. Dworcowa 90	Kolonia Olecka – Budynek Mieszkalny dla robotników	28	-
28.	Olza	ul. Dworcowa 92	Kolonia Olecka – Budynek Mieszkalny	29	-
29.	Olza	ul. Dworcowa 94	Kolonia Olecka – Budynek Mieszkalny	30	-
30.	Olza	ul. Dworcowa 98	Kolonia Olecka – Budynek Mieszkalny	31	-
31.	Olza	ul. Dworcowa 102	Kolonia Olecka – Budynek Mieszkalny	32	-
32.	Olza	ul. Szkolna 9	Kościół parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Pokoju	33	-
33.	Olza	ul. Wiejska 44	Budynek Mieszkalno-gospodarczy	34	-
34.	Osiny	ul. Sikorskiego 47	Budynek Mieszkalny	35	-
35.	Rogów	ul. Raciborska 40	Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa	37	-
36.	Turza Śląska	Skrzyżowanie ulic: Tadeusza Kościuszki / Wodzisławska	Dawny folwark (spichlerz i stajnia)	38	-
37.	Turza Śląska	ul. Powstańców Śląskich 28	Budynek Mieszkalny	39	-
38.	Turza Śląska	ul. Tysiąclecia 15	Kościół parafialny pw. Matki Bożej Fatimskiej	40	-
39.	Uchylsko	ul. Wiejska 24	Budynek Mieszkalny	41	-
40.	Uchylsko	ul. Wiejska 63	Budynek Mieszkalno-gospodarczy	42	-
Obiekty małej architektury					
41.	Bełsznica	ul. Raciborska 34 / Wałowa	Krzyż kamienny kapliczkowy	43	-
42.	Bełsznica	ul. Wałowa 23 / Stawowa	Kapliczka kubaturowa pw. Matki Boskiej Bolesnej	44	-
43.	Bluszczów	ul. Kamieńska 13	Kapliczka kubaturowa pw. Św. Antoniego	45	-

44.	Bluszczów	ul. Powstańców 15a	Kaplica kubaturowa Machników	46	A/496/2018 z 12.02.2018 r.
45.	Bluszczów	ul. Powstańców 27	Krzyż kamienny kapliczkowy	47	-
46.	Bluszczów	ul. Wiejska 16 / Powstańców	Krzyż kamienny kapliczkowy	48	-
47.	Rogów	Na wzgórzu na granicy Bluszczowa i Rogowa	Figura św. Jana Nepomucena	49	B/472/23 z 22.01.1985 r.
48.	Bluszczów	ul. Powstańców (na terenie parku Olszynka)	Pomnik Powstańców Śląskich	50	-
49.	Czyżowice	ul. Polna (cmentarz parafialny)	Krzyż cmentarny	51	-
50.	Czyżowice	ul. Wiejska 34	Krzyż kamienny kapliczkowy	52	-
51.	Czyżowice	ul. Wiejska 42	Krzyż kamienny kapliczkowy	53	-
52.	Czyżowice	ul. Wodzisławska 12 / Nowa	Krzyż kamienny kapliczkowy	54	-
53.	Gorzyce	ul. Kościelna	Cmentarz	55	-
54.	Gorzyce	ul. Kościelna	Rzeźba – Ecce Homo	56	-
55.	Gorzyce	ul. Kościelna	Rzeźba - pieta	57	-
56.	Gorzyce	ul. Kościelna	Krzyż kamienny kapliczkowy	58	-
57.	Gorzyce	ul. Kopernika	Krzyż cmentarny kapliczkowy	59	-
58.	Gorzyce	ul. Ogrodowa 20	Kapliczka domkowa pw. św. Urbana	60	-
59.	Gorzyce	ul. Raciborska 27	Krzyż kamienny Kapliczkowy	61	-
60.	Gorzyce	ul. Wierzbowa 11 / Klonowa	Kapliczka kubaturowa „Na Źródle”	62	-
61.	Gorzyczki	ul. Wiejska 20	Kaplica Architektoniczna pw. Św. Jana Nepomucena	63	-
62.	Gorzyczki	ul. Wiejska 112	Krzyż kamienny kapliczkowy	64	-
63.	Odra	ul. Główna 23	Kapliczka kubaturowa pw. Św. Jana Nepomucena	65	-
64.	Odra	ul. Główna 40a	Krzyż kamienny Kapliczkowy	66	-
65.	Odra	ul. Rogowska 13 / Polna 2	Krzyż kamienny kapliczkowy	67	-
66.	Olza	ul. Wiejska (dz. nr 341)	Krzyż pokutny	68	B/409/19 z 31.12.2019 r.
67.	Olza	ul. Dworcowa 14 / Bogumińska	Krzyż kamienny kapliczkowy	69	-
68.	Olza	ul. Wiejska 16	Kapliczka kubaturowa pw. Świętej Rodziny	70	A/4/99 z 30.04.1999 r.
69.	Rogów	ul. Raciborska 40 (przy kościelce)	Krzyż pokutny (tzw. Maltańczyk)	71	B/366/2018 z 14.08.2018 r.
70.	Rogów	ul. Raciborska / Lipowa (przy cmentarzu par.)	Kaplica kubaturowa	72	-
71.	Rogów	ul. Raciborska 40 (przy kościelce, przeniesiony ze skrzyżowania przy cmentarzu)	Krzyż pokutny	73	B/376/2018 z 14.08.2018 r.
72.	Rogów	ul. Raciborska / Parkowa	Krzyż kamienny Kapliczkowy	74	-
73.	Rogów	ul. Raciborska 94b	Krzyż kamienny Kapliczkowy	75	-
74.	Rogów	ul. Wyzwolenia 34	Krzyż kamienny Kapliczkowy	76	-
75.	Rogów	ul. Wyzwolenia 71	Krzyż kamienny Kapliczkowy	77	-
76.	Rogów	ul. Wyzwolenia 101	Kaplica kubaturowa	78	-
77.	Turza Śląska	ul. Powstańców Śląskich 29	Krzyż kamienny Kapliczkowy	79	-
78.	Turza Śląska	ul. Powstańców Śląskich 40	Kaplica kubaturowa na „Nawsiu”	80	-
79.	Turza Śląska	ul. Powstańców Śląskich 100	Krzyż kamienny Kapliczkowy	81	-
80.	Turza Śląska	ul. Starowiejska / Bogumińska	Krzyż kamienny Kapliczkowy	82	-
81.	Turza Śląska	ul. Tysiąclecia 15	Figura Najświętszego Serca Pana Jezusa	83	-
82.	Turza Śląska	ul. Tysiąclecia 15 (cmentarz parafialny)	Krzyż cmentarny	84	-
83.	Uchylsko	ul. Wiejska 63	Krzyż kamienny Kapliczkowy	85	-
84.	Uchylsko	ul. Wiejska 68a	Kaplica kubaturowa	86	-

85.	Uchylsko	ul. Wiejska 68a	Krzyż kamienny Kapliczkowy	87	-
Stanowiska archeologiczne					
86.	Gorzyczki	Stanowisko nr 1 w Gorzyczkach (AZP 105-42)	grodzisko średniowieczne typu stożkowatego	88	A/1105/69 z 22.12.1969 r.

7.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Teren Gminy Gorzyce położony jest w zasięgu 4 obszarów AZP. W ewidencji znajduje się 113 stanowisk archeologicznych. Na terenie gminy Gorzyce istnieje stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Jest to stanowisko archeologiczne wraz z oznaczeniem numerowym krajowej ewidencji zabytków archeologicznych (AZP) 105-042/1.

Tabela 30. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków. Źródło: Rejestr zabytków województwa śląskiego (stan na 28.09.2023 r.).

LP	NUMER	MIEJSCOWOŚĆ	DATA WPISU	FUNKCJA	CHRONOLOGIA
1	C/1105/69	Gorzyczki	1969-12-22	Ślad osadnictwa	średniowiecze

Stanowiska archeologiczne zostały przedstawione na rysunku 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie gminy.

7.4. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Strefa ochrony konserwatorskiej "A":

- Kolonia Fryderyk – osiedle „Familoiki”,
- Kolonia Fryderyk – budynki przy ul. Leśna 39 i 41,
- Turza Śląska – sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej wraz z najbliższym otoczeniem,
- Gorzyce – kościół parafialny p.w. św. Anioła Stróża przy ulicy Kościelnej,

Strefa ochrony konserwatorskiej "B":

- Gorzyce – centrum miejscowości wraz z terenem kościoła parafialnego p.w. Świętego Anioła Stróża i terenem cmentarza,
- Olza – obszar Kolonii Oleckiej,
- Olszenica – obszar dawnego folwarku,
- Gorzyczki – obszar dawnego założenia dworsko – parkowego wraz z przyległym folwarkiem.

Strefa ochrony konserwatorskiej "K":

- Gorzyce – zespół pałacowo – parkowy,
- Rogów – teren cmentarza parafialnego przy ul. Lipowej i Raciborskiej w granicach ogrodzenia.

Strefa ochrony konserwatorskiej "E":

- Gorzyce, Osiny, Olza – tereny rozciągające się po zachodniej stronie założenia pałacowo – parkowego przy ul. Zamkowej w Gorzyczkach,
- Bluszczów – obszar wokół zabytkowej figury Świętego Jana Nepomucena wpisanej do rejestru zabytków,
- Turza Śląska – obszar związany z ekspozycją kościoła p.w. Matki Boskiej Fatimskiej.

Strefy ochrony konserwatorskiej zostały przedstawione na rysunku nr 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie gminy.

ROZDZIAŁ VIII
WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA
MIESZKAŃCÓW

8.1. LUDNOŚĆ GMINY

Według danych GUS za rok 2022, liczba mieszkańców gminy ogółem wynosi 21 194 osoby (stan wg faktycznego miejsca zamieszkania, w dniu 31 XII 2022 r.). W 2022 roku liczba kobiet stanowiła 50,5% ludności gminy. Można zauważyć, że proporcja liczby kobiet do mężczyzn jest bardzo wyrównana.

Tabela 31. Ludność gminy Gorzyce według faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

LICZBA LUDNOŚCI	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	20 678	20 762	20 866	21 003	21 100	21 265	21 338	21 072	21 106	21 194
MĘŻCZYŹNI	10 230	10 256	10 312	10 352	10 419	10 499	10 523	10 401	10 437	10 491
KOBIETY	10 448	10 506	10 554	10 651	10 681	10 766	10 815	10 671	10 669	10 703

Dane demograficzne wskazują, że w okresie 10 lat (od 2013 do 2022 roku) liczba ludności wzrosła o 516 osób, czyli o 2,5% w stosunku do roku 2013. Biorąc pod uwagę całe ostatnie 10-lecie, można zauważyć stały, powolny wzrost liczby ludności w gminie (z niewielkim spadkiem w 2020 roku). Wzrost liczby mieszkańców gminy jest skutkiem wielu czynników, tj.:

- sąsiedztwa dużych miast po polskiej i po czeskiej stronie,
- wpływu rynku pracy miast sąsiadujących,
- trendu związanego z osiedlaniem się na terenach wiejskich położonych w sąsiedztwie miast,
- dobrego stanu infrastruktury technicznej i społecznej gminy,
- obecności odcinka autostrady A1, która wiąże się z dostępem do dróg szybkiego ruchu i większych miast.

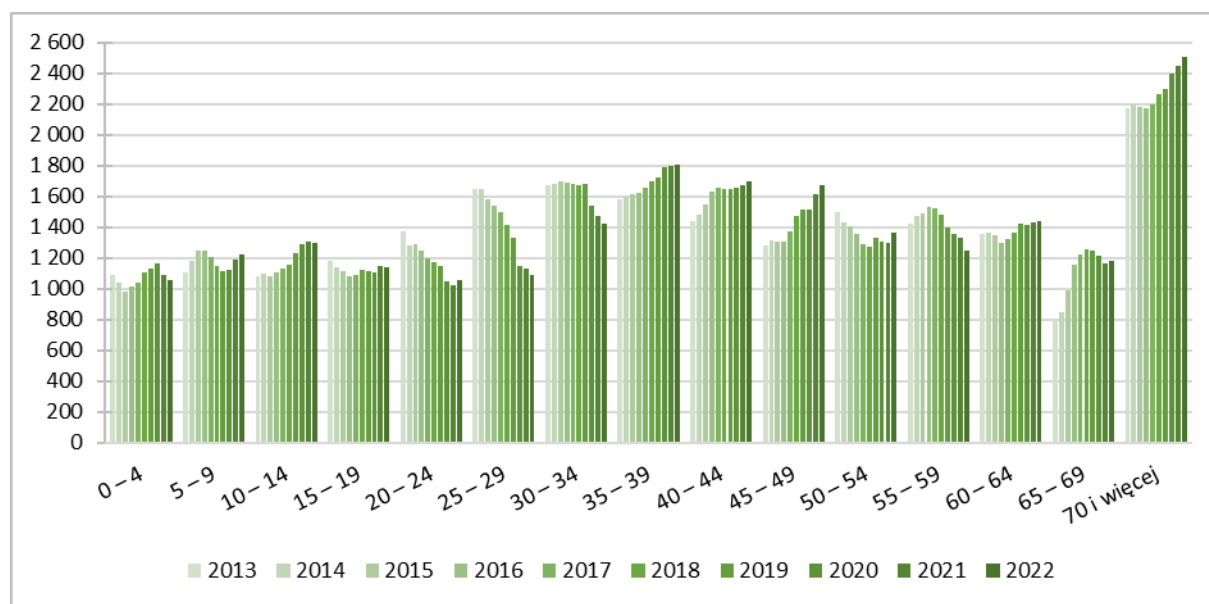
Trend wzrostowy liczby ludności widoczny w gminie Gorzyce nie ma odzwierciedlenia w danych dla powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego. Ludność powiatu w analogicznym okresie zmniejszyła się o 4,2%, a w województwie o 5,5%. Z sąsiadujących gmin, jedynie gmina Godów zanotowała wzrost ludności.

Tabela 32. Ludność gminy Gorzyce według faktycznego miejsca zamieszkania na tle województwa, powiatu i sąsiadujących gmin w latach 2013–2022. Źródło: dane BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	4 599 447	4 585 924	4 570 849	4 559 164	4 548 180	4 533 565	4 517 635	4 412 097	4 375 947	4 346 702
POWIAT WODZISŁAWSKI	157787	158029	157831	157886	157767	157616	157088	152914	151852	151133
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	11 342	11 350	11 328	11 363	11 362	11 301	11 274	10 861	10 791	10 753
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	48 731	48 864	48 677	48 573	48 345	48 143	47 813	46 065	45 571	45 120
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	13 429	13 468	13 528	13 604	13 653	13 747	13 813	13 746	13 702	13 692
GORZYCE (GMINA WIEJSKA)	20 678	20 762	20 866	21 003	21 100	21 265	21 338	21 072	21 106	21 194
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	7 961	7 946	7 932	7 904	7 900	7 920	7 912	7 715	7 667	7 671

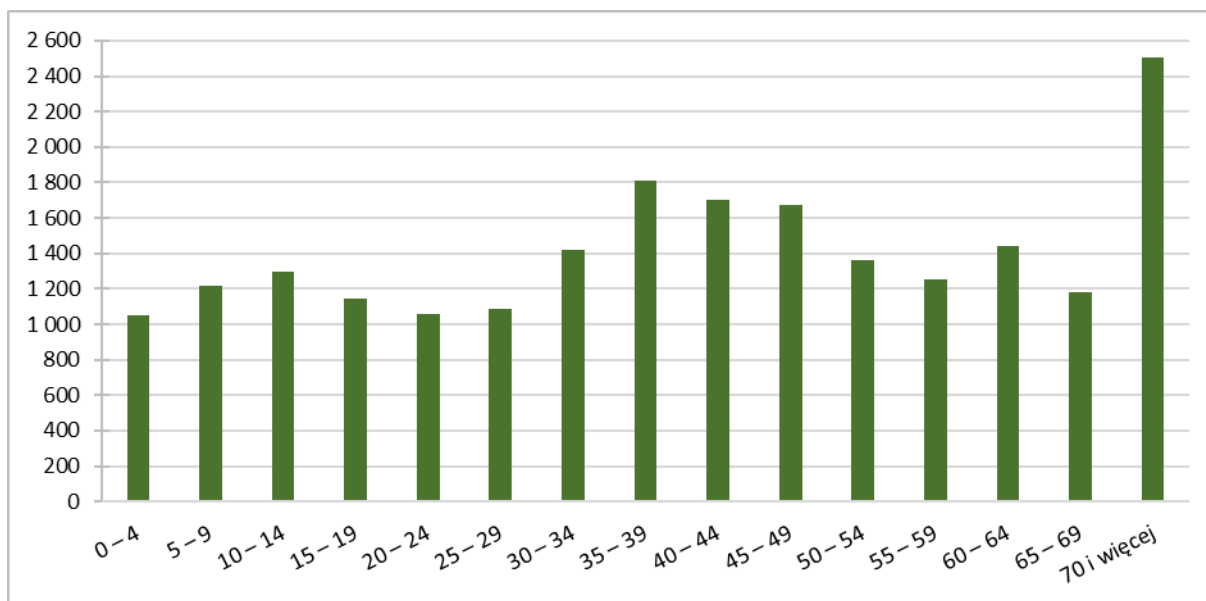
Tabela 33. Struktura wieku ludności gminy Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

GRUPA WIEKOWA	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0 – 4	1 092	1 035	982	1 018	1 040	1 108	1 128	1 166	1 086	1 052
5 – 9	1 104	1 179	1 247	1 248	1 208	1 151	1 112	1 125	1 187	1 219
10 – 14	1 082	1 095	1 081	1 105	1 132	1 156	1 227	1 293	1 307	1 300
15 – 19	1 180	1 143	1 113	1 082	1 089	1 125	1 116	1 109	1 144	1 143
20 – 24	1 369	1 284	1 286	1 250	1 199	1 174	1 151	1 046	1 023	1 056
25 – 29	1 652	1 645	1 584	1 538	1 496	1 417	1 332	1 150	1 127	1 085
30 – 34	1 671	1 682	1 699	1 688	1 681	1 676	1 684	1 536	1 476	1 422
35 – 39	1 580	1 595	1 613	1 623	1 659	1 698	1 725	1 793	1 800	1 809
40 – 44	1 437	1 479	1 544	1 634	1 660	1 650	1 648	1 656	1 672	1 701
45 – 49	1 280	1 312	1 303	1 308	1 375	1 473	1 513	1 517	1 616	1 671
50 – 54	1 494	1 435	1 402	1 355	1 288	1 273	1 330	1 305	1 300	1 364
55 – 59	1 419	1 471	1 491	1 529	1 526	1 482	1 399	1 352	1 332	1 251
60 – 64	1 358	1 362	1 344	1 298	1 320	1 361	1 424	1 415	1 428	1 438
65 – 69	789	849	992	1 157	1 226	1 259	1 250	1 214	1 160	1 179
70 i więcej	2 171	2 196	2 185	2 170	2 201	2 262	2 299	2 395	2 448	2 504

Wykres 4. Struktura wieku ludności gminy Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

W ostatnich latach w gminie Gorzyce zdecydowanie wzrasta liczba mieszkańców w wieku 45-49 lat oraz 70 i więcej lat, zaś maleje liczba mieszkańców w wieku 20-24 lat, 25-29 lat oraz 55-59 lat. Niewielki wzrost można zauważyć również wśród dzieci w wieku 5-9 oraz 10-14 lat.

Wykres 5. Struktura wieku ludności gminy Gorzyce w roku 2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

Gęstość zaludnienia gminy jest niewiele niższa (328,2 osób/ km²) niż przeciętna dla województwa śląskiego (352,4 osób/km²). Większa różnica widoczna jest między Gorzycami a powiatem wodzisławskim, gdzie gęstość zaludnienia wynosi aż 527,0 osób/ km². Gmina Gorzyce ma również drugi najwyższy (po gminie Godów – 359,9 osób/km²) współczynnik gęstości zaludnienia w stosunku do gmin sąsiadujących.

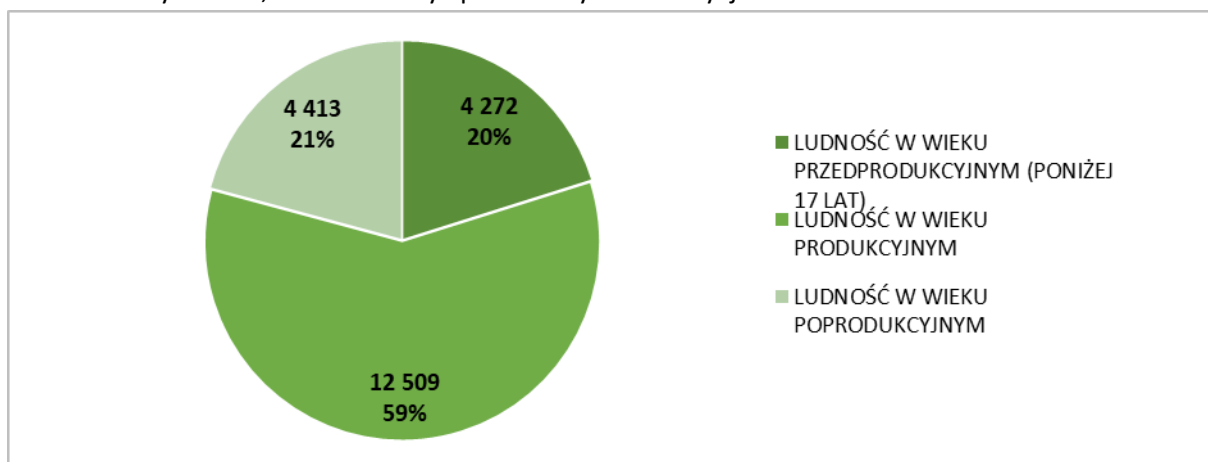
Tabela 34. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM (PONIŻEJ 17 LAT)										
OGÓŁEM	3 981	3 971	3 941	4 003	4 058	4 116	4 160	4 233	4 236	4 272
MĘŻCZYŹNI	2 014	2 000	1 996	2 022	2 067	2 098	2 115	2 152	2 152	2 178
KOBIETY	1 967	1 971	1 945	1 981	1 991	2 018	2 045	2 081	2 084	2 094
LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM										
OGÓŁEM	13 058	13 056	13 052	13 010	12 954	12 926	12 913	12 516	12 547	12 509
MĘŻCZYŹNI	6 971	6 968	6 947	6 902	6 872	6 864	6 876	6 723	6 755	6 735
KOBIETY	6 087	6 088	6 105	6 108	6 082	6 062	6 037	5 793	5 792	5 774
LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM										
OGÓŁEM	3 639	3 735	3 873	3 990	4 088	4 223	4 265	4 323	4 323	4 413
MĘŻCZYŹNI	1 245	1 288	1 369	1 428	1 480	1 537	1 532	1 526	1 530	1 578
KOBIETY	2 394	2 447	2 504	2 562	2 608	2 686	2 733	2 797	2 793	2 835

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku w przedziale lat 2013-2022, można zauważyć, że w gminie Gorzyce stopniowo wzrasta procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym, natomiast spadkowi ulega udział ludności w wieku produkcyjnym. Niewielkiemu wzrostowi ulega natomiast udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. Udział ludności w wieku produkcyjnym w 2022 roku wyniósł w gminie 59,0% (12 509 osób) i był wyższy zarówno od średniej dla województwa śląskiego, jak i powiatu wodzisławskiego (kolejno 58,2% i 58,7%). Opisana sytuacja nie jest zadawalająca, jednak należy zaznaczyć, że w porównaniu do tendencji, które obserwuje się w całej Polsce, jak i województwie, gmina Gorzyce wypada dobrze. Występuje tu

większy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i mniejszy w wieku poprodukcyjnym w porównaniu do województwa i powiatu.

Na zjawisko starzenia się społeczeństwa wpływa między innymi poziom zamożności społeczeństwa, zmiana modelu rodziny, wyższy poziom ochrony zdrowia i opieki społecznej, wykształcenie społeczeństwa, a także polityka społeczna państwa. Starzenie się społeczeństwa i zmiany w jego strukturze mają wymiar ekonomiczny. Zmienia się struktura konsumpcji gospodarstw domowych, zwiększa się rynek usług takich jak ochrona zdrowia oraz produktów przeznaczonych dla osób starszych. Zmiana dotychczasowej sytuacji demograficznej, wymusza zmianę polityki gminy w zakresie wydatków, infrastruktury i planowanych inwestycji.

Wykres 6. Struktura ludności w gminie Gorzyce w roku 2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

Tabela 35. Przyrost rzeczywisty liczby ludności w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na wrzesień 2023 r.

ROK	RUCH NATURALNY			MIGRACJE			PRZYROST RZECZYWISTEJ LICZBY LUDNOŚCI
	URODZENIA ŻYWE	ZGONY	PRZYROST NATURALNY	NAPŁYW	ODPŁYW	SALDO MIGRACJI	
2013	176	245	-69	295	265	30	-39
2014	208	212	-4	273	152	121	117
2015	205	245	-40	-	-	-	-40
2016	234	237	-3	344	156	188	185
2017	220	241	-21	288	172	116	95
2018	222	247	-25	307	177	130	105
2019	216	279	-63	322	191	131	68
2020	189	303	-114	258	143	115	1
2021	171	318	-147	320	164	156	9
2022	193	305	-112	330	171	159	47

Zmiany poziomu zaludnienia uzależnione są od ruchu naturalnego (czyli bilansu zgonów i urodzeń) oraz od salda migracji stałych ludności. Łączny wynik tych procesów stanowi przyrost rzeczywisty liczby ludności gminy (dodatni lub ujemny).

Gmina wyróżnia się ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego: -5,30‰ (dane GUS na 2022 rok). Wartość ta jest nieznacznie wyższa w stosunku do wskaźnika dla powiatu wodzisławskiego (-5,20‰). Jest natomiast niższa w stosunku do wskaźnika dla województwa śląskiego (-5,76‰). Analizując dane z ostatnich lat ciężko jest wyznaczyć stały trend przyrostu naturalnego. Negatywną tendencją jest wzrost ujemnego przyrostu naturalnego w ostatnich kilku latach.

Pozytywny akcent stanowi w gminie Gorzyce wysoki wskaźnik salda migracji. W ciągu ostatniego dziesięciolecia wskaźnik utrzymywał się cały czas na dodatnim poziomie, a od 2014 roku był wyższy zarówno od wskaźnika dla powiatu, jak i województwa. W 2022 roku wskaźnik salda migracji dla gminy Gorzyce wyniósł 7,52‰. Dla porównania, w tym samym roku saldo migracji w powiecie wodzisławskim wyniosło -0,20, a w województwie śląskim -0,97.

Jak pokazuje analiza ruchu naturalnego oraz migracji ludności Gorzyc – nie można zaobserwować stałych tendencji zmian przyrostu rzeczywistego liczby ludności. Pomimo ujemnego przyrostu naturalnego, przyrost rzeczywisty ludności utrzymuje się w ostatnich latach na dodatnim poziomie. Spowodowane jest to wysokim wskaźnikiem salda migracji. Od załamania w 2020 roku (spowodowanego prawdopodobnie pandemią koronawirusa), przyrost rzeczywisty ludności wykazuje tendencję wzrostową.

8.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Gmina Gorzyce jest objęta najnowszą Prognozą ludności gmin sporządzoną na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne) przez GUS, która została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050⁴. Prognoza ludności gmin do 2030 roku jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r. Prognozę dla gminy Gorzyce przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Prognoza demograficzna dla gminy Gorzyce na lata 2020, 2025, 2030. Źródło: opracowanie na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)” GUS 2017.

	OGÓŁEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
dane wejściowe - stan ludności na 2016 rok	21 003	10 352	10 651
prognoza na rok 2020	21 405	10 556	10 849
prognoza na rok 2025	21 821	10 807	11 014
prognoza na rok 2030	22 247	11 003	11 144

W prognozie dla Gminy Gorzyce zaznacza się niewielka, stała tendencja wzrostowa ludności. Wzrost liczby ludności dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Znając już jednak faktyczny stan ludności gminy w 2020 roku, który wyniósł 21 072 osoby, można uznać, że wykonana prognoza była nieco zbyt optymistyczna.

Prowadzone przez demografów badania wskazują, że o kierunku zmian ludnościowych zadecyduje trwający od wielu lat spadek rozrodczości, który w coraz większym stopniu dotyczyć będzie kolejnych roczników młodzieży. Do przyczyn tego zjawiska zalicza się m.in. trudności na rynku pracy oraz trudne warunki społeczno-ekonomiczne. Nie bez znaczenia jest rosnący poziom wykształcenia, związany nie tylko z wysoką świadomością w planowaniu rodziny, ale również z emigracją edukacyjną - wyjazdy do dużych ośrodków naukowych i akademickich. Aby przeciwdziałać procesom starzenia się i ubywania ludności, gmina Gorzyce, powinna inwestować w infrastrukturę techniczną i społeczną, usługi i przemysł zwiększając przy tym ilość obszarów pod zabudowę, tworząc dogodne warunki do pracy i osiedlania się. Taki kierunek polityki wpłynie na utrzymanie dodatniego salda migracji, co w dalszej konsekwencji przełoży się również na dodatni przyrost naturalny, a co za tym idzie wzrost liczby ludności w całej gminie.

⁴ na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

8.3.1. Oświata i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Na terenie gminy Gorzyc jest aktualnie 10 publicznych placówek wychowania przedszkolnego, w tym 6 przedszkoli. Według informacji zawartych w „Raporcie o stanie gminy Gorzycze za 2022 r.” (stan na dzień 30.09.2022 r.) do przedszkoli publicznych uczęszczało 674 dzieci, a do placówek niepublicznych – 47 dzieci. Według danych GUS w 2022 roku w gminie było 1 027 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), a do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 823 dzieci, czyli 80,1% ogółu.

Na terenie gminy Gorzycze, opiekę przedszkolną zapewniają przedszkola publiczne i zespoły szkolno-przedszkolne:

- Przedszkole Publiczne w Czyżowicach „Chatka Małolatka” w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Czyżowicach, ul. Wodzisławska 110,
- Przedszkole Publiczne Bajeczny Zakątek w Rogowie w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rogowie, ul. Szkolna 2a,
- Przedszkole Publiczne Kraina Uśmiechu w Gorzycach w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gorzycach, ul. Raciborska 55,
- Przedszkole Publiczne im. Gąski Balbinki w Gorzyczkach w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gorzyczkach, ul. Wiejska 30,
- Przedszkole Publiczne im. Jana Brzechwy w Olzie w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Olzie, ul. Szkolna 24,
- „Kraina Odkrywców” Przedszkole Publiczne w Turzy Śląskiej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Turzy Śląskiej, ul. Ligonja 2c.

Oprócz placówek publicznych, na terenie gminy Gorzycze funkcjonują również następujące niepubliczne formy wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3:

- Niepubliczny Punkt Przedszkolny – Bajkolandia Czyżowice (opieka nad dziećmi w wieku 2,5-5 lat),
- Bajkolandia – Centrum Rozrywki dla Dzieci Sylwia Milcuszek w Czyżowicach (opieka nad dziećmi w wieku do 3 lat),
- Klub Dziecięcy Bajkolandia Gorzycze – Osiny (opieka nad dziećmi w wieku do 3 lat).

Tabela 37. Dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) w gminie Gorzycze w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LICZBA DZIECI W WIEKU 3-6 LAT OGÓŁEM	1 002	848	934	847	821	816	871	980	1 008	1 027
LICZBA DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM	646	638	-	615	701	691	711	764	786	823
ODSETEK DZIECI OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM [%]	64,5	75,2	-	72,6	85,4	84,7	81,6	78,0	78,0	80,1

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

W gminie Gorzyce znajduje się 8 gminnych placówek oświatowych kształcenia podstawowego, w tym 2 szkoły podstawowe oraz 6 zespołów szkolno-przedszkolnych. Według aktualnych danych GUS, w roku szkolnym 2021/2022 w szkołach podstawowych na terenie gminy Gorzyce kształciło się w 98 oddziałach – 1 833 uczniów. Według danych zawartych w „Raporcie o stanie gminy Gorzyce za 2022 rok”, w roku szkolnym 2022/2023 do 93 oddziałów w szkołach podstawowych uczęszczało 1 812 uczniów.

Na terenie gminy Gorzyce funkcjonują następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Śląskich w Bluszczowie,
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Woźniaka w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Czyżowicach,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gorzycach,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Reja w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gorzyczkach,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego w Gorzycach,
- Szkoła Podstawowa im. Karola Miarki w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Olzie,
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rogowie,
- Szkoła Podstawowa im. ks. Ewalda Kasperczyka w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Turzy Śląskiej.

Tabela 38. Szkolnictwo podstawowe w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ILOŚĆ SZKOŁ PODSTAWOWYCH	8	8	8	8	8	8	8	8	7	7
ILOŚĆ ODDZIAŁÓW W SZKOŁACH	71	75	78	72	85	97	99	99	98	93
LICZBA UCZNIÓW	1 292	1 401	1 491	1 377	1 597	1 811	1 825	1 829	1 833	1 812
LICZBA ABSOLWENTÓW	199	206	242	218	-	-	214	171	240	315

8.3.2. Kultura

W gminie Gorzyce działają 2 gminne instytucje kultury: Gminne Centrum Kultury w Gorzycach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzycach.

Gminne Centrum Kultury w Gorzycach

Gminne Centrum Kultury w Gorzycach (GKCG) działa jako samorządowa instytucja kultury obejmując swoim zakresem działania 12 sołectw Gminy Gorzyce. Działalność GKCG prowadzona jest w 9 placówkach. W skład Gminnego Centrum Kultury w Gorzycach wchodzi:

- Ośrodek Kultury w Czyżowicach,
- Ośrodek Kultury w Gorzycach,
- Ośrodek Kultury w Olzie,
- Świetlica Wiejska w Betsznicy,
- Świetlica Wiejska w Gorzyczkach,

- Świetlica Wiejska w Odrze,
- Świetlica Wiejska w Osinach,
- Świetlica Wiejska w Rogowie,
- Świetlica Wiejska w Uchylsku.

GCKG współpracuje z placówkami oświatowymi, bibliotekami, parafiami, klubami sportowymi oraz stowarzyszeniami działającymi w przestrzeni kulturalno-społecznej Gminy Gorzyce i powiatu wodzisławskiego. W GCKG prowadzone są różnorodne stałe zajęcia edukacyjne, taneczne, muzyczne, wokalne, rękodzielnicze, plastyczne, nauki gry na instrumentach, a także cykliczne warsztaty. Działalność GCKG skupia się również na organizacji imprez środowiskowych oraz wydarzeń plenerowych, m. in.: Zlot Chórów nad Olzą, Dożynki, Dziecięce Zawody Kajakowe, Biwaki Powstańcze, Rekonstrukcje Bitwy Olzańskiej, Rajd Samochodowy, obozy letnie, zimowiska, spływy kajakowe. Od 1991 roku GCKG wydaje miesięcznik społeczno-kulturalny "U nas". Z GCKG współpracują m. in.:

- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „SENIOR” w Gorzycach,
- 12 Kół Gospodyń Wiejskich,
- 3 drużyny harcerskie i zuchowe,
- Klub podróżnika,
- różnorodne zespoły taneczne,
- kilkanaście zespołów muzycznych, w tym chóry i orkiestra,
- grupa teatralna,
- Punkt Bezpłatnych Porad Prawnych,
- Centrum szkoleń MG-edu, oferujące kursy i szkolenia online z zakresu HR, marketingu, przedsiębiorczości czy administracji.

Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzycach z siedzibą w Rogowie

Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzycach posiada swoją siedzibę w Rogowie oraz 4 filie. W skład GBP wchodzi:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Gorzycach z siedzibą w Rogowie, ul. Szkolna 3a,
- Filia nr 1 w Olzie, ul. Szkolna 7,
- Filia nr 2 Turzy Śląskiej, ul. Ligonja 2a,
- Filia nr 3 w Gorzycach, ul. Kopernika 8,
- Filia nr 4 w Czyżowicach, ul. Strażacka 8.

Biblioteka oprócz wypożyczania książek prowadzi działalność upowszechniającą książkę i czytelnictwo, a także różnorodną działalność kulturalno-oświatową poprzez aktywne uczestnictwo w wydarzeniach lokalnych. Biblioteka organizuje m.in.: lekcje biblioteczne dla dzieci, konkursy, wystawy oraz spotkania.

Według danych zawartych w „Raporcie o stanie gminy Gorzyce za 2022 rok”, stan księgozbioru we wszystkich placówkach bibliotecznych w gminie wynosił 87 336 woluminów. W 2022 roku poszerzono stan księgozbioru o 1 643 książki. Z biblioteki w 2022 roku korzystały 2 703 osoby, w tym z GBP w Gorzycach z/s w Rogowie – 1 238 osób, Filii nr 1 w Olzie – 198 osób, Filii nr 2 w Turzy Śląskiej – 212 osób, Filii nr 3 w Gorzycach – 404 osoby oraz Filii nr 4 w Czyżowicach – 651 osób. Według danych GUS liczba czytelników w 2022 roku wzrosła o ok. 9% względem 2013 roku.

8.3.3. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna i opieka socjalna

Placówki medyczne w gminie skupiają się głównie w miejscowości Gorzyce. Na terenie gminy funkcjonują następujące podmioty działalności medycznej:

- NZOZ "Ela Med" – Gorzyce,
- NZOZ "Simpla s.c." – Czyżowice,
- NZOZ "Eskulap" – Gorzyce,
- NZOZ Gabinety Specjalistyczne K & K – Gorzyce,
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego – Olza,
- Perfekt "Centrum Medyczne" – Czyżowice,
- Perfekt "Centrum Medyczne" – Olza,
- Praktyka Pielęgniarki – Olza,
- Przychodnia Lekarska – Rogów,
- Przychodnia LUPUS – Turza Śląska,
- Śląskie Centrum Medyczne Sp. z o.o. Ambulatoryjna Opieka Lekarsko-Pielęgniarska – Gorzyce.

W gminie funkcjonuje obecnie kilka aptek i punktów aptecznych, zlokalizowanych w Gorzycach, Olzie, Rogowie, Turzy Śląskiej i Czyżowicach.

Politykę społeczną w gminie Gorzyce realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach, który działa jako jednostka organizacyjna gminy Gorzyce, realizująca w jej imieniu zadania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej. W 2022 roku na terenie gminy Gorzyce pomocą społeczną w formie zasiłków i pracy socjalnej objętych było 267 rodzin (617 osób). Według danych GUS w 2021 roku (brak danych na 2022 rok) ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 255 osób (136 gospodarstw domowych).

W zakresie pomocy społecznej w gminie działa również Dom Pomocy Społecznej im. Papieża Jana Pawła II w Gorzycach oraz Dom Seniora "Czyżyk" zlokalizowany w Czyżowicach. Wg danych GUS, Dom Pomocy Społecznej oferował w 2022 roku 276 miejsc, natomiast zamieszkiwały go 263 osoby.

Dodatkowo na terenie gminy działa Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza w Gorzyczkach wraz z filiami w Olzie i Turzy Śląskiej.

W gminie Gorzyce obowiązują następujące dokumenty strategiczne w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia:

- Strategia rozwiązywanie problemów społecznych Gminy Gorzyce na lata 2021-2030,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Gorzyce na lata 2021-2025,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025,
- Program Polityki Zdrowotnej „Kompleksowa Rehabilitacja i Terapia Dzieci Niepełnosprawnych z terenu Gminy Gorzyce na lata 2022-2026”.

Tabela 39. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE	794	675	592	543	488	405	324	299	255	189

ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ										
LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ	281	246	214	214	192	183	148	146	136	113

8.3.4. Sport i turystyka

SPORT I REKREACJA

Gmina posiada Gminny Ośrodek Turystyki Sportu i Rekreacji „Nautica”, będący jednostką organizacyjną gminy, który został oddany do użytku w grudniu 2007 r. Przedmiotem działalności Ośrodka jest realizacja zadań własnych gminy w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz utrzymywania terenów rekreacyjnych, zielonych i urządzeń sportowych. GOTSiR zarządza następującymi obiektami: kryta pływalnia, zespół boisk wielofunkcyjnych Orlik, plac zabaw, siłownia plenerowa. Obiekt pływalni, oprócz basenu sportowego, oferuje basen rekreacyjny, jacuzzi, zjeżdżalnię oraz strefę solankową. Przy GOTSiR zlokalizowano ścieżkę edukacyjną na temat źródeł energii odnawialnej. Ośrodek, w ramach swojej działalności organizuje wiele wydarzeń sportowo-rekreacyjnych oraz prowadzi stałe zajęcia, m. in.: naukę pływania dla dzieci i dorosłych, aqua aerobic oraz gimnastykę dla seniorów. Na terenie ośrodka swoją działalność prowadzą również: saunarium i solarium, centrum treningu, szkoła nurkowania, Akademia Sportu Artur Dzierwa, Sport And Fun - pływanie dzieci i niemowląt, lokale gastronomiczne, i inne.

Zadania gminy w zakresie kultury fizycznej i sportu realizują również kluby sportowe, które prowadzą swoją działalność na boiskach i obiektach stanowiących własność gminy:

- LKS Rozwój Bełsznica, Bełsznica, ul. Raciborska 53,
- LKS Naprzód Czyżowice, Czyżowice, ul. Rogowska 4a,
- KS Olszynka Olza, Olza, ul. Polna 10,
- KS Przyszłość Rogów, Rogów, ul. Sportowa 1,
- LKS Unia Turza Śląska, Turza Śląska, ul. Bogumińska 17.

Inne kluby sportowe działające na terenie gminy Gorzyce to m.in.:

- „Czarni” Gorzyce,
- UKS „Sparta” Czyżowice,
- UKS „Aligator” Gorzyce,
- Olimpiady Specjalne „Polska – Tygrysy”,
- Stowarzyszenie Sportów i Sztuk Walki "Czarny Smok".

Gmina dysponuje również salami gimnastycznymi i boiskami przy placówkach oświatowych.

TURYSTYKA

Ważnym elementem wpływającym na turystykę są zalety krajobrazowe Gorzyc oraz obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie gminy, m.in. Zespół Pałacowo-Parkowy, w skład którego wchodzi: pałac hrabiego Arco, pałac myśliwski i park krajobrazowy w stylu angielskim. Tereny zielone oraz akweny wodne stanowią atrakcję dla miłośników wędkarstwa. Łowiska wędkarskie znajdują się na ponad 50 ha terenów, na których działalność prowadzą koła wędkarskie Polskiego Związku Wędkarskiego i inne podmioty zajmujące się wędkarstwem. Na terenie gminy znajdują się

ogólnodostępne kąpieliska i plaże, zlokalizowane w Olzie i Odrze. Gmina Gorzyce należy do najczystszych i najbardziej zielonych części województwa śląskiego, przede wszystkim dzięki swojemu położeniu w dolinach Odry i Olzy. Trasy rowerowe zachęcają do uprawiania turystyki weekendowej.

Baza noclegowa

Oferta noclegowa gminy jest dość skromna - według danych GUS z 2022 roku (stan na 31.07.2022) na terenie gminy znajdowały się 2 turystyczne obiekty noclegowe, oferujące w sumie 43 miejsca noclegowe.

Na terenie gminy zlokalizowane są następujące ośrodki wypoczynkowe:

- Ośrodek Wypoczynkowy "Olza",
- Pole Biwakowe "Europa" w Olzie.

Inne obiekty oferujące noclegi w gminie Gorzyce to m.in.:

- Dom Przyjęć „Pradziad” w Rogowie,
- pokoje gościnne „Noclegi przy Granicy” w Gorzyczkach,
- Gościniec „Rex” w Olzie.

Szlaki piesze i rowerowe

Przez obszar gminy przebiega między innymi Powiatowa Trasa Rowerowa 316Y (trasa żółta), która jest częścią szlaku rowerowego wokół powiatu wodzisławskiego. Trasa jest oddalona od głównych szlaków drogowych. Trasa rowerowa 316Y łączy wszystkie ośrodki turystyczne w gminie Gorzyce. Trasa w całości liczy 52 km i przebiega przez teren 4 gmin powiatu wodzisławskiego. Umożliwia połączenie tras biegnących wokół Rybnika z pętlą rowerową Euroregionu Śląsk Cieszyński.

Przebieg trasy rowerowej 316Y jest następujący: *Wodzisław Śląski → Turzyczka → Turza Śląska → Kolonia Fryderyk → Gorzyczki → Uchylsko → Gorzyce → Osiny → Czyżowice → Syrynka → Zawada → Pszów → Lubomia → Buków → Bluszczów → Rogowiec → Odra → Olza.*

Inne trasy rowerowe na terenie gminy to 24C oraz R4. Trasa 24C to tzw. „Pętla Euroregionu Cieszyńskiego”, która wiedzie od przejścia granicznego w Chałupkach do przejścia granicznego w Jasnowicach. Na terenie powiatu wodzisławskiego i gminy Gorzyce pokrywa się z odcinkiem trasy R4. Trasa "Eurovelo 4" (R4) jest odcinkiem międzynarodowej trasy rowerowej prowadzącej z Roscoff we Francji do Kijowa w Ukrainie. Rowerzyści przejeżdżają przez Bonn, Pragę, Brno, Kraków i Lwów. Na terenie województwa śląskiego szlak przebiega przez Chałupki, gminę Gorzyce, Jastrzębie Zdrój, Strumień, Pszczynę. W rejonie Śląska odcinek ten wynosi zaledwie 65 km, podczas gdy cała trasa liczy aż 4 tys. km.

Na terenie Gorzyc położonych jest 43 km tras rowerowych:

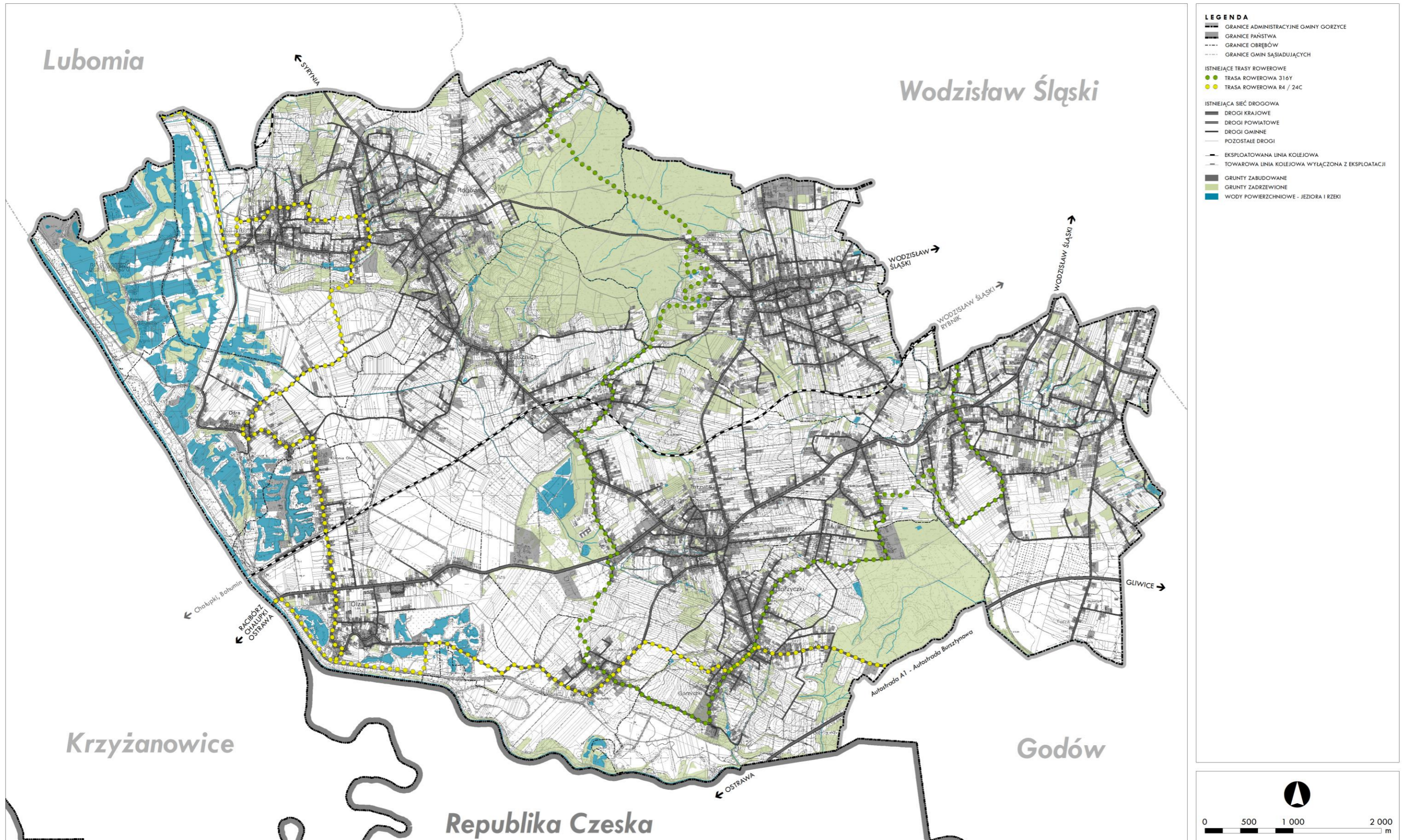
- Trasy lokalne (316Y) – 27km,
- Trasy regionalne (24c) – 8km,
- Trasy międzynarodowe (R4) – 8km.

Szlaki rowerowe umożliwiają zobaczenie między innymi:

- Obiektu kultu religijnego – Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Turzy Śląskiej,
- Krzyży pokutnych w Rogowie i Olzie,
- Grodziska w Gorzyczkach,
- Obiektów przyrodniczych – Szwajcaria Czyżowicka,
- Zespołu Pałacowo-Parkowego w Gorzyczkach.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - TRASY TURYSTYCZNE

Rysunek 22. Trasy turystyczne na terenie gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne.

8.4. WARUNKI MIESZKANIOWE

W gminie Gorzyce jest 5 897 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 711 364 m² (wg danych GUS z 2022 roku). Liczba mieszkań wzrosła względem roku 2013 (5 334 mieszkania) o 10,6%, natomiast powierzchnia użytkowa względem roku 2013 (607 289 m²) wzrosła o 17,1%. Liczba budynków mieszkalnych wynosi 5 501. Zasoby gminne uległy niewielkiemu zmniejszeniu. Liczba mieszkań gminnych spadła z 128 w 2013 roku do 124 w 2020 roku (najbardziej aktualne dane GUS). Mieszkania należące do gminy stanowiły w 2020 roku jedynie 2,4% ogółu mieszkań.

Tabela 40. Zasoby mieszkaniowe gminy Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	4 871	4 927	4 976	5 044	5 087	5 148	5 233	5 264	5 413	5 501
LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	5 334	5 396	5 445	5 518	5 588	5 653	5 694	5 723	5 790	5 897
LICZBA MIESZKAŃ GMINNYCH	128	-	128	128	-	125	-	124	-	-
POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ OGÓŁEM [M ²]	607 289	618 384	626 776	638 803	649 239	661 875	668 882	683 795	694 711	711 364
POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ OGMINNYCH [M ²]	6 963	-	6 978	6 978	-	6 777	-	6 699	-	-

Tabela 41. Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Gorzyce na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w roku 2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	MIESZKANIA OGÓŁEM		ZASOBY MIESZKANIOWE - WSKAŹNIKI			
		LICZBA MIESZKAŃ	SUMA POW. UŻYTKOWEJ MIESZKAŃ [M ²]	PRZECIĘTNA POW. UŻYTKOWA MIESZKANIA [M ²]	PRZECIĘTNA POW. UŻYTKOWA NA 1 OSOBĘ [M ²]	LICZBA MIESZKAŃ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA 1 MIESZKANIE
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	698 188	1 842 610	133 885 191	72,7	30,8	423,9	2,36
POWIAT WODZISŁAWSKI	31 113	50 706	4 662 870	92,0	30,9	335,5	2,98
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	2 882	3 186	376 478	118,2	35,0	296,3	3,38
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	6 875	17 391	1 313 859	75,5	29,1	385,4	2,59
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	3 878	4 166	516 380	124,0	37,7	304,3	3,29
GORZYCE (GMINA WIEJSKA)	5 501	5 897	711 364	120,6	33,6	278,2	3,59
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	1 996	2 134	237 201	111,2	30,9	278,2	3,59

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie Gorzyce w 2022 roku wynosiła 120,6 m² i była znacznie większa niż średnia w województwie (72,7 m²) oraz powiecie (92,0 m²). Przeciętna liczba osób przypadająca na mieszkanie w gminie Gorzyce wynosiła w 2022 roku 3,59 os./mieszkanie.

Liczba ta kształtuje się na poziomie wyższym od średniej dla województwa (2,36) oraz powiatu (2,98) ze względu na większy udział zabudowy jednorodzinnej.

Tabela 42. Mieszkania zamieszkałe stale wg liczby gospodarstw domowych w gminie Gorzyce w 2002 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, NSP 2002.

MIESZKANIA ZAMIESZKANE PRZEZ:	GOSPODARSTWA DOMOWE		MIESZKANIA		LUDNOŚĆ W MIESZKANIACH	
	LICZBA	UDZIAŁ %	LICZBA	UDZIAŁ %	LICZBA	UDZIAŁ %
1 gospodarstwo domowe	4 772	94,7	3 710	75,5	12 268	65,5
2 gospodarstwa domowe	266	5,28	1 034	21	5 321	28,4
3 i więcej gospodarstw	7	0,14	170	3,5	1 154	6,2
RAZEM	5 039	100	4 914	100	18 734	100

Według spisu powszechnego w 2002 roku (brak bardziej aktualnych danych GUS na ten temat) w gminie Gorzyce były 273 gospodarstwa domowe zamieszkujące wspólnie w jednym mieszkaniu (2 lub więcej gospodarstw domowych mieszkających razem), co stanowiło 5,4% ogólnej liczby gospodarstw domowych w gminie. Zdecydowana większość mieszkańców – prawie 95% mieszkała w ramach jednego gospodarstwa domowego. Udział mieszkań zamieszkałych przez 2 lub więcej gospodarstw domowych sięgała 25%, a liczba osób zamieszkujących w takich mieszkaniach sięgała 6 475 osób (35% liczby mieszkańców gminy).

Standard zamieszkania można porównać odnosząc liczbę mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne do ogólnej liczby mieszkań w gminie. W gminie Gorzyce odsetki mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp splukiwany i łazienkę były w 2021 roku (najbardziej aktualne dane GUS) wyższe niż średnia dla województwa, natomiast nieznacznie niższe niż średnia dla powiatu. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie był nieznacznie niższy w stosunku do województwa i powiatu. Diametralnie mniejszy w stosunku do wskaźników dla województwa i powiatu był udział mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy.

Tabela 43. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w gminie Gorzyce na tle województwa, powiatu oraz sąsiadujących gmin w roku 2021. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	WODOCIĄG		USTĘP SPŁUKIWANY		ŁAZIENKA		CENTRALNE OGRZEWANIE		GAZ SIECIOWY	
		LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	1 825 580	1 808 302	99,1	1 764 548	96,7	1 746 911	95,7	1 539 134	84,3	1 244 714	68,2
POWIAT WODZISŁAWSKI	50 261	50 008	99,5	49 833	99,1	49 781	99,0	43 757	87,1	24 488	48,7
KRZYŻANOWICE (GMINA WIEJSKA)	3 181	3 150	99,0	3 136	98,6	3 100	97,5	2 606	81,9	2 122	66,7
WODZISŁAW ŚLĄSKI (GMINA MIEJSKA)	17 262	17 162	99,4	17 129	99,2	17 127	99,2	16 006	92,7	12 729	73,7
GODÓW (GMINA WIEJSKA)	4 118	4 094	99,4	4 094	99,4	4 094	99,4	3 512	85,3	2 097	50,9
GORZYCE (GMINA WIEJSKA)	5 790	5 751	99,3	5 726	98,9	5 726	98,9	4 717	81,5	1 613	27,9
LUBOMIA (GMINA WIEJSKA)	2 118	2 098	99,1	2 096	99,0	2 094	98,9	1 466	69,2	473	22,3

Tabela 44. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w gminie Gorzyce w latach 2013-2022.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

ROK	LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM	WODOCIĄG		USTĘP SPŁUKIWANY		ŁAZIENKA		CENTRALNE OGRZEWANIE		GAZ SIECIOWY	
		LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%
2013	5 334	5 204	97,6	5 127	96,1	5 043	94,5	4 903	91,9	331	6,2
2014	5 396	5 266	97,6	5 191	96,2	5 108	94,7	4 969	92,1	334	6,2
2015	5 445	5 317	97,6	5 244	96,3	5 162	94,8	5 023	92,2	342	6,3
2016	5 518	5 391	97,7	5 319	96,4	5 237	94,9	5 097	92,4	350	6,3
2017	5 588	5 461	97,7	5 389	96,4	5 307	95,0	5 167	92,5	382	6,8
2018	5 653	5 527	97,8	5 455	96,5	5 374	95,1	5 236	92,6	431	7,6
2019	5 694	5 569	97,8	5 497	96,5	5 419	95,2	5 280	92,7	512	9,0
2020	5 723	5 683	99,3	5 657	98,8	5 657	98,8	4 647	81,2	1 357	23,7
2021	5 790	5 751	99,3	5 726	98,9	5 726	98,9	4 717	81,5	1 613	27,9
2022	5 897	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

8.5. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

8.5.1. Zagrożenie powodziowe

Najsilniej narażone na podtopienia i zalania powodziowe są obszary położone w obrębie doliny Odry i Olzy. Na terenie gminy znajdują się odcinki wałów przeciwpowodziowych. Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach jest administratorem następujących odcinków wałów przeciwpowodziowych:

- Prawostronny wał przeciwpowodziowy rzeki Olzy w miejscowości Uchylsko, Olza, w km 0+000 – 3+470, którego stan określa się jako dobry, niezagrażający bezpieczeństwu,
- Prawostronny wał przeciwpowodziowy rzeki Odry w miejscowości Olza, w km 3+470 – 4+280, którego stan określa się jako dobry, niezagrażający bezpieczeństwu.

Według *Informacji Starosty Powiatu Wodzisławskiego o stanie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w powiecie wodzisławskim* - najbardziej zagrożone są takie miejscowości jak: Uchylsko – w strefie bezpośredniego zagrożenia znajduje się 60% gospodarstw i innych obiektów (rzeka Olza), Olza – w strefie bezpośredniego zagrożenia znajduje się 80% gospodarstw i obiektów (rzeka Olza i Odra), Odra – w strefie bezpośredniego zagrożenia znajduje się 100% gospodarstw i obiektów (rzeka Odra).

Na terenie gminy Gorzyce występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzek Odra, Olza i Lesznica, które zostały określone na mapach zagrożenia powodziowego (MZP). Na terenie gminy wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. Zlokalizowane są one wzdłuż rzek Odra, Olza i Lesznica, w sołectwach: Bluszczów, Odra, Olza, Uchylsko, Gorzyczki, Turza Śląska.

W celu przeciwdziałania skutkom powodzi zrealizowany został zbiornik przeciwpowodziowy „Racibórz Dolny”. W powiecie wodzisławskim położony jest na terenie gminy Lubomia, a w powiecie raciborskim na terenie gminy Krzyżanowice i Kornowac oraz częściowo na terenie miasta Racibórz, gdzie mieści się zaporę czołową i główne budowle hydrotechniczne. Inwestycja została zrealizowana zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz decyzją Wojewody

Śląskiego nr 1/2012 z dnia 26 listopada 2012 r. o *pozwoleniu na realizację inwestycji przeciwpowodziowej pn. Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder)* nr IFXIII.7820.38.2012 z późn. zmianami. W dniu 29 maja 2020 r. Śląski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego zaświadczeniem WINBWI.7740.151.2020.BKI udzielił pozwolenia na użytkowanie, traktowane jako zawiadomienie o zakończeniu budowy. Głównym celem działania suchego zbiornika przeciwpowodziowego na Odrze, jest zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej dla ludności zamieszkującej na terenie województwa śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego.

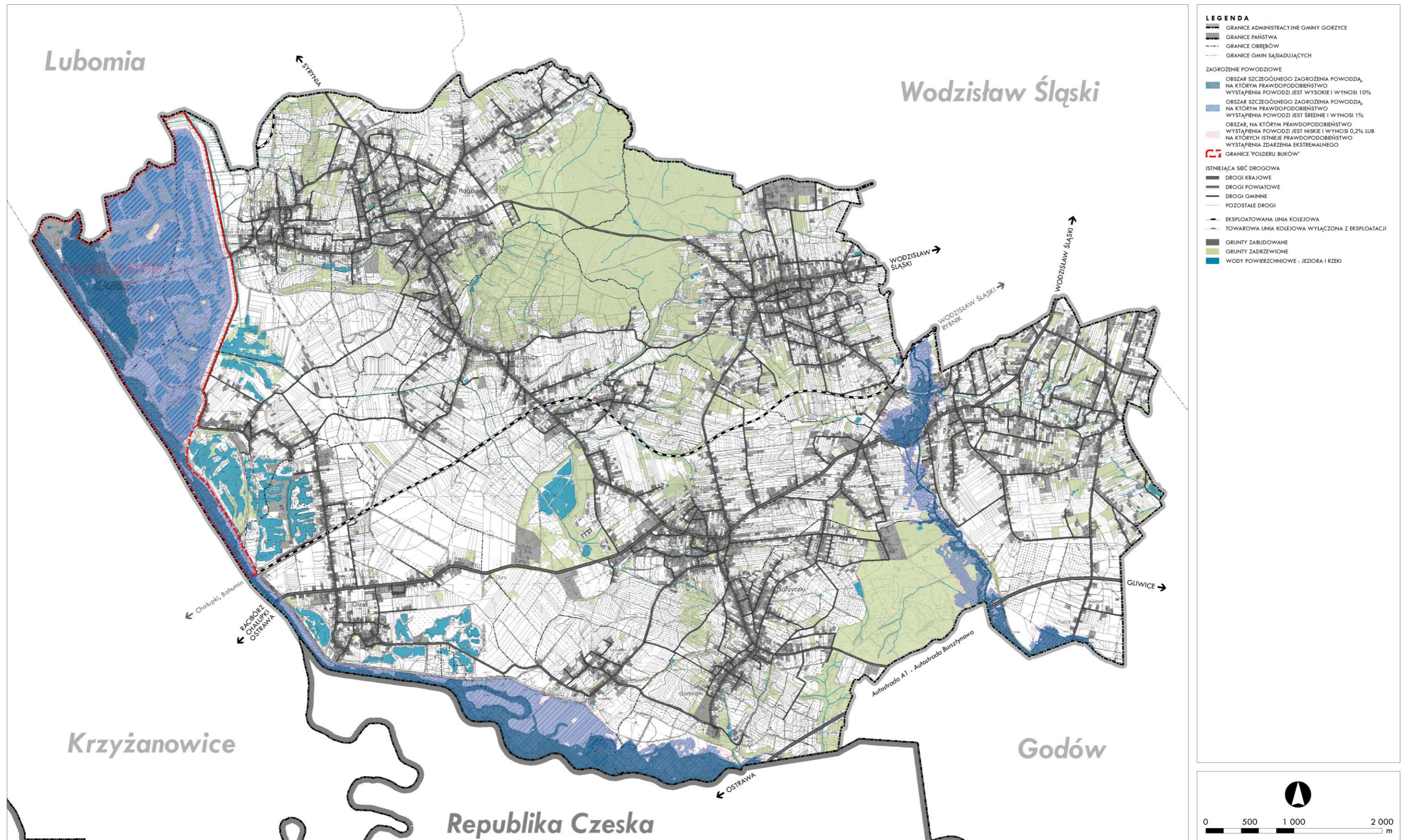
W celu eliminacji zagrożeń powodziowych na terenach dolinnych rzek Odry i Olzy wykonano „Polder Buków”, który znajduje się w granicach gminy Gorzyce. Zbiornik zajmuje dolinę Odry na długości 5 km pomiędzy mostem kolejowym w Olzie a mostem drogowym w Krzyżanowicach i powierzchnię 8 km². Pojemność maksymalna zbiornika to 50 mln m³. Polder zapewnia redukcję najwyższych fal powodziowych o 10 - 14%. Polder spełnił planowane zadanie przejmując w 2010 roku ponad 50 mln.m3 wód powodziowych płynących rzeką Odrą, ograniczając w ten sposób wielkość fali powodziowej.

Zgodnie z *Prawem wodnym* na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią należy uwzględnić w szczególności następujące zakazy:

- gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody;
- prowadzenia przetwarzania odpadów, w tym w szczególności ich składowania;
- lokalizowania nowych cmentarzy.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Rysunek 23. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KZGW.

8.5.2. Zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są związane z możliwością wystąpienia awarii bądź wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych. Poważną awarię definiuje art. 3 pkt 23 ustawy *Prawo Ochrony Środowiska*, zgodnie z którym jest to zdarzenie, (w szczególności emisja, pożar lub eksplozja) powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Rozszerzeniem definicji poważnej awarii zgodnie z art. 3 pkt 24 ustawy *Prawo ochrony środowiska* jest poważna awaria przemysłowa zdefiniowana jako awaria w zakładzie. Kwalifikację danego zakładu do zakładów o dużym, bądź bardzo dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przeprowadza się na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (*Dz. U. 2016 r. poz. 138*).

Jak wynika z informacji WIOŚ w Katowicach na terenie Gminy Gorzyce nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) ani zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Substancje niebezpieczne są przewożone przez teren gminy transportem drogowym oraz są magazynowane, głównie na terenie stacji paliw oraz zakładów przemysłowych. Ze względu, iż na terenie gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, zagrożenie związane jest przede wszystkim z transportem substancji niebezpiecznych. Transport drogowy materiałów niebezpiecznych wykorzystuje przebiegające przez teren gminy szlaki tranzytowe. Ich obecność na terenie gminy zwiększa ryzyko wystąpienia zagrożeń.

8.5.3. Zagrożenie geologiczne w tym osuwanie się mas ziemnych

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy realizuje projekt Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO). Według informacji zawartych w bazie danych SOPO, na terenie gminy Gorzyce występują tereny zagrożone ruchami masowymi oraz osuwiska, zlokalizowane głównie w centralnej części gminy pomiędzy Rogowem a Czyżowicami, a także na północ od Bluszczowa. Położenie osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie Gminy Gorzyce przedstawiono na poniższym rysunku.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GORZYCE

UWARUNKOWANIA - TERENY ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH

Rysunek 24. Obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych na terenie gminy Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy prowadzonego oraz udostępnianego przez starostę zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (art. 110a ust. 1).

ROZDZIAŁ IX
POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU
GMINY

9.1. SFERA SPOŁECZNA

9.1.1. Gospodarstwa domowe

Według narodowego spisu powszechnego z 2021 roku, na terenie gminy Gorzyce było 5 181 gospodarstw domowych. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła 3,95. Średnie wartości dla powiatu wodzisławskiego i województwa śląskiego były niższe i wyniosły kolejno: 3,32 oraz 2,85. Dane dotyczące struktury gospodarstw domowych według liczby osób tworzących gospodarstwo domowe wskazują na fakt, iż w Gorzycach udział gospodarstw 4 i więcej osobowych stanowi ponad połowę (57%) wszystkich gospodarstw i jest znacznie większy niż w województwie (30%) i powiecie (42%). Udział gospodarstw 3-osobowych kształtuje się na podobnym poziomie, natomiast udział gospodarstw 1-osobowych i 2-osobowych jest znacznie niższy niż w województwie i powiecie. Struktura gospodarstw domowych w gminie wskazuje na dominację tradycyjnego schematu gospodarstwa domowego, charakterystycznego dla obszarów wiejskich.

Tabela 45. Gospodarstwa domowe według liczby osób w gminie Gorzyce na tle województwa i powiatu w 2021 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, NSP 2021 r.*

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	GOSPODARSTWA DOMOWE OGÓŁEM	GOSPODARSTWA DOMOWE WG LICZBY OSÓB								PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSP. DOMOWYM
		1-OS.		2-OS.		3-OS.		4 I WIĘCEJ OS.		
		LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	LICZBA	%	
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	1 525 179	359 763	23,59	406 951	26,68	298 684	19,58	459 781	30,15	2,85
POWIAT WODZISŁAWSKI	45 390	7 506	16,54	9 818	21,63	8 872	19,55	19 194	42,29	3,32
GMINA GORZYCE	5 181	452	8,72	798	15,40	971	18,74	2 960	57,13	3,95

* gospodarstwo domowe według GUS to zespół osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się; rodzina natomiast definiowana jest na podstawie przesłanek biologicznych i stanowią ją dwie lub więcej osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko.

9.1.2. Potrzeby mieszkaniowe

Zapotrzebowanie na mieszkania w gminie Gorzyce można określić szacunkowo porównując liczbę gospodarstw domowych do liczby mieszkań w gminie.

W projekcie Strategii Długofalowego Rozwoju Sektora Mieszkaniowego, przyjęto jako stan zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych sytuację, kiedy 1 mieszkanie przypada na 1 gospodarstwo domowe. Ma to posłużyć osiągnięciu poziomu zaspokojenia popytu mieszkaniowego w Polsce do obecnego poziomu państw Unii Europejskiej. Jest to jednak górna granica zapotrzebowania, biorąc pod uwagę wzrost liczby 1-osobowych gospodarstw domowych oraz fakt, że znaczna część tych gospodarstw zamieszkuje z innymi osobami nie z konieczności, a z wyboru. Dostępne dane statystyczne GUS pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego wykonanego w 2021 roku.

Liczba gospodarstw domowych według GUS (NSP 2021) wynosiła: 5 181.

Liczba mieszkań zamieszkałych w gminie w 2021 roku wynosiła: 5 287.

Liczba mieszkań niezamieszkałych, przeznaczonych do stałego zamieszkania wynosiła: 460.

Maksymalne zapotrzebowanie na mieszkania w gminie Gorzyce (stan na 2021 r.) wynosi: 0 mieszkań.

9.2. STREFA GOSPODARCZA

9.2.1. Rynek pracy

Na terenie gminy Gorzyce działają łącznie 1 782 przedsiębiorstwa (wg danych GUS z 2022 roku), z czego aż 96% to mikroprzedsiębiorstwa. Ponadto występuje kilkadziesiąt małych i kilkanaście średnich przedsiębiorstw, a także 1 duże przedsiębiorstwo, które mają największy wpływ na zatrudnienie na obszarze gminy. Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 46. Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie gminy Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

PODMIOTY WG KLAS WIELKOŚCI	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	1 415	1 471	1 493	1 495	1 501	1 520	1 586	1 642	1 710	1 782
MIKROPRZEDSIĘBIORSTWO (DO 9 OSÓB)	1 343	1 398	1 421	1 422	1 433	1 453	1 518	1 575	1 644	1 717
MAŁE PRZEDSIĘBIORSTWO (OD 10 DO 49 OSÓB)	61	62	62	63	59	58	59	58	55	53
ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWO (OD 50 DO 249 OSÓB)	10	10	9	9	8	8	8	8	10	11
DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWO (OD 250 OSÓB)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Tabela 47. Udział osób bezrobotnych w gminie Gorzyce w porównaniu z powiatem i województwem w latach 2013 i 2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, NSP 2002.

	GMINA GORZYCE		POWIAT WODZISŁAWSKI		WOJ. ŚLĄSKIE	
	2013	2022	2013	2022	2013	2022
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI OGÓŁEM	660	268	5 658	2 236	208 296	64 903
UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]	5,1	2,1	5,7	2,5	7,1	2,6

Tabela 48. Udział osób pracujących w gminie Gorzyce w porównaniu z powiatem i województwem w latach 2013 i 2021. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, NSP 2002.

	GMINA GORZYCE		POWIAT WODZISŁAWSKI		WOJ. ŚLĄSKIE	
	2013	2021	2013	2021	2013	2021
UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM [%]	63,1	59,4	63,3	59,1	63,8	58,6
PRACUJĄCY (BEZ PRACUJĄCYCH W JEDNOSTKACH BUDŻETOWYCH DZIAŁAJĄCYCH W ZAKRESIE OBRONY NARODOWEJ I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO, OSÓB PRACUJĄCYCH W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE, DUCHOWNYCH ORAZ PRACUJĄCYCH W ORGANIZACJACH, FUNDACJACH I ZWIĄZKACH; BEZ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH O LICZBIE PRACUJĄCYCH DO 9 OSÓB)	2 791	2 883	29 982	29 391	1 180 927	1 232 629
PRACUJĄCY (JW.) NA 1000 LUDNOŚCI	135	137	190	194	257	282
OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	1 217	1 407	8 645	9 358	338 303	367 110
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NA 1000	108,4	136,3	109,7	134,5	156,9	198,8

MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM						
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM (ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON)	1 415	1 710	10 952	12 065	460 350	509 838
SPÓŁKI HANDLOWE	47	120	613	903	40 760	57 696
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	9	8	87	53	6 428	5 592

Tabela 49. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

BEZROBOTNI	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	660	613	552	425	334	252	276	401	313	268
MĘŻCZYŻNI	274	230	205	142	130	86	107	164	106	100
KOBIETY	386	383	347	283	204	166	169	237	207	168

Tabela 50. Pracujący wg płci w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na marzec 2024 r.

PRACUJĄCY*	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	2 791	2 817	2 835	3 033	2 912	2 850	3 001	2 795	2 883	7 398
MĘŻCZYŻNI	1 102	1 133	1 172	1 288	1 235	1 219	1 329	1 203	1 224	4 065
KOBIETY	1 689	1 684	1 663	1 745	1 677	1 631	1 672	1 592	1 659	3 333

* Dane dotyczące liczby osób pracujących w gminie nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane do roku 2021 (włącznie) dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących oraz nie obejmują osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

Liczba osób pracujących w gminie Gorzyce wzrosła w ciągu ostatnich lat. W 2021 roku wynosiła 2 883 osoby. Udział osób pracujących na 1000 ludności wzrósł bardzo nieznacznie w porównaniu z rokiem 2013 (ze 135 do 137 osób). Wskaźnik ten jest ponad 2 razy niższy niż średnia dla całego województwa (282 osoby). Udział osób w wieku produkcyjnym w ogóle ludności kształtuje się natomiast w gminie, powiecie i województwie na bardzo podobnym poziomie – ok. 59%. Struktura osób pracujących wg płci nie jest wyrównana. Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba pracujących kobiet w gminie Gorzyce była zawsze wyższa niż liczba pracujących mężczyzn. W 2021 roku kobiety stanowiły 57,5% osób pracujących w gminie. W gminie Gorzyce zauważyć można bardzo duży spadek bezrobocia rejestrowanego. W 2022 roku liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 268 osób. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 2,1%. Dla porównania w 2013 roku wskaźnik ten wynosił 5,1%. Powyższy wskaźnik wypada również lepiej w porównaniu z województwem śląskim (2,6% w 2022 r.) i powiatem (2,5% w 2022 r.).

W 2022 roku nastąpiła zmiana metodologii w zbieraniu danych statystycznych dotyczących liczby osób pracujących w gminach. Z tego względu nie możemy jednoznacznie stwierdzić wzrostu liczby osób pracujących na przełomie lat 2021 i 2022. Według nowej metodologii w 2022 roku w gminie Gorzyce pracowało 7 398 osób, z czego 55% stanowili mężczyźni.

9.2.2. Gospodarka lokalna

Na terenie gminy działają obecnie 1 782 podmioty gospodarki narodowej (wg danych GUS z 2022 roku). Wśród firm działających na terenie gminy zdecydowanie dominują firmy będące własnością prywatną. Działalność gospodarcza na terenie gminy Gorzyce jest różnorodna. Największy udział

wśród wszystkich podmiotów gospodarczych posiada sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23,85%), następnie sekcja F – budownictwo (15,43%) oraz sekcja C – przetwórstwo przemysłowe (11,28%).

Tabela 51. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych w gminie Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM	1 415	1 471	1 493	1 495	1 501	1 520	1 586	1 642	1 710	1 782
SEKTOR PUBLICZNY										
OGÓŁEM	33	34	34	33	27	27	29	30	32	34
PAŃSTWOWE I SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI PRAWA BUDŻETOWEGO	27	27	28	27	23	23	25	26	28	30
PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SPÓŁKI HANDLOWE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SEKTOR PRYWATNY										
OGÓŁEM	1 382	1 437	1 449	1 451	1 461	1 479	1 546	1 600	1 664	1 732
OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	1 217	1 259	1 269	1 257	1 256	1 273	1 310	1 358	1 407	1 459
SPÓŁKI HANDLOWE	47	55	56	66	80	77	94	99	109	120
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	9	9	9	9	9	6	7	8	8	7
SPÓŁDZIELNIE	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4
FUNDACJE	1	1	0	1	1	1	0	0	1	2
STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE SPOŁECZNE	28	28	32	33	33	34	35	36	38	42

Tabela 52. Wykaz podmiotów z gminy Gorzyce zarejestrowanych w systemie REGON według branż PKD w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, NSP 2021 r.

RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI WG SEKCJI PKD	ILOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH										UDZIAŁ W CAŁEJ LICZBIE PODMIOTÓW W 2022 ROKU [%]
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
OGÓŁEM	1 415	1 471	1 493	1 495	1 501	1 520	1 586	1 642	1 710	1 782	100
(A) ROLNICTWO, LEŚNICTWO, RYBACTWO I ŁOWIECTWO	23	24	26	28	31	28	26	28	25	29	1,63
(B) GÓRNICTWO I WYDOBYCIE	4	4	3	3	3	3	3	3	4	5	0,28
(C) PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	177	181	187	179	188	196	193	191	195	201	11,28
(D) WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZOWANYCH	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	0,11
(E) DOSTAWA WODY, GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ	5	5	5	4	4	5	5	5	5	5	0,28

ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ											
(F) BUDOWNICTWO	209	219	226	228	225	226	227	246	268	275	15,43
(G) HANDEL HURTOWY I DETALICZNY, NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	379	392	387	393	385	381	402	413	417	425	23,85
(H) TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA	95	97	97	98	98	94	95	98	103	103	5,78
(I) DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	63	63	61	60	61	60	61	60	61	56	3,14
(J) INFORMACJA I KOMUNIKACJA	18	24	27	29	32	33	42	45	48	58	3,25
(K) DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	49	46	44	40	36	31	28	29	28	29	1,63
(L) DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	8	9	8	8	9	10	13	16	24	25	1,40
(M) DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	104	116	119	124	124	131	138	145	155	161	9,03
(N) DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	22	29	35	33	34	37	39	45	43	51	2,86
(O) ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA, OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	12	12	12	12	12	11	11	11	11	11	0,62
(P) EDUKACJA	37	35	37	35	38	39	41	39	45	52	2,92
(Q) OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	68	69	72	78	82	89	90	96	102	109	6,12
(R) DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	37	39	38	39	34	36	37	37	40	43	2,41
(S) POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA I (T) GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	105	107	107	101	102	106	131	131	130	137	7,69
(U) ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00

9.2.3. Gospodarka rolna

W gminie Gorzyce według Powszechnego Spisu Rolnego (PSR) w 2002 roku były 2 659 gospodarstw rolnych (w tym 2 nieindywidualne). Według PSR z 2010 roku w gminie były już tylko 1 002 gospodarstwa rolne, natomiast w 2020 roku – 266 gospodarstw. Według danych PSR z 2002 dominowały gospodarstwa małe – do 1 ha użytków rolnych. Stanowiły one ok. 80% łącznej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Proporcja ta uległa zmianie. Według PSR 2010 odsetek tego typu gospodarstw stanowił ok. 67%, natomiast według PSR 2020 – już tylko ok. 7%. Odsetek dużych gospodarstw faktycznie wzrósł – z 0,6% w 2002 roku do 10,5% w 2020 roku, natomiast pomimo tendencji powiększania się gospodarstw, w gminie Gorzyce w 2020 roku przeważały gospodarstwa o wielkości 1 – 5 ha, stanowiąc ok. 70% ogółu. Zmniejszająca się ilość gospodarstw ogółem świadczy o ogólnej tendencji zmiany systemu produkcji rolnej. Gospodarka rolna w gminie Gorzyce ma głównie

charakter ekstensywny, o czym świadczy zarówno niewielka ilość zarejestrowanych podmiotów w tej sekcji PKD, jak i duża ilość małych gospodarstw (do 5 ha pow.).

Tabela 53. Gospodarstwa rolne w gminie Gorzyce według rodzaju. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, PSR 2002, 2010 oraz 2020.

RODZAJ GOSPODARSTWA	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH		
	2002	2010	2020
GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM	2 659	1 002	266
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE	2 657	1 002	264
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE POWYŻEJ 1 HA	532	334	246
GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE PONIŻEJ 1 HA	2 125	668	18

Tabela 54. Gospodarstwa rolne w gminie Gorzyce według rodzaju i grup obszarowych użytków rolnych. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, PSR 2002, 2010 oraz 2020.

RODZAJ GOSPODARSTWA	2002		2010		2020	
	ILOŚĆ	UDZIAŁ %	ILOŚĆ	UDZIAŁ %	ILOŚĆ	UDZIAŁ %
GOSPODARSTWA ROLNE OGÓŁEM	2 659	100	1 002	100	266	100
DO 1 HA WŁĄCZNIE	2 126	79,95	668	66,67	18	6,77
POWYŻEJ 1 HA RAZEM	533	20,05	334	33,33	248	93,23
1 - 5 HA	473	17,79	275	27,45	185	69,55
5 - 10 HA	38	1,43	26	2,59	23	8,65
10 - 15 HA	4	0,15	11	1,10	12	4,51
15 HA I WIĘCEJ	17	0,64	22	2,20	28	10,53

Ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Gorzyce wynosiła w 2002 roku 3 360,63 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła więc 1,26 ha. Według danych PSR z 2010 roku ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych wynosiła 2 300,23 ha, a przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego 2,3 ha. Ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych nadal się zmniejszała i w 2020 roku wyniosła 2 084,5 ha. Wzrosła natomiast średnia powierzchnia gospodarstwa i wyniosła 7,84 ha. Wskaźnik ten ukształtował się na bardzo zbliżonym poziomie w porównaniu z województwem śląskim i powiatem wodzisławskim, gdzie wyniósł kolejno 8,97 ha oraz 7,61 ha.

Tabela 55. Użytkowanie gruntów rolnych w gminie Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, PSR 2020.

RODZAJE UŻYTKÓW ROLNYCH	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ % POW.
grunty ogółem	261	100	2084,50	100
użytki rolne ogółem	252	96,55	1884,76	90,42
użytki rolne w dobrej kulturze	252	96,55	1869,70	89,70
pod zasiewami	217	83,14	1554,0	74,55
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	22	8,43	36,0	1,73
uprawy trwałe	17	6,51	14,13	0,68
łąki trwałe	161	61,69	247,11	11,85
pastwiska trwałe	14	5,36	12,04	0,58
pozostałe użytki rolne	20	7,66	15,06	0,72
las i grunty leśne	57	21,84	64,14	3,08
pozostałe grunty	242	92,72	135,60	6,51

Tabela 56. Gospodarstwa z uprawą według rodzaju i powierzchni zasiewów w gminie Gorzyce. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, PSR 2020.

RODZAJ UPRAW	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	POWIERZCHNIA [HA]	UDZIAŁ % POW.
ogółem	217	100	1554,0	100
zboża razem	200	92,17	1301,02	83,72
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	168	77,42	768,70	49,47
pszenica ozima (łącznie z orkiszem)	98	45,16	467,25	30,07
pszenica jara (łącznie z orkiszem)	32	14,75	42,68	2,75
żyto ozime	14	6,45	18,16	1,17
żyto jare	0	0,00	0,0	0,00
jęczmień ozimy	9	4,15	15,70	1,01
jęczmień jary	17	7,83	19,60	1,26
owies	49	22,58	74,89	4,82
pszenżyto ozime	35	16,13	57,80	3,72
pszenżyto jare	4	1,84	4,21	0,27
mieszanki zbożowe ozime	7	3,23	10,23	0,66
mieszanki zbożowe jare	21	9,68	58,18	3,74
kukurydza na ziarno	91	41,94	530,95	34,17
przemysłowe (rocznikowe)	27	12,44	174,92	11,26
strączkowe jadalne na suche ziarno razem	-	-	-	-
ziemniaki	65	29,95	20,51	1,32
buraki cukrowe	0	0,00	0,0	0,00
rzepak i rzepik razem	25	11,52	154,49	9,94
warzywa gruntowe	-	-	-	-
międzyplony (poplony) jare	33	15,21	157,66	10,15
międzyplony (poplony) ozime	14	6,45	31,92	2,05

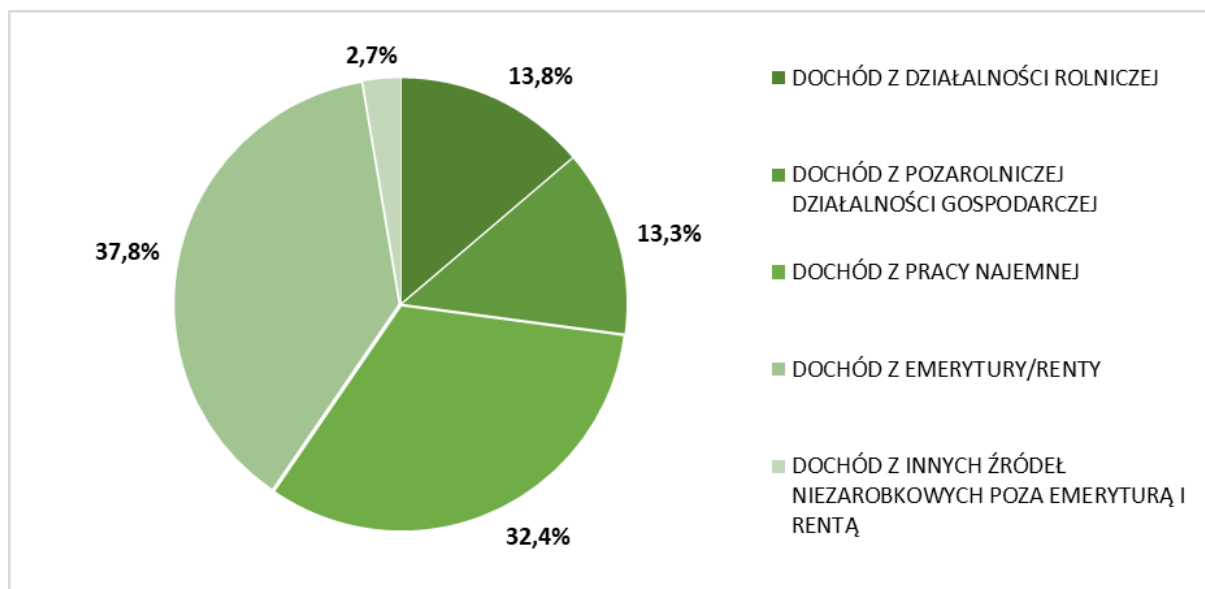
Według PSR z 2002 roku, liczba gospodarstw które produkowały głównie na rynek stanowiła jedynie 4% (109 gospodarstw) ogólnej liczby gospodarstw rolnych w gminie (2 659 gospodarstw). Spośród 532 gospodarstw o powierzchni przekraczającej 1 ha – 95 gospodarstw (18%) produkowało z przeznaczeniem głównie na rynek. W 2020 roku w gminie było 150 gospodarstw rolnych prowadzących sprzedaż własnych produktów rolnych, co stanowiło 56% wszystkich gospodarstw w gminie. Gospodarstwa indywidualne, których końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie na samozaopatrzenie stanowiły 25% (65 gospodarstw).

Tabela 57. Gospodarstwa indywidualne według głównego źródła dochodów w gminie Gorzyce, na tle województwa i powiatu. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, PSR 2020.

ŹRÓDŁA DOCHODÓW	GMINA GORZYCE		POWIAT WODZISŁAWSKI		WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE	
	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %	ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH	UDZIAŁ %
GOSPODARSTWA OGÓŁEM	264	100	1 166	100	45 891	100
DOCHÓD Z DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ	31	11,74	140	12,01	7725	16,83
DOCHÓD Z POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	30	11,36	88	7,55	4503	9,81
DOCHÓD Z PRACY NAJEMNEJ	73	27,65	349	29,93	16795	36,60
DOCHÓD Z EMERYTURY/RENTY	85	32,20	430	36,88	11374	24,78

DOCHÓD Z INNYCH ŹRÓDEŁ NIEZAROBKOWYCH POZA EMERYTURĄ I RENTĄ	6	2,27	22	1,89	923	2,01
--	---	------	----	------	-----	------

Według danych z PSR 2020, największą grupę indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie Gorzyce stanowią gospodarstwa, w których główne źródło dochodów stanowi dochód z emerytury lub renty (32%). Również prawie 1/3 gospodarstw (28%) czerpie dochód głównie z pracy najemnej. Dochód z działalności rolniczej stanowi główne źródło dochodu jedynie dla 12% gospodarstw.

Wykres 7. Gospodarstwa indywidualne według głównego źródła dochodów. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, PSR 2020.

Po uzyskaniu członkostwa Unii Europejskiej Polska przystąpiła do promowania nowej polityki rolnej Unii, zgodnie z którą współczesne rolnictwo ma nie tylko produkować żywność, ale również łączyć ochronę środowiska z rozwojem gospodarki rolnej, poprzez minimalizowanie negatywnych skutków i maksymalizowanie pozytywnych efektów działalności rolniczej. System produkcji rolniczej przyjaznej dla środowiska obejmuje:

- ograniczenie negatywnych skutków dla środowiska naturalnego wynikających z procesu produkcyjnego,
- dbałość o walory przyrodnicze i kulturowe na terenie gospodarstwa,
- wprowadzenie ograniczeń odnośnie stosowania środków produkcji, tak by wykorzystać naturalny potencjał produkcyjny agrocenoz.

Nastawienie gospodarstwa rolnego na przyjazne środowisku metody gospodarowania może być opłacalne dla rolnika i korzystne dla środowiska. Ekstensyfikacja upraw poprzez ograniczanie m.in. nawożenia, prowadzi z jednej strony do obniżenia plonów, z drugiej jednak strony pozwala również obniżyć koszty produkcji.

Programy rolnośrodowiskowe są jednym z instrumentów finansowych Wspólnej Polityki Rolnej Unii służącym zachęcaniu rolników do kontynuacji bądź stosowania praktyk rolniczych prowadzących do ekologizacji produkcji rolniczej, która powinna być czymś więcej niż zwykła dobra praktyka rolnicza. Programy te jako jedyne są obowiązkowe dla wszystkich krajów członkowskich i pełnią kluczową rolę w realizacji planów ochrony przyrody. Mają one za zadanie pomóc we wdrażaniu europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000, której wprowadzenie wymuszają na państwach

Wspólnoty Dyrektywa Siedliskowa (92/43/EWG) i Dyrektywa Ptasia (79/409/EWG) Unii Europejskiej. Dla Polski przyjęto, że Krajowy Program Rolnośrodowiskowy będzie realizowany w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Warunki uzyskiwania pomocy finansowej Państwa (z wykorzystaniem funduszy Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej) na wdrażanie i utrzymywanie przyjaznej dla środowiska gospodarki rolnej określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2004 r. z późn. zm. w sprawie szczegółowych wariantów i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich. Gospodarzom, którzy zdecydują się na udział w programach rolnośrodowiskowych udziela się dopłat pieniężnych na poziomie od kilkuset do ponad tysiąca zł/hektar (w zależności od realizowanych wariantów programu rolnośrodowiskowego), które mają zrekompensować utracony z tego tytułu dochód lub poniesione dodatkowe koszty. Płatność rolnośrodowiskowa może być zwiększona o 20% stawki podstawowej, jeśli pakiety rolnośrodowiskowe (przynajmniej jeden) będą wdrażane na obszarze NATURA 2000. Płatność rolnośrodowiskowa może być również zwiększona o 20% w przypadku realizacji pakietu rolnictwo ekologiczne, jeśli produkcja zwierzęca jest zbilansowana z produkcją roślinną. Powyżej wspomniane zwiększenia płatności nie mogą się sumować, oznacza to, że płatność rolnośrodowiskowa za dany pakiet nie może przekroczyć 120% płatności podstawowej. Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt, zgodnie z w/w rozporządzeniem realizowane jest w formie następujących pakietów:

- rolnictwo zrównoważone - ograniczenie nawożenia, zbilansowanie gospodarki nawozami, przestrzeganie odpowiedniego następstwa roślin;
- rolnictwo ekologiczne - stosowanie metod rolnictwa ekologicznego;
- utrzymanie łąk ekstensywnych - przywrócenie lub kontynuacja wykaszania traw, w terminie od dnia 1 lipca włącznie, na łąkach jednokośnych o wysokich walorach przyrodniczych, zagrożonych degradacją;
- utrzymanie pastwisk ekstensywnych - przywrócenie lub zachowanie ekstensywnych wypasów na półnaturalnych pastwiskach w sposób gwarantujący utrzymanie walorów florystycznych i miejsc przebywania gatunków zagrożonych wyginięciem;
- ochrona gleb i wód - stosowanie międzyplonów i wsiewek poplonowych w celu zwiększenia udziału gleb z okrywą roślinną w okresie jesienno-zimowym;
- strefy buforowe - tworzenie nowych 2 lub 5 metrowych pasów zadarnionych na granicy gruntów rolnych z wodami powierzchniowymi, lub terenami intensywnie użytkowanymi rolniczo, w celu ograniczania negatywnego oddziaływania rolnictwa i ochrony siedlisk wrażliwych;
- zachowanie lokalnych ras zwierząt gospodarskich — utrzymywanie hodowli ras bydła (polskie czerwone, biało-żółte), koni (konik polski, hucul, konik śląski i małopolski) i owiec (wrzosówka, świniarka, olkuska, polska owca górską odmiany barwnej, merynos barwny, uhurska, wielkopolska, żelaźniańska, koridiel, kamieniecka, pomorska) zagrożonych wyginięciem.

Programy realizowane są na terenie całego kraju, a pakiety "Rolnictwo zrównoważone", "Utrzymanie łąk ekstensywnych" oraz "Utrzymanie ekstensywnych pastwisk" tylko na wybranych obszarach w tzw. strefach priorytetowych. Zgodnie z rozporządzeniem gmina Gorzyce nie została zakwalifikowana do stref priorytetowych.

9.3. ZMIANY PRZESTRZENNE I ROZBUDOWA GMINY NA TLE POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

9.3.1. Ekonomiczne aspekty rozwojowe

W kształtowaniu zmian przestrzennych przyjęto zasadę rozwoju opartego o analizę uwarunkowań ekonomicznych w zestawieniu z zagadnieniami środowiska i aspektów społecznych. Przyczyniło się to do wprowadzania zasad zrównoważonego rozwoju i racjonalnego wykorzystania walorów gospodarczych i krajobrazowych przestrzeni. Dało także możliwość ograniczenia lub wręcz eliminacji zbędnej i nadmiernej podaży na zagospodarowanie terenów wskazując najbardziej ekonomiczne kierunki wykorzystania potencjału rozwojowego poszczególnych terenów. Przyczyniło się do ograniczenia procesów dezurbanizacji i degradacji przestrzeni, będącej dobrem ograniczonym i trudnym do odtworzenia.

W kształtowaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej i kierunków rozwoju gminy przyjęto założenie racjonalnego gospodarowania przestrzenią, zakładające, że najważniejszym punktem odniesienia planowanego rozwoju stanowią użytkownicy przestrzeni oraz ich potrzeby. Możliwości rozwoju przestrzennego obszarów rozpatrywano w długoletnim horyzoncie czasowym w celu zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Długoterminowe planowanie przestrzenią wzmacnia świadomość ograniczoności zasobów przestrzennych i konieczność racjonalnego, wyważonego i oszczędnego ich wykorzystania. Przyjęte procesy rozwoju uwzględniają zatem założenia ekonomii przestrzennej, która zwraca szczególną uwagę na minimalne, konieczne standardy wyposażenia terenów zurbanizowanych i bodźce finansowe, jakie wywołuje ekspansja zagospodarowania terenów.

Podstawowym założeniem polityki przestrzennej gminy Gorzyce jest zatem zwiększenie efektywności wykorzystania terenów już zurbanizowanych, zapobieganie nadmiernej i chaotycznej suburbanizacji, odbywającej się kosztem terenów przyrodniczych, krajobrazowych, rolniczych, oraz przeciwdziałanie dekoncentracji zabudowy. Głównym założeniem sporządzanego Studium jest zatem takie kształtowanie przestrzeni, które wspiera działania, ograniczające rozpraszaniu zabudowy i maksymalne wykorzystanie terenów już zagospodarowanych poprzez uzupełnianie istniejących układów przestrzennych, a także ograniczenie presji na niezagospodarowane tereny otwarte. Racjonalne ekonomicznie gospodarowanie przestrzenią wymaga uwzględnienia konsekwencji finansowych, jakie będą wynikać z rozwiązań przyjętych w Studium, a tym samym świadomego budowania struktury dochodów i wydatków gminy. W związku z tym, planowane zagospodarowanie jest kształtowane w taki sposób, aby bilans ekonomiczny był dodatni, a przyjęte rozwiązania adekwatne do możliwości finansowych gminy.

Do zasadniczych wydatków gminy związanych z realizacją rozwiązań przestrzennych uwzględnionych w studium będą należeć:

- koszty realizacji lokalnych celów publicznych przewidzianych w studium (w tym w szczególności koszty infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym także związane z zapewnieniem dostępności do transportu publicznego, koszty zagospodarowania przestrzeni publicznych, rekreacyjnych oraz zapewnienia dostępu do usług publicznych itp.),
- koszty sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- odszkodowania związane ze zmianą wartości nieruchomości,
- koszty podziałów i scaleń nieruchomości.

Do zasadniczych dochodów gminy związanych z realizacją rozwiązań przestrzennych uwzględnionych w studium będą należeć:

- dochody z podatków,
- opłaty za dzierżawę gruntów,
- dochody ze sprzedaży nieruchomości gminnych,
- pośrednio: opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości (opłaty planistyczne) uzyskiwane po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Uchwalenie dokumentu studium nie rodzi bezpośrednio konsekwencji finansowych, gdyż studium nie jest aktem prawa miejscowego, a w przypadku braku planu miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy dla potrzeb naliczania podatków, wiążące są zapisy ewidencji gruntów i budynków. Ponadto dochody z nowych terenów spływają powoli, w miarę zagospodarowywania terenów i nie równoważą kosztów w krótkim okresie. W związku z powyższym skutki finansowe należy traktować jako potencjalne, choć niewątpliwie realne i związane ściśle z realizacją założeń studium. Należy jednak zaznaczyć, iż celem gospodarki przestrzennej nie jest maksymalizacja korzyści ekonomicznych, a uporządkowane kształtowanie przestrzeni, odpowiadające potrzebom jej użytkowników i dobór funkcji terenów, uwzględniający także uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe. Pozytywny efekt przestrzenny jest głównym założeniem, do którego dąży gmina. Uwarunkowania ekonomiczne wspierają zatem proces podejmowania decyzji przestrzennych, ale nie determinują go i nie ograniczają, stawiając na pierwszym miejscu potrzeby użytkowników przestrzeni i racjonalny sposób gospodarowania nią.

9.3.2. Ekologiczne aspekty rozwojowe

Zasada zrównoważonego rozwoju zakłada wprowadzenie kryterium ekologicznego zagospodarowania terenów na wszystkich szczeblach planowania przestrzennego: krajowym, regionalnym i lokalnym (miejscowym). Oznacza to takie gospodarowanie, dzięki któremu cele gospodarcze i społeczne osiągnąć się przy jednoczesnym zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania przyrody, poprzez możliwe zmniejszenie negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwój terenów powinien być zatem uzależniony od uwarunkowań środowiska przyrodniczego oraz koniecznej ochrony jego cennych walorów przyrodniczych. Takie rozwiązania przyjęto w kształtowej w Studium polityce rozwoju przestrzennego gminy. Ważnym elementem kształtowania polityki rozwoju gminy jest zatem zarówno ochrona istniejących terenów przyrodniczych i krajobrazowych, jak również wspieranie kierunków rozwoju mających na celu wzmocnienie ich wartości i potencjału przyrodniczego w planowanej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Przyczynia się do tego budowanie systemu terenów zielonych, przyrodniczych i krajobrazowych, powiązanych układem ścieżek pieszych i rowerowych. Wzajemne powiązania poszczególnych elementów przyrodniczych wzmacniają znaczenie zarówno pojedynczych składników systemu, jak również umacniają całą strukturę przyrodniczą budowanego systemu przyrodniczego. Dąży się do nasycenia przestrzeni różnymi formami zieleni. Ochrona walorów przyrodniczych oraz budowa systemu terenów zielonych przyczyni się kształtowania zrównoważonego rozwoju gminy, podniesienia standardu i atrakcyjności planowanych form zagospodarowania przestrzeni.

Założenia polityki przestrzennej gminy przyjęte w Studium mają być zatem ściśle oparte o posiadane zasoby przyrodnicze. Decyzje dotyczące użytkowania terenów oparte na wyznaczonych kierunkach rozwoju powinny każdorazowo uwzględniać potencjalny wpływ planowanej funkcji przez pryzmat

oceny i pomiaru zmian sposobu zagospodarowania. Należy przy tym uwzględnić zmienność kryteriów oceny oddziaływania w zależności od rodzaju funkcji i przyjętej perspektywie czasowej jej realizacji. Kompleksowy rozwój gminy związany z przyrostem liczby ludności i terenów zagospodarowanych wymaga uwzględnienia zmiennych efektów wyboru przeznaczenia dla danego terenu, który w konsekwencji różnicuje takie czynniki jak:

- gospodarka wodna,
- odprowadzanie ścieków,
- wytwarzanie i składowanie odpadów,
- emisje,
- konsumpcja zasobów i energii,
- transport i komunikacja,
- rozwój terenów zieleni.

Dobór funkcji i sposobu użytkowania terenów w gminie Gorzyce musi zatem uwzględniać konsekwencje, jakie w wymienionych powyżej obszarach powoduje przeznaczenie terenów pod poszczególne funkcje. Przyjęte w Studium rozwiązania są ostatecznie poddane procesowi oceny środowiskowej w „Prognozie oddziaływania na środowisko”. Opracowanie to ocenia skutki realizacji założeń zmian przestrzennych przyjętych w Studium. Przeprowadzona w ten sposób ocena środowiskowa jest uzupełnieniem analiz środowiskowych i weryfikacją oddziaływania przyjętych rozwiązań, dając pełen obraz oddziaływań, jakie spowoduje wprowadzenie w życie ustaleń Studium.

9.3.3. Społeczne aspekty rozwojowe

Szczególnie istotną rolę w kształtowaniu kierunków rozwoju i gospodarowania terenami odgrywa wymiar społeczny polityki przestrzennej. Społeczność lokalna i użytkownicy przestrzeni są odbiorcami planowanych zmian przestrzennych i będą oceniać zasadność i prawidłowość przyjętych rozwiązań. Aspekt przestrzenny w sensie miejsca zamieszkania i codziennego przebywania różnicuje opinie, postawy i zachowania. Ponadto estetyczne i funkcjonalne ujęcie przestrzeni jest dla ludzi swojego rodzaju wartością, która jest przez nich oceniana i przeżywana, a niewłaściwy dobór elementów otoczenia może doprowadzić do dezaktywizacji społecznej, depresji demograficzno-gospodarczej i psychospołecznej, a w konsekwencji do powstawania patologii społecznych. Planowane kierunki rozwoju gminy opierają się o analizę czynników społecznych, która jest źródłem wiedzy o warunkach i jakości życia mieszkańców. Szczególnie istotną częścią, z punktu widzenia budowania polityki przestrzennej gminy i zaspokajania przyszłych potrzeb mieszkańców i użytkowników przestrzeni, jest obecna sytuacja demograficzna oraz prognoza demograficzna w perspektywie trzydziestoletniej. Dzięki temu badaniu uzyskano lepsze zrozumienie rzeczywistości społecznej, co w konsekwencji przełożyło się na zrozumienie potrzeb społeczności lokalnej wynikających z rozkładu statystycznego struktury społecznej. Przeanalizowano szereg danych statystycznych i wykonano szacunkowe obliczenia dotyczące możliwej liczby mieszkańców oraz zapotrzebowania powierzchniowego pod planowaną zabudowę o różnej funkcji.

9.3.4. Aspekt stabilności finansowej gminy

Szeroko pojęty rozwój uzależniony jest w głównej mierze od realizacji lokalnych i ponadlokalnych inwestycji celu publicznego. Gmina jako rzeczywisty gospodarz terenów zlokalizowanych w jej granicach administracyjnych modeluje przestrzeń, której sposób zagospodarowania jest często widoczny głównie przez pryzmat intensywności i różnorodności inwestycji, w tym inwestycji

strategicznych, mających bezpośrednie przełożenie na realizację celów rozwojowych gminy. Podłoże ekonomiczne inwestycji kształtowane jest przez sferę finansów, a o pewności kapitałowej gminy decydują przede wszystkim wzajemne relacje dochodów w postaci: dochodów własnych, subwencji ogólnych, dotacji, środków finansowych Unii Europejskiej, a także dochodów z innych źródeł.

Tabela 58. Dochody gminy Gorzyce w latach 2013-2022. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, stan na październik 2023 r.

ROK	DOCHODY WŁASNE [ZŁ]	SUBWENCJA OGÓLNA [ZŁ]	DOTACJE [ZŁ]	FINANSOWANIE I WSPÓŁFINANSOWANIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UNIJNYCH [ZŁ]	DOCHODY GMINY OGÓŁEM*
2013	26 891 816,88	18 000 942,0	10 304 082,80	5 485 773,11	55 196 841,68
2014	30 312 145,43	18 367 958,0	7 167 728,43	1 481 339,37	55 847 831,86
2015	32 317 869,91	19 128 412,0	8 186 683,44	1 246 432,38	59 632 965,35
2016	33 042 841,75	20 463 557,0	19 271 530,90	1 567 760,79	72 777 929,65
2017	36 065 663,07	21 042 678,0	22 612 200,73	1 370 053,42	79 720 541,80
2018	40 273 011,30	22 877 233,0	26 707 152,87	1 994 511,01	89 857 397,17
2019	44 836 683,82	24 466 500,0	29 738 725,08	1 544 106,44	99 041 908,90
2020	51 438 849,33	24 726 535,0	34 914 010,53	539 410,90	111 079 394,86
2021	52 400 587,55	31 828 768,0	38 597 158,91	3 609 572,86	122 826 514,46
2022	53 553 704,77	28 405 583,0	41 750 453,42	1 306 033,19	123 709 741,19

*Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna, 4) środki na dofinansowanie zadań.

Poziom wydatków inwestycyjnych gminy w ostatnich latach ulegał stałemu wzrostowi, co w konsekwencji przekładało się na sukcesywne zwiększanie ilości realizowanych inwestycji. Władze gminne, decydując o poziomie wydatków inwestycyjnych i kierunkach ich wydatkowania, mogą stwarzać warunki sprzyjające rozwojowi gminy i podnoszeniu poziomu życia mieszkańców poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej. Tym samym mają realny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną gminy i możliwości jej rozwoju, szczególnie w aspekcie przyrostu ilości terenów zurbanizowanych.

9.3.5. Aspekt możliwości rozwoju zabudowy

W celu określenia granic terenów przeznaczonych pod zabudowę przeprowadzono analizę przestrzenną - bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Uwzględniając warianty prognozy demograficznej dla Gminy Gorzyce oszacowano maksymalne zapotrzebowanie Gminy na nową zabudowę. W przypadku obu wariantów prognozy demograficznej przewidziano wzrost liczby ludności na obszarze Gminy Gorzyce. Wielkości powierzchniowe dla zabudowy mieszkaniowej odpowiadające wyliczonym liczbom mieszkańców w obu wariantach prognozy przedstawiają Tabele nr 59 i 60. W obliczeniach dotyczących planowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową wykorzystano wskaźnik weryfikujący wyniki sporządzonych prognoz demograficznych, tzw. wskaźnik niepewności procesów rozwojowych, zwiększający zapotrzebowanie o 30%, co jest zgodne z regulacjami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Wzięto pod uwagę m.in. obserwowane, postępujące zmiany uwarunkowań - przestrzennych, ekonomicznych, gospodarczych i społecznych, które często nie idą w zgodzie z zakładanymi pierwotnie prognozami statystycznymi i założeniami analitycznymi.

Prognozy demograficzne wykonane przy uwzględnieniu trendów statystycznych i prognoz demograficznych zakładają wzrost liczby ludności w Gminie w obu opracowanych wariantach w latach 2020-2050. Wariant I przyjmuje wersję, zgodnie z którą w ciągu kolejnych 30 lat przybędzie +1 496 osób. Wariant II przewiduje bardziej korzystną sytuację i nieznacznie większy wzrost liczby ludności, według którego do 2050 roku w gminie przybędzie + 1 842 osób. Przyjęte rozważania i wykonane obliczenia uwzględniają aktualną sytuację w kraju, występujące potrzeby społeczne i na tym tle zabezpieczają ewentualność wystąpienia przewidywanych scenariuszy demograficznych w Gminie. Takie wariantowe rozwiązanie stanowi elastyczne podejście zakładające możliwość wystąpienia różnych, zmiennych sytuacji rozwojowych w gminie.

Tabela 59. Porównanie wariantów prognozy demograficznej dla Gminy Gorzyce do roku 2050, przy uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych, opracowanie własne.

	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW / DOMÓW JEDNORODZINNYCH	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIOWA [m ²]	POWIERZCHNIA NETTO OBSZARU POD ROZWÓJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ [m ² /ha]
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT I W 2050 R.	+ 1 496	+ 650	+ 97 500	+ 650 000/ 65
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT I W 2050 R. – przy zastosowaniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%)	+ 1 945	+ 846	+ 126 900	+ 846 000 / 84,6
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT II W 2050 R.	+ 1 842	+ 801	+ 120 150	+ 801 000 / 80,1
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT II W 2050 R. – przy zastosowaniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%)	+ 2 395	+ 1 041	+ 156 150	+ 1 041 000 / 104,1

Tabela 60. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wynikające z prognozy demograficznej dla Gminy Gorzyce do roku 2050, przy uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych, opracowanie własne.

	Zapotrzebowanie wynikające z prognozowanej zmiany liczby ludności w latach 2020-2050 - liczba ludności prognozowana w 2050 [os.]	MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE GMINY – liczba ludności po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%) - prognozowana w 2050	MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE GMINY – liczba budynków jednorodzinnych – po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%) - prognozowana w 2050	MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE GMINY - powierzchnia użytkowa mieszkaniowa [m ²] – po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%) - prognozowana w 2050	MAKSYMALNE ZAPOTRZEBOWANIE GMINY – powierzchnia netto obszaru pod rozwój zabudowy mieszkaniowej [m ² /ha] – po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%) - prognozowana w 2050
	a	b	c	d	e
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	+ 1 496	+ 1 945	+ 846	+ 126 900	+ 846 000 / 84,6

WARIANT I					
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT II	+ 1 842	+ 2 395	+ 1 041	+ 156 150	+ 1 041 000 / 104,1

W obliczeniach dotyczących maksymalnego zapotrzebowania Gminy na nową zabudowę mieszkaniową uwzględniono tendencje związane ze zwiększaniem powierzchni użytkowej mieszkania. Przyjęto również założenie planowania jednego gospodarstwa na jeden dom jednorodzinny mieszkalny na obszarach planowanych dla realizacji nowej zabudowy.

Maksymalne zapotrzebowanie Gminy na nową zabudowę stanowi wypadkową zapotrzebowania wynikającego z prognozy demograficznej. Dodatkowym zabezpieczeniem jest także wskaźnik niepewności procesów inwestycyjnych, zakładający zwiększenie zapotrzebowania rozwojowego o nie więcej niż 30 % w stosunku do wyników analiz. W efekcie uzyskano maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę dla + 1 496 osób (+ 97 565 m² powierzchni użytkowej zabudowy i + 65,0 ha powierzchni netto pod zabudowę mieszkaniową) w wariantcie I oraz + 1 842 osób (+ 120 130 m² powierzchni użytkowej zabudowy i + 80,1 ha powierzchni netto pod zabudowę mieszkaniową) w wariantcie II. Przyjęcie wskaźnika niepewności procesów rozwojowych poprawia i wzmacnia trend prognoz demograficznych: + 1 945 osób (+ 126 900 m² powierzchni użytkowej zabudowy i + 84,6 ha powierzchni netto pod zabudowę mieszkaniową) w wariantcie I oraz + 2 395 osób (+ 156 150 m² powierzchni użytkowej zabudowy i + 104,1 ha powierzchni netto pod zabudowę mieszkaniową) w wariantcie II.

Oba opracowane warianty prognozy mogą być traktowane jako możliwe, potencjalne scenariusze. Przyjęto założenie braku możliwości przewidzenia wszystkich potencjalnych impulsów oraz okoliczności wpływających na zmiany kształtujące tendencje ekonomiczno-gospodarcze oraz społeczne i demograficzne. Przeprowadzone obliczenia mają charakter szacunkowy, a ich wartość rzeczywista w poszczególnych latach będzie zależna od aktualnie występujących uwarunkowań formalno-prawnych, ekonomiczno-gospodarczych i społecznych, oraz od dynamiki ich zmienności w czasie.

Ze względu na różnicę szacowanej docelowo liczby ludności dla poszczególnych wariantów prognozy, zakładać można, że oba warianty wskazują razem przedział możliwych wartości prognozowanych wskaźników liczby mieszkańców w Gminie w analizowanych latach. Jednocześnie każdy wariant oddzielnie może być również traktowany jako odniesienie dla analizowanych i planowanych zmian przestrzennych na obszarze Gminy.

Tabela 61. Zestawienie szacowanych sum chłonności z prognozowaną liczbą ludności dla Gminy Gorzyce w latach 2020-2050, opracowanie własne.

	ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2020-2050 (l.os.)	PROGNOZOWANA LICZBA LUDNOŚCI W 2050 R. (l.os.)	PROGNOZOWANA LICZBA LUDNOŚCI PRZY UWZGLĘDNIENIU WSKAŹNIKA NIEPEWNOŚCI PROCESÓW ROZWOJOWYCH (ZWIĘKSZENIE ZAPOTRZEBOWANIA O 30% W STOSUNKU DO WYNIKÓW PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ) [os]	ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2020-2050 PRZY UWZGLĘDNIENIU WSKAŹNIKA NIEPEWNOŚCI PROCESÓW ROZWOJOWYCH (l.os.)
PROGNOZA MIGRACJI WARIANT I	+ 2 630			
PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO WARIANT I	- 1 134			
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT I	+ 1 496	22 901	23 350	+ 1 945
PROGNOZA MIGRACJI WARIANT II	+ 2 680			
PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO WARIANT II	- 838			
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT II	+ 1 842	23 247	23 800	+ 2 395

Tabela 62. Zestawienie zapotrzebowania gminy w zależności od prognozowanej liczby ludności dla Gminy Gorzyce z sumą szacowanych chłonności obszarów wskazanych do uzupełnienia oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami, opracowanie własne.

	ZAPOTRZEBOWANIE GMINY po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%) [liczba osób, liczba budynków jednorodzinny, powierzchnia użytkowa mieszkaniowa]	CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW WSKAZANYCH DO UZUPEŁNIENIA ORAZ OBSZARÓW ROZWOJU ZABUDOWY OBJĘTYCH PLANAMI [liczba osób, liczba budynków jednorodzinnych i mieszkań w zabudowie wielorodzinnej, powierzchnia użytkowa mieszkaniowa]	NADWYŻKA W STOSUNKU DO ZAPOTRZEBOWANIA GMINY I CHŁONNOŚCI OSZARÓW – MAKSYMALNA REZERWA DLA PROGNOZOWANEJ DODATKOWEJ LICZBY LUDNOŚCI MOŻLIWEJ NA OBSZARACH ROZWOJU W STUDIUM [liczba osób, liczba gospodarstw domowych, powierzchnia użytkowa mieszkaniowa] [a]- [b]
	[a]	[b]	[c]
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT I	+ 1 945 osób	+ 4 318 osób, + 1 878 gospodarstw domowych, w tym 495 domów jednorodzinnych i 1383 mieszkań w zabudowie wielorodzinnej, + 188 197 m² pow. użytkowej	-2 373 osoby
	+ 846 bud. jednorodzinnych + 126 900 m² pow. użytkowej		- 1 032 gospodarstwa domowe - 61 297 m² pow. użytkowej
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA WARIANT II	+ 2 395 osób	+ 188 197 m ² pow. użytkowej	- 1 923 osoby
	+ 1 041 bud. jednorodzinnych + 156 150 m² pow. użytkowej		- 837 gospodarstw domowych - 32 047 m² pow. użytkowej

Tabela 63. Zestawienie szacowanej chłonności obszarów wskazanych do uzupełnienia oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami miejscowymi w zestawieniu z maksymalnym zapotrzebowaniem na nową zabudowę wynikającym z prognozy demograficznej dla Gminy Gorzyce do roku 2050, opracowanie własne.

		LICZBA LUDNOŚCI [os.]	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH / DOMÓW JEDNORODZINNYCH	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIOWA [m ²] / POWIERZCHNIA NETTO OBSZARU POD ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ [m ²] / [ha]
1	Obszary wskazane do uzupełnienia zabudowy	4 011	1 744 / 438	173 063,12 / 687 539,73 / 68,75
2	Obszary rozwoju zabudowy objęte planami miejscowymi	307	134 / 57	15 134,06 / 65 998,28 / 6,59
3	SUMA szacowanych obszarów 1. i 2.	4 318	1 878 / 495	188 197 / 753 538,01 / 75,35
4	Zapotrzebowanie wynikające z prognozy demograficznej (WARIANT I) po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%)	+ 1 945	+ 846/846	+ 126 900 / + 846 000 / +84,6
5	Zapotrzebowanie wynikające z prognozy demograficznej (WARIANT II) po uwzględnieniu wskaźnika niepewności procesów rozwojowych (zwiększenie zapotrzebowania o 30%)	+ 2 395	+ 1 041/1 041	+ 156 150 / + 1 041 000 / +104,1
NADWYŻKA WARIANT I				
ZAPOTRZEBOWANIE SUMARYCZNE Szacowana chłonność po uwzględnieniu zapotrzebowania w pkt. 4 (pkt 4. – pkt. 3.)		- 2 373	- 1 032 / - 1 032	- 61 297 / - 1 238 400 / -123,4
NADWYŻKA WARIANT II				
ZAPOTRZEBOWANIE SUMARYCZNE Szacowana chłonność po uwzględnieniu zapotrzebowania w pkt. 5 (pkt 5. – pkt. 3.)		- 1 923	- 837 / - 837	- 32 047 / - 1 004 400 / -100,4

Obliczenia planowanych terenów pod zabudowę w ramach obszarów wskazanych do uzupełnienia zabudowy oraz obszarów rozwoju zabudowy objętych planami szacują, że zapewnią one miejsca zamieszkania dla 4 318 nowych mieszkańców. Obszary wyznaczone pod zabudowę w projekcie Studium poza planami miejscowymi nie przewidują dodatkowej rezerwy terenów dla zabudowy mieszkaniowej, a jedynie tereny dla rozwoju zabudowy usługowej i aktywności gospodarczej.

Obliczenia na podstawie wykonanych wariantów prognoz wykazują, że zapotrzebowanie opierające się na wyznaczonych terenach pod zabudowę mieszkaniową na podstawie obowiązującego Studium w Gminie jest przewidziane z dużym zapasem i stanowi wystarczającą rezerwę terenową dla realizacji nawet najbardziej korzystnych scenariuszy demograficznych i ekonomiczno-gospodarczych. Przyjęty wskaźnik niepewności procesów rozwojowych pozwala dodatkowo wykazywać zwiększone rezerwy terenowe. Analizowane obszary wyznaczone pod nową zabudowę są kontynuacją polityki przestrzennej w Gminie określonej w obowiązującym obecnie dokumencie Studium. Poprzez przeniesienie dotychczasowych terenów pod zabudowę zostanie utrzymany obecny status prawny i formalny nieruchomości, które kierunkowo zostały przewidziane pod zabudowę.

Wyznaczone tereny inwestycyjne dla zabudowy mieszkaniowej w projekcie Studium, przeniesione z obowiązującego dokumentu Studium, stanowią nadwyżkę w stosunku do wykonanych wariantów prognoz demograficznych. Zasadnym wydaje się zatem zaznaczenie, że w przypadku wystąpienia bardzo korzystnego scenariusza rozwojowego nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być realizowana w granicach wskazanych w projekcie obszarów dla realizacji zabudowy o funkcji mieszkaniowej. Wyznaczone w projekcie Studium obszary rozwoju dla realizacji zabudowy mieszkaniowej rezerwują i zabezpieczają potrzeby rozwojowe gminy, mając na uwadze zmienność uwarunkowań wpływających na potencjały i dynamikę zmian funkcjonalnych i przestrzennych oraz niepewność procesów inwestycyjnych. Przyjąć można również, że wyznaczone w analizie obszary dla realizacji zabudowy zapewnią optymalną rezerwę terenową dla prognozowanych publicznych i prywatnych potrzeb inwestycyjnych w Gminie na najbliższe 30 lat.

Z uwagi na opublikowane przez GUS w listopadzie 2023 r. nowe scenariusze prognozy ludności na lata 2023-2040, które bardzo niekorzystnie kształtują się dla Gminy Gorzyce w porównaniu do prognozy przedstawionej w 2017 r., należy zakładać, że najbardziej prawdopodobny będzie przedstawiony w niniejszej analizie wariant I prognozy, który zakłada mniejszy przyrost ludności. Nowa prognoza GUS dla Gminy Gorzyce jest zdecydowanie mniej optymistyczna niż zakładany w analizie mniej korzystny scenariusz. Dla porównania, w celu wykazania skali różnic pomiędzy prognozami GUS z 2017 r. i 2023 r., należy wskazać, że w okresie od 2025 r. do 2040 r. nowa zaktualizowana prognoza GUS przewiduje spadek liczby ludności na poziomie -835 osób, tj. -55,6 osoby / rok, przy czym już 2025 r. zakłada o 753 mieszkańców mniej niż w prognozie z 2017 r., a w takim ujęciu po uwzględnieniu tej różnicy w 2040 r., można stwierdzić że w 2040 r. nowa prognoza przewiduje aż o 1588 osób mniej, czyli w ujęciu rocznym od 2025 r. o 105, 8 osób mniej rocznie. W tym samym okresie w wariantie I prognozy, który w prezentowanej analizie jest mniej optymistyczny bo zakłada w całym badanym okresie do 2050 r. nieznaczny przyrost mieszkańców, w okresie od 2025 do 20240 r. przewidziano spadek liczby ludności na poziomie -813 osób, co daje średnio - 54,2 osoby / rok. W wariantie II prognozy natomiast od 2025 do 20240 r. przewidziano spadek liczby ludności na poziomie -876 osób, co daje średnio - 58,4 osoby / rok. Jak widać z przytoczonych wartości nowa prognoza GUS wskazuje pogłębienie trendu statystycznego dotyczącego spadku liczby mieszkańców w gminie, co jak można zakładać, będzie się przekładać na dodatkowe zmniejszenie możliwości inwestycyjnych i rozwojowych gminy. Należy zatem uwzględnić takie podejście w planach inwestycyjnych oraz rozwojowych dla gminy. Zakładać można na tej podstawie, że możliwości inwestycyjne i rozwojowe dla zabudowy mogą być jeszcze mniejsze niż przedstawiony w analizie mniej korzystny wariant prognozy.

Tabela 64. Porównanie szacowanych prognoz demograficznych z 2017 r. (wariant I oraz wariant II) z prognozą demograficzną GUS z 2023 r. w latach 2025-2040. Opracowanie własne na podstawie „Prognozy demograficznej dla gmin do 2030” GUS, 2017 r., „Prognoza ludności na lata 2023-2060” GUS, 2023 r. oraz danych dotyczących istniejącej liczby ludności w Gminie Wierzbno w latach 2002-2022, GUS, 2022 r.

PROGNOZY	2025	2030	2035	2040	SUMARYCZNA ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2025-2040 (L. OSÓB)	ZMIANA LICZBY LUDNOŚCI W LATACH 2025-2040 (L. OSÓB / ROK)
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA NA WARIANT I	21 821	22 147	22 415	22 634	- 813	-54,2
PROGNOZA DEMOGRAFICZNA NA WARIANT II	21 821	22 147	22 415	22 697	- 876	-58,4
PROGNOZA GUS 2023 R.	(-753) 21 068	20 889	20 575	20 233	- 835 (-1588)	-55,6 (-105,8)

ROZDZIAŁ X
SYNTEZA UWARUNKOWAŃ
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO

10.1. POŁOŻENIE W REGIONIE I POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

10.1.1. Najbliższe otoczenie

- Najbliższymi miastami, które bezpośrednio oddziałują na Gorzyce są Wodzisław Śląski oraz Jastrzębie Zdrój i Racibórz.
- Bezpośredni wpływ na rozwój i funkcjonowanie gminy ma siedziba powiatu wodzisławskiego - miasto Wodzisław Śląski ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z gminą Gorzyce.

10.1.2. Kontekst regionalny

- Istniejący odcinek autostrady A1 przebiegający przez teren gminy, łączący północ i południe Polski wpływa na pozycję gminy na mapie drogowej Polski oraz zapewnia dogodniejsze połączenie do Gdańska i Wiednia.
- Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 78 łącząca granicę państwa z Czechami.

10.2. PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

10.2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

- Obecnie na terenie gminy obowiązują 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (tabela nr 5) obejmujące całą powierzchnię gminy.

10.2.2. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu

- Gmina charakteryzuje się dużym udziałem użytków rolnych (58%).
- Grunty leśne stanowią ok. 13% powierzchni gminy.
- Struktura zabudowy gminy nie jest zwarta oraz charakteryzuje ją silne zróżnicowanie funkcjonalne, występowanie dużej ilości terenów otwartych, zbiorników wodnych, terenów rolniczych.
- Bariery przestrzenne wyznaczające kierunki rozwoju przestrzennego gminy: zbiorniki wodne, rzeki, trasy dróg krajowych (DK 78 oraz autostrada A1), linia kolejowa.
- Możliwość wyniknięcia konfliktów przestrzennych między sąsiadującymi ze sobą terenami mieszkaniowymi oraz przemysłowymi.

10.3. WŁASNOŚĆ GRUNTÓW

- Dominujący udział własności prywatnej - osób fizycznych (67% powierzchni gminy).
- Istotny udział gruntów należących do Skarbu Państwa (22% powierzchni gminy).

10.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

10.4.1. Woda

- Bardzo wysoki wskaźnik zaopatrzenia mieszkańców w wodę z sieci wodociągowej (prawie 100%).
- Przyrost długości czynnej sieci rozdzielczej nie jest proporcjonalny do wzrostu zużycia wody.

10.4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

- Słabo rozwinięty system sieci kanalizacyjnej, z uwagi na rozproszenie zabudowy.
- Sieć kanalizacyjna obsługuje jedynie 58,4% ogółu mieszkańców w gminie.
- Brak oczyszczalni ścieków na terenie gminy. Ścieki z terenu gminy trafiają do oczyszczalni w Wodzisławiu Śląskim.
- Duża liczba zbiorników bezodpływowych na terenach nie obsługiwanych przez zbiorczy system odprowadzania ścieków.

10.4.3. Zaopatrzenie w ciepło

- Brak na terenie gminy scentralizowanego systemu ciepłowniczego.
- Na terenie gminy dominują indywidualne kotłownie opalane węglem, drewnem, olejem opałowym oraz gazem.
- Wiele kotłowni jest w złym stanie technicznym i charakteryzują się niską sprawnością.
- Budowa lokalnego systemu ciepłowniczego od podstaw, jest nieopłacalna ze względu na koszty budowy oraz rozproszoną zabudowę.
- Gmina oferuje dopłaty do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w celu zmniejszenia niskiej emisji.

10.4.4. Gaz

- Niski stopień gazyfikacji gminy (15% ludności korzystającej z gazu).
- Planowana jest dalsza gazyfikacja gminy.
- Przez teren gminy przebiega przesyłowa sieć gazowa wysokoprężna relacji Racibórz – Oświęcim.

10.4.5. Energia elektryczna

- Gmina Gorzyce zasilana jest w energię elektryczną z GPZ Jedłownik oraz GPZ Wodzisław (obie stacje znajdują się na terenie gminy Wodzisław Śląski).
- Przez teren gminy przebiegają transgraniczne dwutorowe linie najwyższych napięć relacji Albrechcice – Dobrzeń oraz Noszowice – Wielopole o mocy 400 kV.
- Plany rozwojowe TAURON Dystrybucja S.A., przewidują budowę nowych obiektów elektroenergetycznych na terenie gminy.

10.4.6. Odpady

- Sprawnie działający system gospodarki odpadami.
- Wysoka liczba zebranych odpadów na terenie gminy.

10.5. KOMUNIKACJA

- Bardzo dobrze rozwinięta sieć drogowa (przez gminę przebiega droga krajowa nr 78 oraz autostrada A1).
- Gęsta sieć dróg powiatowych i gminnych.
- Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 158 relacji Rybnik Towarowy – Chałupki.

10.6. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- Istniejące obiekty chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody: 1 pomnik przyrody – głaz narzutowy.
- Wartościowy element krajobrazu gminy stanowią zabytkowe zespoły parkowe.
- Duży wpływ licznych rzek i zbiorników wodnych na zagospodarowanie gminy.
- Na terenie gminy występują liczne udokumentowane złoża kopalin.
- Słabe gleby pod względem jakości i przydatności rolniczej.

10.7. ŚRODOWISKO KULTUROWE

- Na terenie gminy znajduje się 9 obiektów zabytkowych chronionych w formie wpisu do rejestru zabytków.
- Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków.
- Na terenie gminy znajduje się 1 stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.
- Na terenie gminy występują strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

10.8. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

10.8.1. Ludność

- Niewielki wzrost liczby ludności na przestrzeni ostatnich lat.
- Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego wynoszący -5,3‰.
- Prognozowany przyrost liczby ludności do roku 2030.

10.8.2. Infrastruktura społeczna

- Rozbudowana baza oświatowa.
- Bogata oferta kulturalna oraz sportowa na terenie gminy.
- Tendencja spadkowa rodzin korzystających z pomocy społecznej.
- Skromna baza noclegowa.
- Powiatowa Trasa Rowerowa 316Y.
- Gmina Gorzyce należy do obszaru o dużym potencjale turystycznym.

10.8.3. Tereny i zasoby mieszkaniowe

- Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wyższa niż w województwie i powiecie.
- Odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany i łazienkę wyższy niż średnia w województwie.

10.8.4. Bezpieczeństwo publiczne - obrona cywilna

- Na terenie gminy wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzek Odra, Olza i Lesznica.
- Potencjalne zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii związane z ewentualnym transportem substancji niebezpiecznych.
- Na terenie gminy występują tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych.

10.9. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

10.9.1. Gospodarka gminy

- Stały wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.
- Zróżnicowana struktura gospodarcza z dominacją handlu i napraw pojazdów samochodowych oraz budownictwa.
- Niewielki wzrost liczby osób pracujących na przestrzeni ostatnich lat.
- Tendencja zmiany systemu produkcji rolnej i spadek znaczenia rolnictwa.

10.9.2. Dokumenty strategiczne powiatu wodzisławskiego

- 1) Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 – 2030+,
- 2) Program ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030,
- 3) Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu wodzisławskiego.

10.9.3. Dokumenty strategiczne gminy

Przyjęte dokumenty dotyczące rozwoju gminy:

- 1) Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku,
- 2) Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gorzyce,
- 3) Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024 dla Gminy Gorzyce,
- 4) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021- 2024 z perspektywą na lata 2025-2028,
- 5) Plan Odnowy Miejscowości Gorzyce na lata 2022-2029,
- 6) Plan Odnowy Miejscowości Olza na lata 2022-2029,
- 7) Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Gorzyce na lata 2021 – 2030,
- 8) Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gorzyce,
- 9) Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Gorzyce na lata 2023-2027.

Dokumenty gminne w trakcie sporządzania bądź dotychczas niesporządzone:

- 1) Strategia polityki transportowej,
- 2) Plan rozwoju układu drogowego (w zakresie dróg gminnych),
- 3) Strategia Rozwoju Turystyki.